

S. AGATHONIS PAPÆ EPISTOLÆ.

EPISTOLA PRIMA

AD AUGUSTOS IMPERATORES.

[Ex Mansi, ibid.]

• Dominis piissimis et serenissimis victoribus ac A triumphatoribus, charissimis filiis amatoribus Dei et Domini nostri Jesu Christi Constantino majori imperatori, Heraclio et Tiberio Augustis, Agatho episcopus servus servorum Dei.

Consideranti mihi humanæ vitæ diversos angores, et ante Deum qui unus et verus est, cum vehementia flumin ingementi, ut consolationem animæ fluctuanti divinæ miserationis impertiret instinctu, et de profundo mœroris et angustię potentia suæ dexteræ sublevaret, magnam atque mirabilem cum indesinenti gratiarum actione, serenissimi domini filii, confiteor, consolationis opportunitatem exhibere dignatus est, piissimum tranquillæ mansuetudinis vestræ propositum, quod ad stabilitatem divinitus commissæ reipublicæ Christianæ ejus concessit dignatio, ut imperialis virtus atque clementia de Deo, per quem reges regnant, qui Rex regum et Dominus dominantium est, et curet et quærret ejus immaculatæ fidei veritatem, ut ab apostolis atque apostolicis est Patribus tradita, inquirere vigilanter, atque ut vera traditio continet, instantissime desideret in omnibus Ecclesiis obtinere, et ne quemquam tam pia lateret intentio audientium, humanave suspicio perterreret æstimantium potestate nos esse compulsos, et non plena serenitate ad satisfaciendum super evangelicæ nostræ fidei prædicatione communitos divales apices ad apostolicæ memoriæ Donum pontificem nostræ pusillitatis prædecessorem, cunctis populis ac gentibus per nostrum ministerium patefecerunt ac satisfaciunt, quos gratia sancti Spiritus imperialis linguæ calamo de puro cordis thesauro dictavit, commonentis, non opprimentis; satisfaciunt, non perterrunt; non affligentis, sed exhortantis, et ad ea quæ Dei sunt, secundum Deum invitantis, quia et ipse conditor omnium ac redemptor, cum posset in suæ divinitatis majestate in sæculum veniendo, mortales perterrere, humanitate magis inæstimabilis clementiæ humiliter ad nostra descendens, quos creavit, dignatus est et redimere: qui et spontaneam de nobis veræ de se fidei confessionem expectat. Et quod beatus Petrus apostolorum princeps commonet: *Pascite qui in vobis est gregem Christi, non coacte, sed spontaneæ, secundum Deum exhortantes* (1 Petr. v). His itaque, mansuetissimi rerum domini, divalibus apicibus animatus,

• Ex alia latinitate est hæc epistola in vetustissimo apographo, quod est in Bibliotheca collegii Paris. Soc. Jesu, cujus initium est: *Consideranti mihi humanæ*

Τοῖς εὐσεβεστάτοις δεσπόταις, καὶ γαληνοτάτοις νικηταῖς καὶ τροπαιούχοις, προσφιλεστάτοις τέκνοις [L. Ἰρασταῖς] τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλεῖ. Ἡρακλείου, καὶ Τιβερίου Ἀγούστου, Ἀγάθων ἐπίσκ. δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

Κατανοοῦντι μοι τοῦ ἀνθρώπινου βίου τὰς διαφόρους ὁδύνας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν τὸν μόνον ἀληθινὸν μετὰ σφοδρότητος ὁδύρων στενάζοντι, ὅπως παράκλησιν τῆ χειμαζομένη ψυχῇ τῶ πόθῳ τῆς θείας εὐσπλαγγχίας μεταδῶ, καὶ ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῶν θλίψεων τῆ δυναστεία τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀνακουφίσῃ, μεγάλην καὶ θαυμαστήν μετὰ ἀκαταπαύστου εὐχαριστίας ὁμολογῶ, γαληνοτάτοι δεσπότη καὶ τέκνα, παραμυθίας ἐπιτηδεύοντα παραστῆσαι κατοξίωσι τὴν εὐσεβῆ πρόθεσιν τῆς γαληναίας ἡμῶν ἡμερότατος ἦντινα πρὸς σύστασιν τῆ θεῶν κατισπιστευθῆσιν αὐτῇ [αὐτῆς] Χριστιανικωτάτη πολιτεία ἢ αὐτοῦ ἐπίνευσις ἔχαριστο, ὅπως ἡ βασιλικὴ ἰσχύς καὶ εὐμένεια περὶ Θεοῦ, δι' οὐ βασιλεῖς βασιλεύουσι, τοῦ βασιλέως ὄντως τῶν βασιλευόντων, καὶ κυρίου τῶν κυριεύοντων, καὶ φροντίσῃ, καὶ ζητήσῃ, καὶ τῆς Ἀνωμύτου αὐτοῦ πίστεως τὴν ἀλήθειαν, ὡς παρὰ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν ἀποστολικῶν Πατέρων παρεδόθη, ἀγρύπνως ἐπιζητήσῃ· καὶ ὡς ἡ ἀληθῆς παράδοσις περιέχει, ἐνοστατικῶς ἐπιθυμήσῃ ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἐπικρατήσαι. Καὶ μήπως τινὰ τῶν ἀκούοντων ὁ οὕτως εὐσεβῆς διαλαθη σκοπῆς, ἢ ἀνθρώπινη ὑπόψια καταπτώσῃ λογιζομένου ἔξουσία ἡμᾶς εἶναι συνωθηθέντας, καὶ οὐχὶ πληρεστάτη γαληνοτήτι πρὸς τὸ ἀπολογίσασθαι περὶ τοῦ καρύγματος τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὑπομνηθέντας, αἱ θεῶνδε κεραῖαι πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης δῶνον τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ προφητῶν τὸν ἡμετέραν μετρίότητα, πᾶσι τοῖς λαοῖς καὶ ἔθνεσι διὰ τῆς ἡμῶν διακονίας ἐφανερῶσάν, καὶ πληροφοροῦσιν ἄστωας κεραῖαι ἢ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῆ καλᾶμψ τῆς βασιλικῆς γλώττης ἐκ τοῦ καθάρου τῆς καρδίας θσαυροῦ ὑπαρῆρυσεν, ὑπομνησκοῦσας, καὶ μὴ καταλιθοῦσας· ἀπολογουμένης καὶ μὴ καταφοβοῦσας· μὴ καταπονοῦσας, ἀλλὰ προτρεπούσας· πρὸς ταῦτα, ἅπερ εἰσὶ τοῦ Θεοῦ, κατὰ Θεὸν προτρεπούσας. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ πάντων κτίστης καὶ λυτρωτῆς, ὅπουθεν εἴδωνατο ἐν τῇ μεγαλειότητι τῆς ἰδίας θεότητος τοὺς θνητούς ἐκφοβῆσαι, ἡμερότητι μᾶλλον ἀνικίστου φιλανθρωπίας ταπεινῶς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς κατελθὼν, οὐς ἰδημιούργησε, καὶ λυτρώσασθαι κατηξίωσεν· ὅτις καὶ αὐτοπροκρίτεον παρ' ἡμῶν τῆς ἀληθοῦς πίστεως τὴν περὶ αὐτοῦ ὁμολογίαν ἐκδέχεται. Ὅπερ καὶ ὁ μακάριος

vitaē diversas molestias, et ad Deum solum verum cum vehemēti mœrore suspiranti, ut animam tempestatibus agitatem, etc. HARD.

Πίτρος ὁ κορυφῶτος τῶν ἀποστόλων ὑπομνήσκει· « Ποιμαίνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἰκονοσίως κατὰ Θεοῦ προτρέπομενοι. » Ταύταις τοῖσιν ταῖς θείαις συλλαβαῖς, ἡμερώτατοι τῶν πραγμάτων ἐσπύεται, ἐμψυχωθεῖς, καὶ πρὸς ἐλπίδα παραμυθίας ἀπὸ βαθυτάτων ἰδυνῶν κουφισθεῖς, ἡρξάμενη τῇ κρείττονι κατ' ὀλίγον ἀνεθείς παρρησίᾳ τὰ ἦδη [ἴσ. τοῖς ἦδη] διὰ τῆς σάκρας τῆς ἡμερωτάτης ὑμῶν ἀνδρείας προσταχθέντα [προσταχθῶσιν] ἐνεργῶς πρῶτον ὑπουργίαν παριστᾶν, καὶ τινὰ πρόσωπα εἰς τὴν τοῦ καιροῦ τούτου ἀτονίαν, καὶ τῆς δουλικῆς ὑμῶν χάρας ποιότητα ἠδὲν ἄντο εὐρεθῆναι ἐνεκεν πληροφῶρας ὑπακοῆς, ἐπειρήσονται, καὶ μετὰ βουλής τῶν συνδούλων μου τῶν ἐπισκόπων ἀπὸ τῆς πλησιαζούσης τούτῳ τῇ ἀποστολικῇ θρόνῳ συνόδου, εἴτα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δουλικῶ κλήρου [L. οἰκίου] τοῦ φιλοῦντος [τοὺς φιλοῦντας] τὸ ὑψέτερον Χριστιανικώτατον κράτος, καὶ ἀκολουθῶς ἀπὸ τῶν θεοσεβεστάτων δούλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῷ σπεύσει παρὰ τὰ ἔχνη τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν γυλινότητος. καὶ εἰ μὴ ὅτι μακρὰ περίοδος τῶν χωρῶν, ἐν αἷς ἡ σύνοδος καθίσταται τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως, τοῦ τοσοῦτου χρόνου ἐπισώρευσα τὴν ἐπέκτασιν, πάλαι τοῦτο, ὅπερ μάλισ ποτὲ νῦν γενέσθαι ἠδυνήθη, ἡ περισπούδατος ὑπακοή [ἴσ. περισπούδατω ὑπακοῇ] ἡ ἡμετέρα δουλεία ἐπλήρωσεν. Ἄλλ' ἐν ὅσῳ ἀπὸ διαφόρων ἐπαρχῶν ἡ δουλικὴ σὺν ἡμῖν σύνοδος συνηροῦζετο· ἐν ὅσῳ πρόσωπα, τινὰ μὲν ἀπὸ τῆς δουλικῆς τοῦ ἡμερωτάτου ὑμῶν κράτους πόλεως Ῥώμης, ἡ ἐκ τοῦ πλησίου στείλαι φροντίζομεν, τινὰ δὲ ἐκ τῶν πόρρωθεν τυγχανουσῶν ἐπαρχῶν, ἐν αἷς τὸν λόγον τῆς Χριστιανικώτατης πίστεως παρὰ τῶν ἀποστολικῶν τῶν προηγουμένων τὴν ἐμὴν ἰλαχιστίαν οἱ σταλέντες ἐκήρυσσον, ἐξεδεχμάθη ὑποστρέψαι, οὐ μικρὰ παραδρομὴ χρόνων ἐξηνύσθη· ἵνα τὰς σωματικὰς ἀσθενείας, ἐμοῦ τοῦ οἰκίου ὑμῶν σιωπῇ περιβῶ, ἐν αἷς οὔτε ζῆν ἐξέστιν, οὔτε ἀφέσκει συχναῖς ἀσθενείαις ἀποκάμνοντα. καὶ διὰ τοῦτο, χριστιανικώτατοι δεσπῶται καὶ τέκνα, κατὰ τὴν εὐσεβεστάτην κέλυσιν τῆς θεοσεβέστατου ὑμῶν ἡμερωτάτης ἔνεκεν ὑπακοῆς, ἢς ὀφείλομεν, οὐχ ἔνεκεν παρρησίας τῶν εἰς αὐτοὺς [ἴσ. τῆς ἐν αὐτοῖς] περισσευούσης εἰδήσεως, οὐς στέλλομεν, τοὺς παρόντας συνδούλους ἡμῶν Ἀδουμάντιον, Ἰωάννην, καὶ Ἰωάννην, τοὺς εὐλαβεστάτους ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ ἐπισκόπους, Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα, τοὺς πρεσβυτέρους, μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν τέκνου Ἰωάννου τοῦ διακόνου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ ὑποδιακόνου· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ Θεόδωρου τοῦ πρεσβυτέρου λεγᾶτου τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Ῥαβέννης, καὶ τοὺς θεοσεβεστάτους δούλους τοῦ Θεοῦ τοὺς μοναχοὺς μετὰ καθοσιώσεως ἱκετευτικῆς καρδίας ἐφροντίσαμεν ἀποστεῖλαι. Παρὰ γὰρ ἀνθρώποις ἐν μέσῳ ἔθνων τυγχάνουσι, καὶ ἀπὸ σωματικῶ μόνχου τὴν τροφήν μετὰ μεγάλῳ δισταγμῶ ποριζόμενοι, πῶς εἰς τὸ πλήρες δυναίσεται εὐρεθῆναι ἢ τῶν Γραφῶν εἰδῶσι; εἰ μὴ ὅτι κανονικῶς ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν προηγουμένων καὶ τῶν ἁγίων πέντε συνόδων ἄπερ ὠρισμένα εἰσὶν, ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, καὶ ἀναμειβῶς ἀπὸ τῆς παραδοθείσης παρὰ τῶν Πατέρων πίστεως φυλάττομεν, ἐν καὶ ἐξαίρετον ἔχον διὰ παντὸς ἐνυπόμεινοι τε καὶ σπεύδοντες, ἵνα μὴ παρὰ τὰ κανονικῶς ὀρισθέντα μειωθῆ, μηδὲν ἀλλαγῆ, ἢ προστεθῆ, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ἴμῃμασι, καὶ νομίμασι ἀπαράτρω-

A et ad spem consolationis de profundis angoribus alleviatus, orsus sum meliori relectus confidentia paulatim, iis quæ per mansuetissimam fortitudinis vestræ sacram dudum præcepta sunt, efficaciter promptam obsequentiam exhibere, ut personas quales secundum temporis huius defectum ac servilis provinciæ qualitatem poterant inveniri, pro obedientiæ satisfactione inquirerem, et cum consilio confamulorum meorum episcoporum, tam de propinqua huius apostolicæ sedis synodo, quamque de familiari clero amatores Christiani imperii, et sequenter de religiosis servis Dei, ut ad piissime tranquillitatis vestræ vestigia properarent, hortarer. Et nisi longus provinciarum ambitus in quibus humilitatis nostræ concilium constitutum est, tanti temporis protelationem ingereret, olim hoc, quod vix tandem nunc fieri potuit, studiosa obedientia, non ter famulatus impleteret. Sed dum de diversis provinciis familiare nobiscum concilium congregatur, et dum personas, quasdam quidem de hac servili vestri serenissimi principatus Romana urbe, vel de proximo dirigere procuramus, quasdam de longe positis provinciis, in quibus verbum Christianæ fidei ab apostolicis exiguatatis meæ prædecessoribus missi prædicabant, remeare præstolamur, non parvus temporum cursus elapsus est: corporales ægritudines mei famulatus silentio transeant, quibus nec vivere licet, nec libet assiduis ægritudinis laborantem. Ideoque Christianissimi domini et filii, secundum piissimam jussionem a Deo protegendæ mansuetudinis vestræ pro obedientia quam debuimus, non pro confidentia eorum scientiæ [superabundantis] quos dirigimus, præsentibus confamulos nostros, Abundantium, Joannem, et Joannem, reverendissimos fratres nostros episcopos, Theodorum et Georgium dilectissimos filios nostros presbyteros, cum dilectissimo filio nostro Joanne diacono, et Constantino subdiacono sanctæ huius spiritualis maris apostolicæ sedis, nec non et Theodorum presbyterum legatum sanctæ Ravennatis Ecclesiæ, et religiosos servos Dei monachos, cum supplicis cordis devotione curavimus demandare. Nam apud homines in medio gentium positos, et de labore corporis quotidianum victum cum summa hæsitatione conquirentes, quomodo ad plenum poterit inveniri Scripturarum scientia, nisi quod quæ regulariter a sanctis atque apostolicis prædecessoribus, et venerabilibus quinque conciliis definita sunt, cum simplicitate cordis et sine ambiguitate a Patribus tradite fidei conservamus, unum ac præcipuum bonum habere semper optantes atque studentes, ut nihil de eis quæ regulariter definita sunt minuatur, nihil mutetur vel augetur, sed eadem et verbis et sensibus illibata custodiantur? Quibus portitoribus et testimonia aliquorum sanctorum Patrum, quos hæc apostolica Christi Ecclesia suscipit, cum eorum libris laudidimus, ut facultatem suggerendi a benignissimo vestræ Christianitatis imperio consecuti, ex his duntaxat satisfacere studeant, dum imperialis mansuetudinis vestræ

tudo præceperit quid hæc spiritalis mater eorum ac a Deo propagati imperii apostolica Christi Ecclesia credat et prædicet, non per eloquentiam sæcularem, quæ nec suppetit idiotis hominibus, sed per sinceritatem apostolicæ fidei, in qua et ab incunabilis ætate usque in finem propagatori vestri Christiani imperii, cæli Domino, omnes nobiscum deprecamur servire atque obedire. Licentiam proinde eis sive auctoritatem dedimus apud tranquillissimum vestrum imperium, dum jusserit ejus clementia simpliciter satisfaciendi, in quantum eis duntaxat injunctum est, ut nihil profecto præsumant augere, minuere vel mutare, sed traditionem hujus apostolicæ sedis, ut a prædecessoribus apostolicis pontificibus instituta est, sinceriter enarrare. Pro quibus flexo mentis poplite, suppliciter vestram ad mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur, ut juxta benignissimam atque augustissimam imperialis sacræ promissionem, acceptione eos dignos efficiat Christo imitabilis vestra tranquillitas, atque placabiles auditus eorum humillimis suggestionibus accommodare dignetur. Sic aures Dei omnipotentis suis precibus ad exaudiendum inveniat vestra mansuetissima pietas reseratas, illæsoque tam in rectitudine nostræ apostolicæ fidei, quamque corporum sospitate in propriis restituere jubeat; sic restituat superna Majestas per fortissimos atque invictissimos labores vestræ a Deo corroboratæ clementiæ sub benigni vestri principatus regimine totam Christianam rempublicam, et fortissimis vestris sceptris adversas subigat nationes, ut ex hoc omni animæ atque omnibus gentibus satisfiat, quia quod per augustissimum apices de immortalitate atque illæsione euntium, Deo sibi aspirante, polliceri dignata est, adimplevit in omnibus. Non enim nobis eorum scientia confidentiam dedit, ut ad pia vestra vestigia eos auderemus dirigere; sed hoc imperialis vestra benignitas clementer jubens hortata est, et nostra pusillitas, quod jussum est, obsequenter implevit. Ut autem vestræ divinitus instructæ pietati, quid apostolicæ nostræ fidei vigor contineat, breviser intimemus, quam perceptivius per apostolicam apostolicorumque pontificum traditionem, et sanctarum quinque generalium synodorum, per quas fundamenta catholicæ Christi Ecclesiæ firmata atque stabilita sunt; hic igitur status est evangelicæ atque apostolicæ fidei regularisque traditio, ut constantes sanctam et inseparabilem Trinitatem, id est, Patrem et Filium et sanctum Spiritum, unius esse deitatis, unius naturæ et substantiæ sive essentiæ, unius eam prædicemus et naturalis voluntatis, virtutis, operationis, dominationis, majestatis, potestatis et gloriæ. Et quidquid de eadem sancta Trinitate essentialiter dicitur, singulari numero, tanquam de una natura trium consubstantialium personarum, comprehendamus regulari ratione hoc instituti. Cum vero de uno eorumdem trium personarum ipsius sanctæ Trinitatis, Filio Dei, Deo Verbo, et de mysterio adorandæ ejus secundum carnem dispensationis confitemur,

τα φυλαχθῶσιν. Οἷς τισι διακομισταῖς καὶ χρήσις τινὰς τῶν ἁγίων Πατέρων, οὗς ἰδέξατο αὕτη [ταύτη] ἢ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, μετὰ τῶν βεβλιῶν αὐτῶν παραδεδωκαμένῃ ὅπως εὐπορίας τυγχόντες τοῦ ἀναφύουσι ἀπὸ τοῦ ἐμμενοῦς ἡμῶν καὶ Χριστιανικωτάτου κράτους ἐκ τούτων μόνου ἀπολογηθῆσθαι σπειύσωσι, ἐπ' αὐτῇ ἢ βασιλικῇ ἡμετέρας προσταξῆ, τί αὕτη [ταύτη] ἢ πνευματικῇ μήτηρ τοῦ θεοκατορθώτου ἡμῶν κράτους, ἢ τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικῆ Ἐκκλησία πιστεύει, καὶ κηρύσσει οὐ διὰ κοσμικῆς ἐνγλωττίας. ἦτις οὐδὲ ἰδιώτοις ἀνθρώποις βοηθεῖ, ἀλλὰ δι' ἀκραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ἐν ἧ καὶ ἐκ σπαργάνων ἀνατραφέντες μέχρι τέλους τῷ κατορθωτῇ τοῦ Χριστιανικωτάτου ἡμῶν κράτους τῷ Κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ πάντας σὺν ἡμῖν ἱκετεύομεν δουλεύειν καὶ φυλάττεσθαι. Διόπερ ἄδειαν, ἧγον αἰθεντικῶν δεδωκαμένον αὐτοῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον γαλιναῖον κράτος, ἐπὶ καὶ κελύση ἢ ἡμῶν φιλανθρωπία, τοῦ ἀπλάως ἀπολογηθῆσθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνου ἐπιτέθηῃ ἵνα μηδὲν δηλονότι προπετεύσωσιν προσηταῖν, ἢ ὑφελεῖν [ὄφελαι], ἢ ἀλλάξαι, ἀλλὰ τὴν παράδοσιν τούτου τοῦ ἀποστολικῶ ἰθρόνῳ, καθὼς ὠρίσθη ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἀποστολικῶν προέδρων, εἰλικρινῶς ἐξηγήσασθαι. Ἐπεὶ ὧν γονυπετούντες τῇ διαοικῇ ἱκετικῶς [ἱκετευτικῶς] τὴν ὑμέτεραν φιλανθρωπία, ἦτις πρὸς ἡμερότητα διὰ παντός ἀποβλέπει, δυσωποῦμεν, ἵνα κατὰ τὴν ἀγαθοειῆ, καὶ σεβασμῶν τῆς βασιλικῆς σάκας ὑπόσχεσιν ἀποδοχῆς αὐτοῦ ἀξίωση ἢ χριστομίμητος ἡμῶν γαλινοῖς, καὶ ὑμενεῖς τὰς ἀποὰς ἡμῶν ταῖς μετρίαις αὐτῶν ἀναφοραῖς χάρισσασθαι καταξίωσιν. Οὕτως ἀνεργημεν τὰ ἔτα τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ πρὸς τὸ εἰσακουσαὶ τῶν ἱεραίων ἡμῶν εὐρήσαι ἢ ὑμέτερα ἡμερωτάτη εὐσείβια, καὶ ἀβλαβεῖς περὶ τε τὴν ὁρθότητα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, περὶ τε τὴν τῶν σωμάτων ἰσοκληρίαν τοῖς οἰκίοις ἀποκαταστήσαι κελύση ὅπως ἀποκαταστήσαι ἢ ὑπερτάτη μεγαλειότης διὰ τῶν ἀνδρειοτάτων, καὶ ἀπτήτων καμάτων τῆς ἡμῶν θεοσταρτικῆ φιλανθρωπίας ὑπὸ τὸ ἀγαθοειῆς διάδημα τῆς ἡμῶν βασιλείας πᾶσαν τὴν τῶν Χριστιανῶν πολιτείαν, καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις ἡμῶν σκήπτροις τὰ ἀντιτασσόμενα, ὑποτάξαι ἔθνη, ἵνα ἐκ τούτου πάση ψυχῇ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι πληρογορία γένηται, ὅτι ὅπερ διὰ τῶν σεβασμίων κραιῶν περὶ ἀβλαβησίας, καὶ τοῦ μὴ ἐν τινι βαρυνθῆναι τοὺς ἐρχομένους, τοῦ Θεοῦ αὐτῇ ἐνηχίσαντος, ὑποσχίσθαι καταξίωσιν, ἐν πᾶσιν ἐπλήρωσιν, Οὕτε γὰρ ἢ ἔδατις αὐτῶν παρόχησιν δέδωκεν, ἵνα τολμήτωμεν πρὸς τὰ εὐσεβῆ ἡμῶν ἔχνη τούτους στείλοι, ἀλλὰ τούτο ἢ βασιλικῇ ἡμῶν εὐμείνεια φιλανθρώπως κελύουσα προετρέψατο, καὶ ἢ ἡμῶν μικρότης τὸ κελυθὲν μεθ' ὑπακοῆς ἐπλήρωσιν. Ἴνα δὲ τῇ θεοσυστάτῃ [θεοδιάκτῃ] ἡμῶν εὐσεβείῃ, τί περιέχει ἢ δύναμις τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, διὰ βραχίων δηλοποιήσωμεν, ἦν καὶ περιλάβομεν διὰ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως κατὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἁγίων πίντε ἰκονομικῶν συνόδων, δι' ὧν οἱ θεμελίοι τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐστεριώθησαν, καὶ ἐσταθερώθησαν, αὕτη τογαροῦν ἔστιν ἢ κατάστασις τῆς εὐαγγελικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ἵνα ὁμολογούντες τὴν ἁγίαν καὶ ἀχώριστον Τριάδα, ταυτέστι τὸν Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Πνεῦμα ἅγιον, μιᾶς εἶναι θεότητος, μιᾶς φύ-

σιως καὶ οὐσίας, ἐνὸς αὐτὴν κηρύττωμεν καὶ φυσικοῦ θελήματος, δυνάμειος, ἐνεργείας, δεσποτίας, μεγαλειότητος, ἐξουσίας, καὶ δόξης. καὶ εἶτι δάποτε περὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας Τριάδος οὐσιωδῶς λέγεται, ἐνικῶ ἀριθμῶ ὡς ἀπὸ μιᾶς φύσεως τριῶν ὁμοουσίων Τριάδα προσώπων κατὰ λαμβανόμεθα [ἴσ., ὡς ἐπὶ μιᾶς φύσεως τ. ὁμ. προσώπων συμπεριλαμβανόμεν], κακοδικῶ λόγῳ τοῦτο διδασκόμεντες. Ὅτε δὲ περὶ τοῦ ἐνὸς τῶν αὐτῶν τριῶν προσώπων αὐτῆς τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς προσκυνητικῆς αὐτοῦ κατὰ σάρκα οἰκονομίας ὁμολογοῦμεν, πάντα διπλᾶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν παράδοσιν διαβεβαιώμεθα, τοῦτέστι δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις κηρύττωμεν. τὴν θεϊαν θαλαθὴ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἧ ὧν καὶ ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀχώριστον ἔνωσιν ὕψεστηκε. καὶ μίαν ἐκάστην αὐτοῦ φύσιν ἰδιότητα φυσικὴν ἔχειν ὁμολογοῦμεν καὶ ἔχειν τὴν θεϊαν πάντα, ἔπερ εἰσὶ θεῖα καὶ τὴν ἀνθρωπίνην πάντα τὰ ἀνθρώπινα χωρὶς τινος ἁμαρτίας. καὶ ἐκατέραν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ Λόγου τοῦ συγκοιῶντος, τοῦτέστι ἐνανθρωπήσαντος ἀσυγχύτως, ἀχωρίστως, ἀτρέπτως εἶναι ἐπεγνωσόμεν ἡμῶν νοήσει τὰ ἠνωμένα διακρίνοντες δεῖ τὴν τῆς συγχύσεως δηλαθὴ πλάνην. Ἴσως γὰρ καὶ τὴν τῆς διαιρέσεως ἁ ἀποβιλλόμεθα βλασφημίαν. Ὅποτεν δὲ δύο φύσεις καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰ ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν ἐν τῷ ἐνὶ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, οὐκ ἐναντία ταῦτα, οὔτε ἀλλήλους ἀντικείμενα λέγομεν, καθὼς οἱ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας πλανώμενοι τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως κατηγοροῦσιν ἄπιστοι ἢ αὐτὰ ἀσέβεια ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν πιστῶν οὔτε ὡς πεχωρισμένας ἐν δυοῖ προσώποις, ἤγουν ὑποστάσεις, ἀλλὰ δύο λέγομεν, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καθὼς τὰς φύσεις, οὔτως καὶ φυσικὰ θελήματα, καὶ ἐνεργείας ἐν ἑαυτῷ ἔχειν, θεϊαν θαλαθὴ καὶ ἀνθρωπίνην, θεῖον οὐν θελημα καὶ ἐνεργεῖαν ἔχειν ἐξ αἰδίου μετὰ τοῦ ὁμοουσίου Πατρὸς κοινόν ἄνθρωπινον χρονικῶς ἐξ ἡμῶν μετὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως προσληθῆν. Αὐτὰ ἐστὶν ἡ ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις, ἣν κρατεῖ ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ εὐτυχεστάτου ἡμῶν κράτους, ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Αὕτη ἐστὶν ἡ καθαρὰ τῆς εὐσεβείας ὁμολογία. Αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστειως ἀληθῆς, καὶ ἀμώματος ὁμολογία ἥπερ οὐκ ἀνθρωπίνῃ ἐφεῦρε πανοργία, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τῶν κορυφαίων τῶν ἀποστόλων ἐδίδαξεν. Αὕτη ἐστὶν ἡ βεβαία καὶ ἀνεκλιπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων διδασκαλίη, ἥστινος εὐλαρινοῦς εὐσεβείας τὸ ἀέριον μέχρις ὅτου παρήσιαστικῶς κηρύττεται ἐν τῇ τῶν Χριστιανῶν πολιτείᾳ, τῆς ἡμετέρας γαληνότητος τὸ κράτος φυλάττει, ἢ καὶ σταθεροποιεῖ καὶ ὑψοῖ, καὶ ὡς τελείως θαρρόμεν, εὐτυχῆς ἀποδιεῖ. Πιστεύσατε ἡμοὶ τῷ ταπεινῷ, Χριστιανικώτατοι δεσπότηι καὶ τίκνῳ, ὅτι ὑπὲρ τῆς στερότητας καὶ τοῦ ὑψώματος αὐτοῦ ταῦτα μετὰ ὀδυρμῶν ἐχέω τὰς ἰερέσιας. καὶ ταῦτα συμβουλεύω εἰ καὶ ἀνάξιος καὶ ἐλάχιστος, γνησίως ἀγαπῶν

A omnia duplicia unius ejusdemque Domini Salvatoris nostri Jesu Christi secundum evangelicam traditionem asserimus, id est, duas ejus naturas predicamus, divinam scilicet et humanam, ex quibus et in quibus etiam post admirabilem atque inseparabilem unionem subsistit. Et unamquamque ejus naturam, proprietatem naturalem habere confitemur, et habere divinam omnia quæ divina sunt, absque ullo peccato. Et utrasque unius ejusdem Dei Verbi incarnati, id est, humanati, inconfuse, inseparabiliter, immutabiliter esse cognoscimus, sola intelligentia quæ unitas sunt discernente, propter confusionis dantaxat errorem. ^c Æqualiter enim et divisionis, et commisionis detestamur blasphemiam. Cum duas autem naturas duasque naturales voluntates, et duas naturales operationes consistemur in uno Domino nostro Jesu Christo, non contrarias eas, nec adversas ad alterutrum dicimus (sicut a via veritatis errantes, apostolicam traditionem accusant, absit hæc impietas a fidelium cordibus), nec tanquam separatas [per se separatas] in duabus personis, vel subsistentiis, sed duas dicimus eundemque Dominum nostrum Jesum Christum, sicut naturas, ita et naturales in se voluntates et operationes habere, divinam scilicet et humanam: divinam quidem voluntatem et operationem, habere ex æterno cum coessentiali Patre communem: humanam, temporaliter ex nobis cum nostra natura susceptam. Hæc est apostolica atque evangelica traditio, quam tenet spiritualis vestri felicissimi imperii mater apostolica Christi Ecclesia. Hæc est mera confessio pietatis. Hæc est Christianæ religionis vera atque immaculata professio, quam non humana adinvenit versutia, sed Spiritus sanctus per apostolorum principes docuit. Hæc est firma et irreprensibilis sanctorum apostolorum doctrina, cujus sinceræ pietatis integritas quoadusque libere predicatur, in republica Christiana vestra tranquillitatis imperium tuetur stabilitur, et exsultat [tuebitur, stabiliet; et exsultans], et felix (ut perfecte coadimus) demonstrabit. Credite humillimo mihi, Christianissimi domini filii, quia pro stabilitate et ^d exsultatione ejus, has cum fleibus preces effundo. Et hæc (licet indignus et exiguus) sinceriter diligendo [dirigendo], præsumo consulere, quia vestra a Deo concedenda victoria nostra salus est, vestræ tranquillitatis felicitas nostra lætitia est, vestræ mansuetudinis sospitas nostræ parvitas securitas est. Et ideo cum corde contrito et profluentibus lacrimis, mente prostratus exoro, porrigere dignemini clementissimam dexteram apostolicæ doctrinæ, quam cooperato piarum laborum vestrorum beatus Petrus apostolus tradidit, ut non sub modio condatur, sed tuba clarius in toto orbe prædicetur: quia ejus vera confessio a Patre de cælis est revelata, pro qua a Domino omnium beatus esse pronuntiat est

^a Græcus interpres omisit et commisionis.

^b Græcus interpres legisse videtur stabiliet et exaltat, non male, ut mox etiam exaltatione.

^c Græca, quæ hic deerant, usque ad verba, quæ

per veridicam confessionem, supplevit ex Ms. Reg. 1206. HARD.

^d In Græco, exaltatione. HARD.

Petrus : qui et spirituales oves Ecclesiæ ab ipso Redemptore omnium, terna commendatione pascendas suscepit ; cujus annitente præsidio, hæc apostolica ejus Ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est, cujus auctoritatem, utpote apostolorum omnium principis, semper omnis catholica Christi Ecclesia, et universales synodi fideliter amplectentes, in cunctis secutæ sunt, omnesque venerabiles Patres apostolicam ejus doctrinam amplexi, per quam et probatissima Ecclesiæ Christi luminaria claruerunt : et sancti quidem doctores orthodoxi venerati atque secuti sunt, hæretici autem falsis criminationibus ac derogationum odiis insecuti. Hæc est apostolorum Christi viva traditio, quam ubique ejus tenet Ecclesia, quæ præcipue diligenda atque fovenda, et fiducialiter prædicanda est, quæ per veridicam confessionem Deo conciliat, quæ et Christo Domino commendabilem facit, quæ clementiæ vestræ Christianum conservat imperium, quæ a cæli Domino largas victorias vestræ piissimæ fortitudini confert, quæ comitatur in præliis, et expugnat adversos ; quæ vestrum a Deo propagatum imperium ubique ut murus inexpugnabilis protegat [protegit], quæ terrorem in contrarias nationes immitat, et ira divina percellat, quæ et in bellis triumphales palmas de hostium dejectione atque subjectione cœlitus tribuat, et in pace securum et hilarem vestrum fidelissimum principatum semper custodiat. Hæc est enim veræ fidei regula, quam et in prosperis, et in adversis vivaciter tenuit ac defendit hæc spiritalis mater vestri tranquillissimi imperii, apostolica Christi Ecclesia : quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite apostolicæ traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit, sed ut ab exordio fidei Christianæ, percepit ab auctoribus suis apostolorum Christi principibus, illibata sine tenus permanet, secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum discipulorum principi in sacris Evangeliiis fatus est : *Petre, Petre, inquit, ecce Satan expetivit ut cribret vos, sicut qui cribrat triticum ; ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. Et tu uliquando conversus, confirma fratres tuos (Luc. xii).* Consideret itaque vestra tranquilla clementia, quoniam Dominus et Salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod apostolicos pontifices, meæ exiguitatis prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum : quorum et pusillitas nea, licet impar et minima, pro suscepto tamen divina dignatione ministerio, pedisequa cupit existere. Væ enim mihi erit, si veritatem Domini mei, quam illi sinceriter prædicarunt, prædicare neglexero. Væ mihi erit, si silentio texero veritatem, quam erogare nummularis jussus sum, id est, Christianum populum imbuere et docere. Quid dicam in ipsius Christi futuro examine, si hic (quod absit) prædicare ejus sermonum veritatem confundor ? Quid de meipso, quid de commissis animabus satisfaciam,

προπετεύομαι ὅτι ἡ ἐκ Θεοῦ δωρηθεῖσα ὑμῖν νίκη, ἡμετέρα σωτηρία ἐστὶ, καὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἡ εὐτυχία, ἡμετέρα εὐφροσύνη ἐστὶ καὶ τῆς ὑμετέρας πρᾶξις ἡ ῥῶσις, τῇ ἡμετέρα σμικρότατι εὐθυμία ἐστὶ. Καὶ κατὰ τοῦτο μετὰ συντηρημένης καρδίας, καὶ τοῖς τῆς διανοίας προχουμένοις δάκρυσι προσπίπτων δυσωπῶ, ἐκτείνει καταξιώσασαι τὴν φιλόθρωπον δεξιάν τῇ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, ἣν τινα ὁ συνιργὸς τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν μόχθων, ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος παραδίδωκεν ὡς ἵνα συγκλεισθῇ ὑπὸ τῶν μόδιων, ἀλλὰ σάλπηγος λαμπρότερον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κηρυχθήσεται ὅτι ἡ αὐτοῦ ἀληθὴς ὁμολογία, ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν ἀπεκαλύφθη ἥς ἔνεκεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου τῶν ὅλων μακάριος εἶναι ἀπεράνη ὁ Πέτρος ὃς καὶ τοῦ ποιμαίνειν τὰ πνευματικὰ πρόβατα τῆς Ἐκκλησίας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀντρωτοῦ τῶν πάντων τῇ τρίτῃ παραθήσει ἰδέξατο ὁ οὖτως ἐπικύσωντες τῇ βοθείᾳ, αὐτὰ ἡ ἀποστολικὴ αὐτοῦ Ἐκκλησία, καὶ αἱ καθολικαὶ σύνοδοι πιστῶς περιπτυσσόμεναι, ἐν πᾶσιν ἠκολούθησαν, καὶ πάντες οἱ σεβάσμιοι Πατέρες τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ ἐπισκᾶσαντο [Pro ἐπισκᾶσαντο] διδασκαλίαν, δι' ἧς καὶ δεδοκιμασμένοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ φαστήρες ἔλαμψαν. Καὶ οἱ μὲν ἅγιοι διδάσκαλοι ὀρθόδοξοι ἐσιδέσθησαν καὶ ἠκολούθησαν ὡς αἱρετικοὶ τοῖς πλαστοῖς ἐγγράμμασι καὶ μίσεισι ἀφαιρέσεων ἐπηκολούθησαν. Ἄτῃ ἐστὶν ἡ τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ζωσα παράδοσις, ἣν τινα μέχρι τοῦ παρόντος ἡ αὐτοῦ κρατεῖ Ἐκκλησία, ἣτις ἐξαιρετικῶς ἀγαπωμένη, καὶ θαυπομένη, καὶ παρρησιαστικῶς κηρυχθεῖσα ἥτις διὰ τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τῷ Θεῷ καταλλάσσει ἥτις τῷ Δεσπότη Χριστῷ παρατίθεται ἥτις τῆς εὐσεβείας ὑμῶν τὸ Χριστιανικώτατον διαφυλάττει κράτος ἥτις ἀπὸ τοῦ Δεσπότου τοῦ οὐρανοῦ θαυμάσις νίκας τῇ ἀνδρείᾳ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας συνεισάγει ἥτις συνοδεύει ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ἐκπολεμεῖ τοὺς ἐναντίους, τὸ ὑμέτερον θιοκατόρθωτον κράτος πανταχοῦ ὡς ἀκαταμάχητον τείχος περισκίπει ἥτις φόβον τοῖς ἐναντίοις ἰδνεσιν ἐμβάλλει [L., ἐμβάλλοι], καὶ τῇ θείᾳ ὀργῇ τιμωρεῖται [L., τιμωρῆσαιτο] ἥτις καὶ ἐν πολέμοις τὰ τῆς νίκης βραβεῖα περὶ τῆς τῶν πολεμίων καταστροφῆς καὶ ὑποταγῆς [Ἰσ. ἐπὶ τῇ τῶν πολεμίων καταστροφῇ, καὶ ὑποταγῇ] οὐρανίδην παράσχει καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἰαρότῃ ἀμίρμον τὴν ὑμέτεραν ἀληθῶς πιστοτάτην βασιλείαν διαφυλάξει. Ἄτῃ δὲ ἐστὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ὁ κανὼν ἥ τινα καὶ ἐν τοῖς εὐτυχίμασι, καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις θερμῶς ἐκράτησε καὶ ἐξεδικήσεν αὐτὰ ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαληναίου κράτους ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἥτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως οὐδέποτε πλανηθῆναι δεικνύται οὔτε τοῖς τῶν αἰρετικῶν καινεσμοῖς στρεβλωθεῖσα ὑπέπεσεν, ἀλλὰ καθὼς ἐκ προομιῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως παρλαβεν ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐθεντῶν τῶν κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλων, ἀπαράτρωτος μέχρι τέλους μένει κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος θείαν παραγγελίαν [L., ἐπαγγελίαν], ἣν τῷ ἐξάρχῳ τῶν ἐαυτοῦ μαθητῶν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἀμολόγησε φήσας Ἐ Πέτρε, Πέτρε, ἰδοὺ ὄψατα νᾶς ἐζήτησε τοῦ σινιάσαι ὑμᾶς, ὡς ὁ σινιάζων τὸν σίτον ἔγω δὲ περὶ σοῦ ἠρώτησα, ἵνα μὴ ἐκλείψῃ [ἀλλ' ἐκλείψῃ] ἡ πίστις

σου. Και σύ ποτε ἐπιστραφεῖς στῆριζε τοὺς ἀδελφούς σου. Ἐκτανοῆσαι τοίνυν ἡ ὑμετέρα γαλιθαία φιλοφροσύνη, Ἐπειδὴ ὁ Κύριος καὶ Σωτῆρ πάντων, οὐτίνως ἡ πίστις ἐστίν, ὅς τὴν πίστιν Πέτρου μὴ ἐκλείψει ὑπέσχετο, τοῦτον ὑπέμνησε τοὺς ἑαυτοῦ σταθίζειν ἀδελφούς· Ἐπερ τοὺς ἀποστολικούς ἀρχιερεῖς τὴν ἐμὴν ἐλαχιστιαν προσηγηταμένους καθήρσιαστικῶς αἰετ πεποιθῆναι πᾶσιν ἐγνώσθη ὧν τινων καὶ ἡ ἐμὴ σμικρότης, εἰ καὶ ἄνισος καὶ ἐλαχίστη, ὅμως ἐνεκεν τῆς προσηγηθείσης ἐκ τῆς θείας ῥοπῆς διακονίας ἀκόλουθος ἐπιθυμῆι ὑπάρχειν. Οὐκί γάρ μά ἐστιν, ἵαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου μου, ἦν αὐτοὶ εὐαγγελικῶς ἐκήρυξαν, ἀμλήσω κηρύξαι. Οἱ αἱ μοι ἴσται, ἵαν σωτῆρ καλύψω τὴν ἀλήθειαν, ἦν καταβλήσθαι τοῖς τραπεζίταις ἐπιτέτραμμαι, τουτίστι τοὺς Χριστιανικαυτάτους λαοῦ; μὲν καὶ διδάσκειν. Τί λέξω ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἵαν ἐνταῦθα, ἔπερ ἀπίστω, κηρύξαι τῶν αὐτοῦ λόγων τὴν ἀλήθειαν ἐπαισχυνθῶ; Τί περὶ ἑαυτοῦ; τί περὶ τῶν ἐμπιστευθεσῶν μοι ψυχῶν ἀπολογάσομαι, ἵαν περὶ τῆς λαθρείσης ὑπ' ἐμοῦ λειτουργίας λόγον σφραγιστὸν ἀπαιτήσῃ; Τίς τοίνυν, φιλοφροσύνη καὶ εὐσεβέστατος δεσπότης καὶ τέκνη, ἔπερ τρίμων καὶ συμπίπτων τῇ πνιύματι λέγω, μὴ προκαί ἐπιταί ἐκεῖνη, ἔπερ θαυμασταῆ ὑποσχέσει τοῖς πιστοῖς ἐπηγγελίλατο φήσας· « Ὅστις μὲ ὁμολογήσει ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὰρ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς; » Καὶ τίνα τῶν ἀπίστων μὴ ἐκφοβήσῃ ἐκεῖνη ἡ ἀπότομος ἀπειλή, ἡτις ἀναγκαστὸντα αὐτὴν προσημαρτύρεται, καὶ διαβεβαιούται φάσκουσα· « Ὅστις μὲ ἀρνήσεται ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς; » Ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος τῶν ἰθῶν ὑπομνησκει καὶ λέγει· « Ἀλλ' εἰ καὶ ἡμεῖς ἡ ὕψιλος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσθηται ὑμῖν, παρ' ὁ εὐαγγελιστὸς μετὰ ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. » Ὅπου τοιαῦτα ἐπικριτοῖς ποινῇ κολάσεως τοῖς στρεβλοῦσιν, ἡ παρασιωπῶσι τὴν ἀλήθειαν, πῶς οὐκ ἔστι φευκία ἡ ὑπεξίμειρις ἀπὸ τῆς ἀληθείας τῆς δεσποτικῆς πίστεως; Ὅθεν καὶ οἱ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης οἱ προσηγαμένοι τὴν ἐμὴν μετρίότητα ταῖς δεσποτικαῖς διδασκαλίαις καταστραφίμενοι, ἐξότου καιροσμῶν αἰρετικῆν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ὁμῶσιν Ἐκκλησίαν οἱ πρόεδροι τῆς ἐν κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας εἰσαγαγεῖν ἐπεχείρουν, οὐδέποτε ἠμείλησαν τούτους προτρέψασθαι, καὶ παρακαλοῦντες ὑπομνησαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἰρετικῆς πλάνης κἄν σωπῶντες ἀποστήσωνται, μήπως ἐκ τούτου προοίμιον διαχωρισμοῦ ἐν τῇ ἐνώσει τῆς Ἐκκλησίας ποιήσωσιν, ἐν θέλημα, καὶ μίαν ἐνεργίαν τῶν δύο φύσεων διαβεβαιούμενοι ἐν τῇ ἐνὶ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ὅπερ καὶ οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ οἱ Ἀπολλιναρισταὶ, καὶ οἱ Εὐτυχανισταὶ, καὶ οἱ Τιμοθεανοὶ, καὶ οἱ Ἀκέραιοι, οἱ Θεοδοσιανοὶ, καὶ οἱ Γαϊανῆται, καὶ πᾶσα παντελῶς αἰρετικὴ μαίνια, ἡ τε τῶν συγγεόντων, ἡ τε τῶν διαιρούντων τὸ μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ἰδιδαξαν. Συγγεόντες μὲν τῆς ἀγίας Ἐνανθρωπήσεως τὸ μυστήριον, καθὸ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ ἐν αὐτῶν [L., αὐτοῦ], ὡσπερ ἐνός, θέλημα, καὶ ἐνεργίαν προσωπικῆν ἔχειν φιλονοῦσι. Διαίρουντες δὲ τὴν ἀχώριστην ἐνωσιν, τὰς δύο φύσεις, ἄς τινας τὸν Σωτῆρα ἔχειν ἐπιγνώσκου-

A dum de officio suscepto rationem districtam exegerit? Quis igitur, clementissimi atque piissimi domini et filii (quod tremens et consternatus spiritu dico) non provocetur illa admirabili pollicitatione, quam fidelibus repromittit: *Qui me confessus fuerit coram hominibus*, inquit, *confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est* (Matth. xx; Luc. xii)? Et quem infidelium saltem non perterreat illa severissima comminatio, qua indignaturum se protestatur, et asserit, inquit: *Qui me negaverit coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est*? Unde et beatus Paulus apostolus gentium commonet et dicit: *Sed licet nos, aut angelus de caelo evangelizet vobis praeter quod evangelizavimus vobis, anathema sit*. Ubi itaque talis imminet dopravantibus, vel tacentibus veritatem poena supplicii, quomodo non est fugienda de fidei Dominice veritate subtractio? Unde et apostolicae memoriae max parvitas praedecessores, dominicis doctrinis instructi, ex quo novitatem haereticam in Christi immaculatam Ecclesiam Constantinopolitanae Ecclesiae praesules introducere conabantur, nunquam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commonere, ut a pravi dogmatis haeretico errore, saltem tacendo desisterent, ne ex hoc exordium disidii in unitate Ecclesiae facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno Domino nostro Jesu Christo: quod Ariani et Apollinaristae, Eutychianistae, Timotheani, Acephali, Theodosiani et Gaianitae, et omnis omnino haereticus furor, sive confundentium, seu dividendum Incarnationis Christi mysterium, docuit. Confundentes quidem sanctae Incarnationis mysterium, eo quod deitatis et humanitatis Christi unam naturam dicant, unam eum, sicut unius, voluntatem et operationem personalem habere contendunt. Dividentes autem inseparabilem unionem duas naturas, quas Salvatorem habere cognoscunt, non per unionem, quae secundum subsistentiam facta cognoscitur, uniant: sed blasphemantes, per affectum voluntatis, tanquam duas subsistentias, id est, duos quosdam, per concordiam jungunt. Porro apostolica Christi Ecclesia, spiritualis mater a Deo fundati vestri imperii, et unum Dominum nostrum Jesum Christum confitetur ex duabus et in duabus existentem naturis, et duas ejus naturas, diviviam scilicet et humanam, et etiam post inseparabilem unionem inconfusas, in eo esse defendit, et ex proprietatibus naturalibus unamquamque harum Christi naturarum perfectam esse cognoscit, et quidquid ad proprietates naturarum non pertinet, duplicia omnia confitetur, quia ipse idem Dominus noster Jesus Christus, et Deus perfectus est, et homo perfectus est, et ex duabus, et in duabus naturis: et post admirabilem Incarnationem existens, nec deitas ejus sine humanitate, nec humanitas ejus sine deitate potest intelligi. Consequenter itaque, juxta regulam sanctae catholicae atque apostolicae Christi Ecclesiae, duas etiam naturales voluntates in eo, et duas naturales operationes esse confitetur et praedical. Nam si per-

sonalem quisquam intelligat voluntatem, dum tres A personæ in sancta Trinitate dicuntur, necesse est, ut et tres voluntates personales, et tres personales operationes (quod absurdum est et nimis profanum) dicerentur. Sin autem, quod fidei Christianæ veritas continet, naturalis voluntas est, ubi una hæc natura dicitur sanctæ et inseparabilis Trinitatis, consequenter et una naturalis voluntas, et una naturalis operatio intelligenda est. Ubi vero in una persona Domini nostri Jesu Christi mediatoris Dei et hominum, duas naturas (id est, divinam et humanam) constitemur, in quibus et post admirabilem adunationem consistit, sicut duas unius ejusdemque naturas, ita et duas naturales voluntates, duasque naturales operationes ejus regulariter constitemur. Ut autem hujus veridicæ confessionis intelligentia ex Veteris B Novique Testamenti a Deo inspirata doctrina, plenitudo vestræ mentibus clareat (plus enim et incomparabiliter vestra poterit clementia sensum sanctarum Scripturarum penetrare, quam nostra pusillitas verbis defluentibus explanare), ipse Dominus noster Jesus Christus, qui verus et perfectus Deus, verus et perfectus homo est, in sacris suis Evangelicis protestatur in aliquibus humanis, in aliquibus divina, et simul utraque in aliis de se patefaciens, ut se verum Deum, verumque hominem credere ac prædicare fideles suos instrueret. Orat quidem ad Patrem ut homo, ut calicem passionis transageret, quia in eo nostræ humanitatis natura absque solo peccato perfecta est: *Pater, inquit, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis* (Matth. xxvi). Et in alio loco: *Non mea voluntas, sed tua fiat* (Marc. xii; Luc. xii). Cujus testimonii sensum si a sanctis et probabilibus Patribus explanatum, cognoscere cupimus, et, quid mea voluntas, quid tua significet, veraciter intelligere, beatus Ambrosius in secundo libro ad beatæ memoriæ Gratianum Augustum his verbis de hoc loco nos intelligere commonet, inquit: « Suscipit ergo voluntatem meam, suscipit tristitiam meam, confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico, mea est voluntas, quam suam dixit, quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est, et ideo ait: *Non, sicut ego volo, sed sicut tu vis. Mea est tristitia, quam meo suscepti affectu* (Ambr. sius. lib. ii, c. 3, de Fide, ad Gratianum). » Ecce claret, piissimi principum, quod hic sanctus Pater, verbum ipsum quod Dominus orans protulit: *Non quod ego volo, ad humanitatem ejus pertinere consignat, per quam et obediens secundum doctrinam beati Pauli, apostoli gentium, dicitur usque ad mortem, mortem autem crucis* (Philip. ii). Unde et obediens parentibus intimatur (Luc. ii), quandoquidem obedientiam ejus voluntarium non secundum divinitatem, qua omnium dominatur, pium est intelligere, sed secundum humanitatem, qua sponte se parentibus subdidit. Quod et sanctus Lucas evangelista similiter commemorat, eundem Dominum nostrum Jesum Christum secundum humanitatem orantem ad Pa-

σιν, ουχί καθ' ἑνωσιν, ἤτις καθ' ὑπόστασιν γινόμενη γνωρίζεται, ἐνοῦσιν· ἀλλὰ βλασφημοῦντες, κατὰ σχίσιν θελήματος ὡς δύο ὑποστάσεις, τουτέστι δύο τινὰς καθ' ὁμόνοιαν συναπτουσι. Τοιγαροῦν ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ Θεοθεμελιώτου ἡμῶν κράτους καὶ ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογεῖ ἐκ δύο, καὶ ἐν δύο ὑπάρχοντα φύσει, καὶ δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις, τὴν θείαν δλονότι, καὶ ἀνθρωπίνην, καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἑνωσιν ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ εἶναι διδάσκει, καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων μίαν ἐκάστην αὐτῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ φύσεων τελείαν εἶναι ἐπιγινώσκει, καὶ εἴτι δήποτε ἀνήκει πρὸς τὰς ιδιότητας τῶν φύσεων, πάντα διεπλά ὁμολογεῖ, ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς τελειὸς ἐστὶ, καὶ ἄνθρωπος τελειὸς ἐστὶ, καὶ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσει, καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν Ἐνανθρώπησιν ὑπάρχων, οὔτε ἡ θεότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς ἀνθρωπότητος, οὔτε ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς θεότητος δύναται νοεῖσθαι. Ἀκολουθῶν τοίνυν πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας εἶναι ὁμολογεῖ, καὶ κηρύττει. Ἐάν γάρ τις προσωπικὸν ὁμολογῇ τὸ θελημα. ἐν ὅσῳ τρία πρόσωπα ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι λέγονται, ἀναγκαιὸν ἐστίν, ἵνα καὶ τρία προσωπικὰ θελήματα, καὶ τρεῖς προσωπικαὶ ἐνεργείαι, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι καὶ λίαν βίβηλον, λεχθῆσονται. Ἐπεὶ [L., εἰ δὲ], ὅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς Χριστιανοικατάτης πίστεως περιέχει, φυσικὸν τὸ θελημα ἐστίν, ὅπου μία φύσις λέγεται τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου Τριάδος, ἀκολουθῶν καὶ ἐν φυσικὸν θί- C λημα, καὶ μία φυσικὴ ἐνεργεία νοεῖται. Ἦνικα δὲ ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μεῖστου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων δύο φύσεις, τουτέστι τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὁμολογοῦμεν, ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἑνωσιν ὑπάρχει. Καθὼς δὲ ο τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰς φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας κανονικῶς ὁμολογοῦμεν. Ἴνα δὲ ταύτης τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἡ νόησις ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς Διαθήκης ἡ Θεόπνευστος διδασκαλία [L., ἐκ τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ καὶ καινῇ Διαθήκῃ Θεοπνεύστου διδασκαλίας] ταῖς ἐννοίαις τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας φανῇ· πλὴν γὰρ καὶ ἀσυγχρίτως ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία δυναίεται τὴν ἐννοίαν τῶν ἁγίων Γραφῶν ἐπιεξεργάσασθαι, ἢ περ ἡ ὑμετέρα συμκρότης βευστοῖς βήμασι σαφηνίσαι· D αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἕς ἀληθινὸς καὶ τελειὸς Θεὸς, ἀληθινὸς καὶ τελειὸς ἄνθρωπος ἐστίν, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ Εὐαγγελίοις προσμαρτύρεται ἐν τισὶ τὰ ἀνθρώπινα, ἐν τισὶ τὰ θεία, καὶ ἅμα ἐκότερα ἐν ἄλλοις περὶ αὐτοῦ φανερά ποιούμενός· ὅπως αὐτὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ ἀληθῆ ἄνθρωπον πιστεύειν καὶ κηρύττειν τοῦς πιστοῦς αὐτοῦ καταρτίσῃ. Προσεύχεται οὖν πρὸς τὸν Πατέρα ὡς ἄνθρωπος, ἵνα τὸ ποτήριον τοῦ πάθους παραγάγῃ, ὅτι ἐν αὐτῷ τῆς ὑμετέρας ἀνθρωπότητος ἡ φύσις χωρὶς μόνης ἀμαρτίας τελεία ἐστὶ· Ὁ Πάτερ, φάσκων, εἰ δυνατόν ἐστὶ, παρελθίτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. » Καὶ ἐν ἄλλῳ· « Μὴ τὸ ἐμὸν θελημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γίνεσθω. » Ἦστινος μαρτυρικῶς

τὴν ἔννοιαν ἐν ἀπὸ τῶν ἐκρίων καὶ ἐγκρίτων Πατέρων σαφηνισθεῖσαν ἐπερῶμαι ἐπιθυμῶμεν, καὶ τί τὸ ἐμὸν θέλημα, τί τὸ σὸν σημαίνει, τὸ ἀληθὲς νοῦσαι, ὁ μακάριος Ἀμβρόσιος ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Γρατιανὸν τὸν βασιλεῖα τούτοις τοῖς ῥήματι περὶ τοῦ τόπου τούτου ἡμᾶς καὶ ἐν ὑπομνήματι φάσκων· Δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμὴν, δέχεται τὸ στυγρὸν· θαρζῶν γὰρ ὀνομάζω στυγρότητα, ἐπειδὴ κηρύσσω σταυρὸν. Ἐμὸν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον εἶπεν· ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς στυγρότητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἔλαλθον. Καὶ διὰ τοῦτο φησὶν· Ὁὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. Ἐμὴ γὰρ ἐστὶν ἡ στυγρότης, ἣν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο ἰδοῦ φαίνεται, εὐσεβίστατοι βασιλείων, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἅγιος Πατὴρ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅπερ ὁ Κύριος προσευχόμενος προήγαγε, τὸ Ὁὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν ἐπισημαίνει, καθ' ἣν καὶ ὑπήκοος κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου Παύλου τοῦ ἀποστόλου τῶν ἰθῶν λέγεται μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Ὅθεν καὶ ὑποτασσόμενος τοῖς γυνύσει γινώσκεται. Οὕτε [L., καὶ πάλι] οὖν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ τὴν ἰκούσιον κατὰ τὴν θεότητα, ἥτις πάντων διασπόζει, εὐσεβὴς ἐστὶ νοεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, δι' ἧς ἰκουσίου τοῖς γυνύσειν ὑπετάγη. Ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Λουκάς ὁ εὐαγγελιστὴς ὁμοίως μνημονεύει, τὸν αὐτὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα προσευχόμενον πρὸς τὸν Πατέρα εἰσάγων, καὶ διαβεβαιούμενος· « Πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. » Ὅστινα τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογητῆς Ἀθανάσιος· ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ἀλεξ. Ἐκκλ. ἐν τῷ λόγῳ τῷ κατὰ Ἀπολλινάριον τοῦ αἰρετικοῦ περὶ τῆς Τριάδος καὶ τῆς Ἐνανθρωπήσεως, καὶ τοῦ δικαίου ἀριθμοῦ διαττόμενος οὕτω σαφηνίζει· Καὶ ὅταν λέγῃ· « Πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γίνεσθαι, ἀλλὰ τὸ σὸν. » Καὶ πάλιν· « Τὸ πνεῦμα προθυμον, ἢ δὲ σὰρξ ἀσθενής· » δύο θέλήματα ἐνταῦθα διαίκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν. Τὸ γὰρ ἀνθρώπινον, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παρατείνεται τὸ πάθος· τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ προθυμον ἔστινος σαφηνίας τί ἀληθέστερον δύναται γνωρισθῆναι; Πῶς γὰρ οὐκ ἐν αὐτῷ δύο θέλήματα, τουτίστι θεῖον καὶ ἀνθρώπινον πιστῶς ἐπεγνωσθήσονται, ἐν ᾧ δύο φύσεις καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἔνωσιν συνοδικῶ κηρύγματι κηρύττονται; Καὶ Ἰωάννης γὰρ, ὅς ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Κυρίου ἀνέπεσεν, ὁ ἀγαπῆτός μαθητὴς τὴν αὐτῶν περιοχὴν τούτοις σαφηνίζει τοῖς ῥήμασιν· « Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς. » Καὶ πάλιν· « τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν, ὁ ὀδῶκέ με, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ τι, ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἰσχάτῃ ἡμέρᾳ. » Ἄπαύτως τὸν αὐτὸν Κύριον εἰσάγει μετὰ τῶν Ἰουδαίων διαλεγόμενον, καὶ λέγοντα μετὰ τῶν λοιπῶν· « Ὅτι οὐ ζετῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς. » Οὕτινος θεῖου λόγου τὸν σκοπὸν ὁ μακάριος Ἀγρευστίνος ὁ ἐξοχώτατος διδασκαλὸς οὕτω κατὰ Μαξιμῶν [L., Μάξιμον] τοῦ Ἀρειανῶν εἰρρίζει, καὶ

A trem introducens, et asserens: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste, tamen non mea voluntas, sed tua fiat* (Luc. xxii). Quem locum confessor Christi Athanasius antistes Alexandrinæ Ecclesiæ, in libro adversus Apollinarianum hæreticum de Trinitate et Incarnatione, etiam duali numero comprehendens sic explanat; et quando dicit: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste, et tamen non mea, sed tua voluntas fiat* (Matth. xxvi); et iterum: *Spiritus promptus, caro autem infirma*; duas voluntates hic ostendit, et unam quidem humanam, que est carnis, aliam autem divinam. Quoniam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, divina autem ejus prompta; qua explanatione quid verius poterit [potest] intimari? Quomodo enim B nou in eo duæ voluntates, id est, divina et humana fideliter agnoscuntur, in quo duæ naturæ etiam post inseparabilem adunationem synodali præconio prædicantur? Nam et Joannes, qui super pectus Domini recubuit, dilectus discipulus, eandem continentiam his explanat verbis: *Quia descendi de celo, ut non faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me, Patris* (Joan. xii, xxii). Et iterum: *Hæc est voluntas ejus qui me misit, ut omne quod dedi mihi, non perdam ex eo quidquam, sed ut resuscitem illud in novissimo die* (Joan. vi). Item eundem Dominum introducit cum Judæis disputantem, atque dicentem inter cætera: *Quia non quero voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me* (Ibid.). Cujus divini sermonis intentum beatus Augustinus præstantissimus doctor ita adversus Maximinum Ariannum disserit, et dicit (Lib. iii, cap. 20): « Ubi autem dixit Filius Patri: *Verum non quod ego volo, sed quod tu vis, quid te adjuvat, quod tua verba subjungis, et dicis: Ostendit vere suam voluntatem subjectam suo genitori, quasi non negemus hominis voluntatem voluntati Dei esse debere subjectam?* Nam ex natura hominis hoc dixisse Dominum, cito videt, qui locum ipsum sancti Evangelii paulo attentius intuetur. Ibi enim dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem* (Matth. xxvi). Nunquid ex natura unicus Verbi possit hoc dici? Sed homo, qui putas genere naturam Spiritus sancti, cur non etiam naturam Verbi Dei unigeniti tristem dicas esse potuisse? Ille tamen ne quid tale diceretur, non ait: *Tristis sum*; quamvis etiam si hoc dixisset, non nisi ex natura hominis operatusset intelligi: sed ait: *Tristis est anima mea*, quam sicut homo utique habebat humanam, quam et in hoc quod ait: *Non quod ego volo, aliud se ostendit voluisse, quam Pater, quod nisi humanæ corde non posset, cum infirmitatem nostram in sum non divinam, sed humanam transfiguraret affectum.* Homine quippe non assumpto, nullo modo Patri diceret unicum Verbum: *Non quod ego volo.* Nunquam enim posset immutabilis illa natura quidquam aliud velle, quam Pater. Hæc si distingueretis, Ariani, hæretici non essetis. » Per quam disputationem hic venerabilis Pater demonstrat, quia et cum dicit Dominus, suam, humanitatis suæ significat volunta-

tem; et cum dicit non facere voluntatem suam, admonet nos, non nostram querere principaliter voluntatem, sed per obedientiam, nostram voluntatem divinæ subicere voluntati. Unde patefacit quia et humanam habuit voluntatem, per quam obediit Patri, et immaculatam ab omni peccato eandem humanam voluntatem, utpote verus Deus et homo, hanc in semetipso habuit [habuit et probavit]. Quod et sanctus Ambrosius in explanatione sancti Lucæ evangelistæ sic disserit (*Lib. xix, sup. Luc. xii*): Suam, ad hominem retulit; Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis, temporalis; voluntas divinitatis æterna. Hæc spiritalis Pater commemorans, astruit qualem voluntatem ex æterno cum Patre et Spiritu sancto Filius communem naturaliter habet, qualemve temporaliter per assumptam humanitatem idem ipse in sua persona suscepit. Quod et apostolicæ memorizæ sanctus Leo in epistola ad Leonem Augustum explanat, unicuique formæ, id est naturæ, quæ in Christo sunt, discreta consideratione, quæ in Scripturis de eo referuntur, assignans; et hoc, quod suam Dominus dixit voluntatem, ad humanitatem ejus pertinere demonstrans, sic dicit: Secundum quidem formam servi, non venit facere voluntatem suam, sed ejus qui misit eum. Ecce enim hic apostolicus Pater, ad formam servi eundem Domini nostri sermonem congrue nos docuit intelligere. Præterea: quomodo pie poterunt intelligi diversa super hoc sanctarum testimonia Scripturarum, quæ nunc quidem ex natura humanitatis, nunc autem ex divinitate unius ejusdemque Domini nostri Jesu Christi veri Dei et hominis astruuntur? et modo Scriptura commemorat: *Omnia quæcunque voluit Dominus, fecit in celo et in terra (Psal. cxxxiv)*. Itemque: *Sicut Pater suscitavit mortuos et vivificavit, sic et Filius quos vult vivificavit (Joan. v)*. Et leproso dicit: *Volo, mundare (Matth. viii)*. Et: *Nemo potest cognoscere Patrem, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare*. Itemque quædam de humana ejus voluntate, Evangelii sacramenta commemorant, cum dicunt eum super mare ambulante (*Matth. xiv*) velle, ut vere hominem, suos transire discipulos. Et dum cum discipulis per Galilæam transiret, noluit ut aliquis cognosceret. Et ut homo dicit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui me misit. Et nolebat per Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere (Joan. iv, vi)*. Et iterum: *Surgens venit in partes Tyri, et ingressus in domum, noluit aliquem scire, et non potuit latere (Marc. vii)*: Ergone ille omnium conditor ac redemptor, de quo dicitur: *Omnia quæ voluit Dominus, fecit in celo et in terra (Psal. cxxxiv)*; cujus velle hoc est, quod posse; cujus nutui cælestes cum terrore deserviunt potestates, in terris latere volens, non potuit, qui per divinam majestatem ex æterno cum Patre in cælestibus dominatur arcanis, et in manu ejus lines terræ sunt, nisi hoc ad humanam ejus voluntatem, quam temporaliter dignatus est assumere, redigatur? Quanto ergo errore, talia non discernens, involvitur, ut dicat una eademque voluntate et omnia in cælo

A λέγει· Ὁπου δὲ εἶπεν ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ· « Πλὴν οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὅπερ σὺ θέλεις· » τί σοι βοήθει, ὅτι τὰ σὰ ῥήματα ὑποβάλλεις, καὶ λέγεις· Ἐδειξεν ἀληθῶς τὸ ἴδιον θέλημα ὑποτεταγμένον τῷ ἰδίῳ γεννήτορι, ὡς ἂν εἰ ἡμεῖς ἠρνούμεθα τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου τῷ τοῦ Θεοῦ θελήματι ὀφείλειν εἶναι ὑποτεταγμένον; καὶ γὰρ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο εἰρηκέναι τὸν Κύριον ταχέως θεωρεῖ, ὅστις εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου μικρῶ προσεχίστηρον ἐπισκύψει. Ἐκεῖ γὰρ εἶπε· « Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου. » Μῆτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ Μονογενοῦς δυνήσεται τοῦτο λέγεσθαι; Ἄλλ' ἄνθρωπε, ὅστις νομίζεις στενάζειν τὴν φύσιν τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, διὰ τί μὴ καὶ τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου περίλυπον εἶναι εἴποις δύνασθαι; Πλὴν αὐτὸς, μήπως τὸ τοιοῦτον λεχθεῖν, οὐκ ἔφη· Περίλυπός εἰμι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἰ καὶ τοῦτο εἰρήκει, οὐχὶ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐχρῆν νοεῖσθαι, ἀλλὰ φησι· « Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου, » ἦν ὡς ἄνθρωπος πάντως εἶχεν ἀνθρωπίνην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ ἐν τούτῳ ὁ φησιν· « Οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω, » ἄλλο ἑαυτὸν δεικνύσει θέλειν παρὰ τὸν Πατέρα, ὅπερ εἰ μὴ τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ οὐκ ἠδύνατο, ὅπου-ταν [ἴσ. ὅποτε] τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν εἰς τὴν ἰδίαν οὐχὶ τὴν θεϊκὴν, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην μετασχηματίζει [ἴσ., μετασχημάτιζε] διαθέσιν. Ἀνθρώπου δηλαδὴ μὴ προσληφθέντος, οὐδαμῶς τῷ Πατρὶ εἶπεν ἂν ὁ μονογε-νὴς Λόγος· « Οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω. » Οὐδέποτε γὰρ ἠδύνατο ἡ ἄτρεπτος ἐκείνη φύσις τί ποτε ἕτερον θέλειν παρὰ τὸν Πατέρα. Ταῦτα εἰ διαστρέψετε, Ἀρειανοί, αἰρετικοὶ οὐκ ἔσσεσθε. Δι' ἧς δικλίξεως ὁ σεβασμῶς οὗτος Πατὴρ ἀποδεικνύσιν, ὅτι ἤνικα λέγει ὁ Κύριος Ἰδιον, τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ σημαίνει τὸ θέλημα· καὶ ὅτι λέγει μὴ ποιεῖν τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ὑπομνήσκει ἡμᾶς οὐχὶ τὸ ἡμέτερον πρωτοτύπως ζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ δι' ὑπακοῆς τὸ ἡμέτερον θέλημα τῷ θεῷ θελήματι ὑποτάσσειν. Ὅθεν φανερποιεῖ, ὅτι καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔσχε θέλημα, καθ' ὃ ὑπήκουσε τῷ Πατρὶ, καὶ ἄμωμον ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας τὸ αὐτὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἅτε δὴ Θεὸς ἀληθὴς καὶ ἄνθρωπος, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ ἔσχε καὶ ἀπέδειξεν. Ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος σαφηνίζων τὸν ἅγιον Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν οὕτω φράζει· Τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνήγαγε, τὸ τοῦ Πατρὸς εἰς τὴν θεότητα. Τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα πρόσκαιρον, τὸ θέλημα τῆς θεότητος, αἰώνιον. Ταῦτα ὁ πνευματικὸς Πατὴρ ὑπομνήσκων καταρτίζει, ὅποιον θέλημα ἐξ αἰδίου σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ φυσικῶς κοινὸν ὁ Υἱὸς ἔχει, καὶ ποῖον χρονικῶς διὰ τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ἰδίῳ προσώπῳ ἀνέλαβεν. Ὅπερ καὶ ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήσης ἅγιος Λέων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Λιόντα τὸν βασιλεῖα σαφηνίζει, μιᾷ ἐκάστη μορφῇ, τουτίστι φύσει, ἃ τινὰ εἰσιν ἐν τῷ Χριστῷ, σκοπῶ διακρίμενῳ, ἅπερ ἐν ταῖς Γραφαῖς περὶ αὐτοῦ ἀναφέρονται, φανερῶν [προσνέμων], καὶ τοῦτο, ὅπερ ἴδιον θέλημα ὁ Κύριος εἶπε, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν δεικνύων οὕτω φησὶ· Κατὰ τὴν μορφήν τοῦ δούλου οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντος αὐτόν. Ἰδοὺ γὰρ ἐν-ταῦθα ὁ ἀποστολικὸς Πατὴρ πρὸς τὴν τοῦ δούλου

a principe licentia ut se ¹ partes quis in quas vellet divideret, Georgius patriarcha regiae civitatis cum suis in partes orthodoxorum stetit, Macarius vero cum suis in parte alia hæreticorum. Et deducentes ad medium professionem Georgii patriarchæ, quam fecerat, ² porrecta est principi et relecta est. Et compositus suprascriptus Macarius, quid sentiret, vel crederet, respondit se ³ in ea perfidia, quam ante proposuerat, perdurare, et nullatenus orthodoxæ fidei acquiescere. Ea hora sancta synodus una cum principe ejus orarium auferri jusserunt ⁴ a collo ejus et exsiliens Basilius episcopus Cretensis Ecclesiæ, ejus orarium abstulit; et anathematizantes projecerunt eum foris synodum, simulque et thronum ejus. Stephanum autem discipulum ejus cervicibus a sancta synodo clerici Romani ejicientes expulerunt. Ea hora tantæ telæ aranearum nigerrimæ in medio populi ceciderunt, ut omnes mirarentur ac dicerent quod sordes hæresum expulsæ sunt. Et Deo auxiliante unitæ sunt sanctæ Dei Ecclesiæ. In loco vero Macarii ordinatus est ⁵ Stephanus abbas monasterii quod appellatur ⁶ Bajas insulæ Siciliensis, patriarcha Ecclesiæ Antiochenæ. Macarius vero cum suis amatoribus, id est, Stephano, Anastasio presbyteris, et Leontio exdiacono, Polychronio, Epiphanio ⁷ presbyteris; et inclusis ⁸ in exsilio in Romanam directi sunt civitatem. ^b Deinde abstulerunt de diptychis ecclesiarum nomina patriarcharum; vel de pi-

cturis ecclesiæ ⁹ figuras eorum, aut in foribus, ubi ubi esse poterant auferentes, id est, Cyri, Sergii, Pauli, Pyrrui, Petri, per quos error orthodoxæ fidei usque nunc ¹⁰ pullulavit. Tanta autem gratia divina omnipotentis concessa est missis sedis apostolicæ, ut ad lætitiâ populi, vel sancti concilii, qui in regia urbe erant Joannes episcopus Portuensis ¹¹ dominiorum die octavorum paschæ in ecclesia beatæ Sophiæ missas publicas Latine celebraret coram principe et patriarcha, ut omnes unanimiter in laudes et victorias piissimorum imperatorum eo die Latinis vocibus acclamarent. Hic suscepit divalem jussionem secundum suam postulationem, ut suggessit; ^c per quam ¹² revelata est quantitas, quæ solita erat dari pro ordinatione pontificis faciendâ. Sic tamen, ut si ^B contingerit post ejus transitum electionem fieri, non debeat ordinari qui electus fuerit, nisi prius decretum generale introducat in regiam urbem secundum antiquam consuetudinem, et cum ¹³ eorum conscientia, et jussione debeat ordinatio provenire. Hic ¹⁴ dimisit omni clero rogam unam, et ad luminaria apostolorum, et sanctæ Mariæ ad Præsepe, solidos duo mille ¹⁵ centum, et quadraginta. Fecit autem ordinationem unam, presbyteros decem, diaconos tres, episcopos per diversa loca numero decem et octo. Qui etiam sepultus est apud beatum Petrum apostolum sub die iv Idus Januarii, et ^d cessavit episcopatus annum unum, menses vii, dies v.

VARIANTES LECTIONES.

— ¹ Al., in partem quam qui vellet. — ² Al., et porrexerunt. — ³ Al., in eadem. — ⁴ Cod. Luc., a collo ejus deest. — ⁵ Al., Theophanios. — ⁶ Cod. Luc., Pagias. — ⁷ Cod. Luc., Anastasio. — ⁸ Al., trusi in exsiliium. — ⁹ Cod. Luc., figuras eorum deest. — ¹⁰ Al., pullulaverat. — ¹¹ Al., dominico die Paschæ in ecclesia. — ¹² Cod. Luc., revelata; Al., relegata. — ¹³ Al., ejus imperatoria. — ¹⁴ Al., divisit. — ¹⁵ Cod. Luc., et Al., clx.

SEVERINI BINII NOTÆ.

^a In exsilio in Romanam directi sunt civitatem. Errat Anastasius; non enim ad exsulandum, sed ad prosequendum quam interposuerunt appellationem, ab imperatore Romam ablegati fuerunt, ut constat ex epistola Constantini imperatoris ad Leonem papam, quæ exstat in fine actionis 18 Actorum concilii vi. Accedit quod nullum est exemplum quo relegandis hæreticis pro loco exsillii urbs Roma unquam decreta fuerit.

^b Deinde abstulerunt in diptychis, etc. Hæc post latam sententiam damnationis in Monothelitas contigisse videntur actione 17 vel 18.

^c Per quam revelata est quantitas, quæ solita erat dari. Gothorum reges Ariani et impii per tyrannidem constituerant primum ne quis ordinaretur Romanus episcopus, qui non ante habito consensu regis certam pecuniæ summam et quantitatem solvisset. Eandem pensionem imperatores Orientis post exactos Gothorum reges solvi petiverunt, ut constat ex querela sancti Gregorii, hac de re gravissime in commentariis iv psalmi pœnit. conquerentis, quod nimirum sibi legitime ad pontificatum vocato et electo muneri sui functionem non prius exsequi licuerit, quam data pecunia illam ab imperatoribus redemisset. Constantinus vero imperator IV, retento adhuc jure confir-

mationis antiquitus per tyrannidem usurpato, iniquissimam pecuniæ exactionem abolevit.

^d Cessavit episcopatus ejus annum unum, menses septem, dies v. Sententiam Anastasii de interregno sedis pontificiæ confirmat canon secundus concilii Toletani xiv, ex quo patet Leonem II successorem Agathonis anno quo celebratum est allegatum concilium Toletanum, 684, adhuc superstitem fuisse. Quare cum omnium sententia Leo non nisi x menses et septemdecim diebus pontificatum obtinuerit, necessum est affirmare ab obitu Agathonis usque ad initium ejusdem Leonis tanti temporis interregnum intercurrisse. Interim defuncto Georgio Constantino-politano, Theodorus syncellus, fide orthodoxa per fraudem simulata, subrogatus est in sede Constantino-politana, a qua antea dejectus fuerat. De hoc firmis conjecturis asserit Baronius, anno 682, quod persuaserit imperatori catholico, ut legatos sedis apostolicæ non prius dimitteret quam Romæ novus pontifex electus esset; quodque ille interea dolose procuraverit interregni prorogationem, donec acta synodalia consecutus, ea antequam ederentur pro libidine intervertisset et corrupisset, atque ex illis se e numero damnatorum hæreticorum exemisset; nomenque Honorii suo substituisset.

S. AGATHONIS PAPÆ EPISTOLÆ.

EPISTOLA PRIMA

AD AUGUSTOS IMPERATORES.

[Ex Mansi, ibid.]

• Dominis piissimis et serenissimis victoribus ac A triumphatoribus, charissimis filiis amatoribus Dei et Domini nostri Jesu Christi Constantino majori imperatori, Heraclio et Tiberio Augustis, Agatho episcopus servus servorum Dei.

Consideranti mihi humanæ vitæ diversos angores, et ante Deum qui unus et verus est, cum vehementia flentium ingementi, ut consolationem animæ fluctuanti divinæ miserationis impertiret instinctu, et de profundo mœroris et angustiae potentia suæ dexteræ sublevaret, magnam atque mirabilem cum indesinenti gratiarum actione, serenissimi domini filii, confiteor, consolationis opportunitatem exhibere dignatus est, piissimum tranquillæ mansuetudinis vestrae propositum, quod ad stabilitatem divinitus commissæ reipublicæ Christianæ ejus concessit dignatio, ut imperialis virtus atque clementia de Deo, per quem reges regnant, qui Rex regum et Dominus dominantium est, et curet et quæret ejus immaculatæ fidei veritatem, ut ab apostolis atque apostolicis est Patribus tradita, inquirere vigilanter, atque ut vera traditio continet, instantissime desideret in omnibus Ecclesiis obtinere, et ne quemquam tam pia lateret intentio audientium, humanæ suspicio perterreret æstimantium potestate nos esse compulsos, et non plena serenitate ad satisfaciendum super evangelicæ nostræ fidei prædicatione communitos divales apices ad apostolicæ memoriæ Donum pontificem nostræ pusillitatis prædecessorem, cunctis populis ac gentibus per nostrum ministerium patefecerunt ac satisfaciunt, quos gratia sancti Spiritus imperialis linguæ calamo de puro cordis thesauro dictavit, commonentis, non opprimentis; satisfaciunt, non perterrentis; non affligentis, sed exhortantis, et ad ea quæ Dei sunt, secundum Deum invitantis, quia et ipse conditor omnium ac redemptor, cum posset in suæ divinitatis majestate in sæculum veniendo, mortales perterrere, humanitate magis inæstimabilis clementiæ humiliter ad nostra descendens, quos creavit, dignatus est et redimere: qui et spontaneam de nobis veræ de se fidei confessionem expectat. Et quod beatus Petrus apostolorum princeps commonet: *Pascite qui in vobis est gregem Christi, non coacte, sed spontaneæ, secundum Deum exhortantes* (I Petr. v). Illis itaque, mansuetissimi rerum domini, divalibus apicibus animatus,

• Ex alia latinitate est hæc epistola in vetustissimo apographo, quod est in Bibliotheca collegii Paris. Soc. Jesu, cujus initium est: *Consideranti mihi humanæ*

Τοῖς εὐσεβεστάτοις δεσπόταις, καὶ γαλανοτάτοις νικηταῖς καὶ τροπαιοῦχοις, προσφιλεστάτοις τέκνοις [L. ἑρασταῖς] τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλεῖ. Ἡρακλίῳ, καὶ Τιβερίῳ Ἀγούστοις, Ἀγάθων ἐπίσκ. δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

Κατανοοῦντί μοι τοῦ ἀνθρώπινου βίου τὰς διαφόρους ὁδύνας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν τὸν μόνον ἀληθινὸν μετὰ σφοδρότητος ὁδύρων στενάζοντι, ὅπως παράκλησιν τῆ χειμαζομένη ψυχῇ τῷ πόθῳ τῆς θείας εὐσπλαγγχίας μεταδῶ, καὶ ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῶν θλίψεων τῆ δυναστείας τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀνακουρίσῃ, μεγάλῃν καὶ θαυμαστὴν μετὰ ἀκαταπαύστου εὐχαριστίας ὁμολογῶ, γαληνότατοι δεσπῆται καὶ τέκνα, παραμυθίας ἐπιτηδεύοντα παραστῆσαι καταξίωσε τὴν εὐσεβῆ πρόθεσιν τῆς γαληναίας ὑμῶν ἡμερότατος ἦντινα πρὸς σύστασιν τῆ θεῶν κατισπιστευθῆσιν αὐτῇ [αὐτῆς] Χριστιανικωτάτῃ πολιτείᾳ ἢ αὐτοῦ ἐπίνευσις ἔχαριστο, ὅπως ἡ βασιλικὴ ἰσχύς καὶ ἐμένεια περὶ Θεοῦ, δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι, τοῦ βασιλέως ὄντως τῶν βασιλευόντων, καὶ κυρίου τῶν κυριούντων, καὶ φροντίσῃ, καὶ ζητήσῃ, καὶ τῆς Ἀμωμάτου αὐτοῦ πίστεως τὴν ἀλήθειαν, ὡς παρὰ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν ἀποστολικῶν Πατέρων παρεδόθη, ἀγρύπνωσ ἐπιζητήσῃ· καὶ ὡς ἡ ἀληθὴς παράδοσις περιέχει, ἐνοστατικῶς ἐπιθυμήσῃ ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἐπικρατῆσαι. Καὶ μήπως τινὰ τῶν ἀκουόντων ὁ οὕτως εὐσεβῆ διαλύθη σκοπῆς, ἢ ἀνθρώπινα ὑπόψια καταπτώσῃ λογιζομένων ἔξουσία ἡμᾶς εἶναι συνωθησθέντας, καὶ οὐχὶ πληρεστάτῃ γαληνότητι πρὸς τὸ ἀπολογησάσθαι περὶ τοῦ καρυγματος τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὑπομνησθέντας, αἱ θεῶνδεῖς κεραιαὶ πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης δῶνον τὸν ἀρχιερέα καὶ προηγησάμενον τὴν ἡμετέραν μετριότητα, πᾶσι τοῖς λαοῖς, καὶ ἔθνεσι διὰ τῆς ἡμῶν διακονίας ἐφανερῶσθησαν, καὶ πληροφοροῦσιν ἄστωσ κεραιὰς ἢ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῷ καλάμῳ τῆς βασιλικῆς γλώττης ἐκ τοῦ καθροῦ τῆς καρδίας θησαυροῦ ὑπαγέρουσεν, ὑπομνησκούσας, καὶ μὴ καταλίθουσας· ἀπολογουμίνους καὶ μὴ καταποβοῦσας· μὴ καταπονοῦσας, ἀλλὰ προτρεπούσας πρὸς ταῦτα, ἅπερ εἰσὶ τοῦ Θεοῦ, κατὰ Θεὸν προτρεπούσας. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ πάντων κτίστης καὶ λυτρωτῆς, ὅπουκα ἐδύνατο ἐν τῇ μεγαλειότητι τῆς ἰδίας θεότητος τοὺς θνητούς ἐκφοβῆσαι, ἡμερότητι μᾶλλον ἀνεκιάστου φιλανθρωπίας ταπεινῶς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς κατελθὼν, οὐς ἐδημιούργησε, καὶ λυτρώσασθαι κατηξίωσεν· ὅστις καὶ αὐτοπροσίρετον παρ' ἡμῶν τῆς ἀληθοῦς πίστεως τὴν περὶ αὐτοῦ ὁμολογίαν ἐκδίχεται. Ὅπερ καὶ ὁ μακάριος

vita diversas molestias, et ad Deum solum verum cum vehementi more spirantem, ut animam tempestatibus agitatem, etc. HARD.

Πίτρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων ὑπομνήσκει· « Ποιμαίνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως κατὰ Θεὸν προτρέπομενοι. » Ταῦταις τοῖνυν ταῖς θεαίαις συλλαβαῖς, ἡμερώτατοι τῶν πραγμάτων ἐσπ' ἔται, ἐμψυχωθεὶς, καὶ πρὸς ἐλπίδα παραμυθίας ἀπὸ βαθυτάτων ὕδυνων κουφισθεὶς, ἠρξάμην τῇ κριτικῇ κατ' ὀλίγον ἀναθεῖς παρῆρσιζ τὰ ἦδη [ἴσ. τοῖς ἦδη] διὰ τῆς σάκρας τῆς ἡμερωτάτης ὑμῶν ἀνδρείας προσταχθέντα [προσταχθῶσιν] ἐνεργῶς πρῆνυμον ὑπουργίαν παριστᾶν, καὶ τινὰ πρόσωπα εἰς τὴν τοῦ καιροῦ τούτου ἀτονίαν, καὶ τῆς δουλικῆς ὑμῶν χάρας ποιότητα ἠδὲ ἔνευον εὐρεθῆναι ἐνεκεν πληροφορίας ὑπακοῆς, ἐπεκρίτου, καὶ μετὰ βουλής τῶν συνδούλων μου τῶν ἐπισκόπων ἀπὸ τῆς πλησιαζούσης τούτῳ τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ συνόδου, εἶτα διὰ καὶ ἀπὸ τοῦ δουλικοῦ κλήρου [L. οικίῳ] τοῦ φιλοῦντος [τοῦς φιλοῦντας] τὸ ὑπέρτερον Χριστιανικώτατον κράτος, καὶ ἀκολούθως ἀπὸ τῶν θεοσεβειστάτων δούλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῷ σπεύσει παρὰ τὰ ἔχνη τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν γαληνότητος. καὶ εἰ μὴ ὅτι μακρὰ περίοδος τῶν χωρῶν, ἐν αἷς ἡ σύνδος καθίστηκε τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως, τοῦ τοσοῦτου χρόνου ἐπισώρυσεν τὴν ἐπέκτασιν, πάλαι τοῦτο, ὅπερ μάλισ πῶτε νῦν γενέσθαι ἠδυνήθη, ἡ περισπούδαστος ὑπακοή [ἴσ. περισπούδαστῳ ὑπακοῇ] ἡ ἡμετέρα δουλεία ἐπλήρωσεν. Ἄλλ' ἐν ὅσῳ ἀπὸ διαφόρων ἐπαρχιῶν ἡ δουλικὴ σὺν ἡμῖν σύνοδος συνηροῦζετο· ἐν ὅσῳ πρόσωπα, τινὰ μὲν ἀπὸ τῆς δουλικῆς τοῦ ἡμερωτάτου ὑμῶν κράτους πόλεως Γώμης, ἡ ἐκ τοῦ πλησίου στεῖλαι φροντίζομεν, τινὰ δὲ ἐκ τῶν πόρρωθεν τυγχανουσῶν ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς τὸν λόγον τῆς Χριστιανικώτατης πίστεως παρὰ τῶν ἀποστολικῶν τῶν προηγουμένων τῆν ἐμὴν ἑλαχιστίαν οἱ σταλίντες ἐπήρυσσον, ἐξεδεχόμεθα ὑποστρέψαι, οὐ μικρὰ παραδρομὴ χρόνων ἐξηνύθη· ἵνα τὰς σωματικὰς ἀσθενείας, ἐμοῦ τοῦ οικίου ὑμῶν σιωπῇ κατέλθω, ἐν αἷς οὔτε ζῆν ἐξιστίν, οὔτε ἀφέσκει συχναῖς ἀσθενείαις ἀποκαίνοντα. καὶ διὰ τοῦτο, χριστιανικώτατοι δεσπότες καὶ τέκνα, κατὰ τὴν εὐσεβεστάτην κέλυσιν τῆς θεοσεβειστάτου ὑμῶν ἡμερωτάτου ἔκλειν ὑπακοῆς, ἢς ὀφίλομεν, οὐχ ἐνεκεν παρβρησίας τῶν εἰς αὐτοῦς [ἴσ. τῆς ἐν αὐτοῖς] περισσευούσης εἰδήσεως, οὐς στέλλομεν, τοὺς παρόντας συνδούλους ἡμῶν Ἀδουνδάντιον, Γωάννην, καὶ Γωάννην, τοὺς εὐλαβεστάτους ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ ἐπισκόπους, Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα, τοὺς πρεσβυτέρους, μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν τέκνου Γωάννου τοῦ διακόνου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ ὑποδιακόνου· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεόδωρου τοῦ πρεσβυτέρου λεγάτου τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Ραβέννης, καὶ τοὺς θεοσεβειστάτους δούλους τοῦ Θεοῦ τοὺς μοναχοὺς μετὰ καθοσιώσεως ἐκτετυκῆς καρδίας ἐφροντίσαμεν ἀποστεῖλαι. Παρὰ γὰρ ἀνθρώποις ἐν μέσῳ ἐθνῶν τυγχάνουσι, καὶ ἀπὸ σωματικοῦ μόχθου τὴν τροφήν μετὰ μεγάλῃν διαταγῆς πορίζομενοι, πῶς εἰς τὸ πλήρες δυναίσεται εὐρεθῆναι ἡ τῶν Γραφῶν εἰδήσις; εἰ μὴ ὅτι κανονικῶς ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν προηγουμένων καὶ τῶν ἁγίων πέντε συνόδων ἄπερ ὠρισμένα εἰσὶν, ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, καὶ ἀκαμειδῶς ἀπὸ τῆς παραδοθείσης παρὰ τῶν Πατέρων πίστεως φυλάττομεν, ἐν καὶ ἐξαίρετον ἔχον διὰ παντὸς ἐυχόμενοι τε καὶ σπεύδοντες, ἵνα μηδὲν παρὰ τὰ κανονικῶς ὀρισθῆντα μειωθῆ, μηδὲν ἀλλαγῆ, ἢ προστεθῆ, ἀλλὰ ταῦτα κἀὶ ἴμῃμασι, καὶ νοήμασιν ἀπαράτρω-

A et ad spem consolationis de profundis angoribus alleviatus, orsus sum meliori relectus confidentia paulatim, his quæ per mansuetissimam fortitudinis vestræ sacram dudum præcepta sunt, efficaciter promptam obsequentiam exhibere, ut personas quales secundum temporis huius defectum ac servilis provinciæ qualitatem poterant inveniri, pro obedientiæ satisfactione inquirerem, et cum consilio confamulorum meorum episcoporum, tam de propinqua huius apostolicæ sedis synodo, quamque de familiari clero amatores Christiani imperii, et sequenter de religiosis servis Dei, ut ad piissimæ tranquillitatis vestræ vestigia properarent, hortarer. Et nisi longus provinciarum ambitus in quibus humilitatis nostræ concilium constitutum est, tantum B temporis prolationem ingereret, olim hoc, quod vix tandem nunc fieri potuit, studiosa obedientia, non ter famulatus impleteret. Sed dum de diversis provinciis familiare nobiscum concilium congregatur, et dum personas, quasdam quidem de hac servili vestri serenissimi principatus Romana urbe, vel de proximo dirigere procuramus, quasdam de longe positis provinciis, in quibus verbum Christianæ fidei ab apostolicis exiguïtatis meæ prædecessoribus missi prædicabant, remeare præstolamur, non parvus temporum cursus elapsus est: corporales ægritudines mei famulatus silentio transeant, quibus nec vivere licet, nec libet assiduis ægritudinis laborantem. Ideoque Christianissimi domini et filii, secundum piissimam jussionem a Deo protegendæ mansuetudinæ vestræ pro obedientia quam debuimus, C non pro confidentia eorum scientiæ [superabundantia] quos dirigimus, præsentis confamulorum nostrorum, Abundantium, Joannem, et Joannem, reverendissimos fratres nostros episcopos, Theodorum et Georgium dilectissimos filios nostros presbyteros, cum dilectissimo filio nostro Joanne diacono, et Constantino subdiacono sanctæ huius spiritualis matris apostolicæ sedis, nec non et Theodorum presbyterum legatum sanctæ Ravennatis Ecclesiæ, et religiosos servos Dei monachos, cum supplici cordis devotione curavimus demandare. Nam apud homines in medio gentium positos, et de labore corporis quotidianum victum cum summa hæsitacione conquirentes, quomodo ad plenum poterit inveniri Scripturarum scientia, nisi quod quæ regulariter a sanctis atque apostolicis prædecessoribus, et venerabilibus quinque conciliis definita sunt, cum simplicitate cordis et sine ambiguitate a Patribus tradite fidei conservamus, unum ac præcipuum bonum habere semper optantes atque studentes, ut nihil de eis quæ regulariter definita sunt minuatur, nihil mutetur vel augeatur, sed eadem et verbis et sensibus illibata custodiantur? Quibus portitoribus et testimonia aliquorum sanctorum Patrum, quos hæc apostolica Christi Ecclesia suscipit, cum eorum libris tradidimus, ut facultatem suggerendi a benignissimo vestræ Christianitatis imperio consecuti, ex his duntaxat satisfacere studeant, dum imperialis manus

tudo præceperit quid hæc spiritalis mater eorum ac a Deo propagati imperii apostolica Christi Ecclesiam credat et prædicet, non per eloquentiam sæcularem, quæ nec suppetit idiotis hominibus, sed per sinceritatem apostolicæ fidei, in qua et ab incunabulis educti usque in finem propagatori vestri Christiani imperii, cæli Domino, omnes nobiscum deprecamur servire atque obedire. Licentiam proinde eis sive auctoritatem dedimus apud tranquillissimum vestrum imperium, dum jusserit ejus clementia simpliciter satisfaciendi, in quantum eis duntaxat injunctum est, ut nihil profecto præsumant augere, minuere vel mutare, sed traditionem hujus apostolicæ sedis, ut a prædecessoribus apostolicis pontificibus instituta est, sinceriter enarrare. Pro quibus flexo mentis poplite, suppliciter vestram ad mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur, ut juxta benignissimam atque augustissimam imperialis sacræ promissionem, acceptione eos dignos efficiat Christo imitabilis vestra tranquillitas, atque placabilis auditus eorum humillimis suggestionibus accommodare dignetur. Sic aures Dei omnipotentis suis precibus ad exaudiendum inveniat vestra mansuetissima pietas reseratas, illæsoque tam in rectitudine nostræ apostolicæ fidei, quamque corporum sospitate in propriis restituere jubeat; sic restituta superna Majestas per fortissimos atque invictissimos labores vestra: a Deo corroboratæ clementiæ sub benigni vestri principatus regimine totam Christianam rempublicam, et fortissimis vestris sceptris adversas subigat nationes, ut ex hoc omni animæ atque omnibus gentibus satisfiat, quia quod per augustissimos apices de immunitate atque illæsiōne euntium, Deo sibi aspirante, polliceri dignata est, adimplevit in omnibus. Non enim nobis eorum scientia confidentiam dedit, ut ad pia vestra vestigia eos auderemus dirigere; sed hoc imperialis vestra benignitas elementer jubens hortata est, et nostra pusillitas, quod jussum est, obsequenter implevit. Ut autem vestræ divinitus instructæ pietati, quid apostolicæ nostræ fidei vigor contineat, breviter intinemus, quam percepimus per apostolicam apostolicorumque pontificum traditionem, et sanctarum quinque generalium synodorum, per quas fundamenta catholicæ Christi Ecclesiæ firmata atque stabilita sunt; hic igitur status est evangelicæ atque apostolicæ fidei regularisque traditio, ut consistentes sanctam et inseparabilem Trinitatem, id est, Patrem et Filium et sanctum Spiritum, unius esse deitatis, unius naturæ et substantiæ sive essentiæ, unius eam prædicemus et naturalis voluntatis, virtutis, operationis, dominationis, majestatis, potestatis et gloriæ. Et quidquid de eadem sancta Trinitate essentialiter dicitur, singulari numero, tanquam de una natura trium consubstantialium personarum, comprehendamus regulari ratione hoc instituti. Cum vero de uno earumdem trium personarum ipsius sanctæ Trinitatis, Filio Dei, Deo Verbo, et de mysterio adorandæ ejus secundum carnem dispensationis confitemur,

τα φυλαχθῶσιν. Ὅς τισι διακομισταῖς καὶ χρήσις τινὰς τῶν ἁγίων Πατέρων, οὓς ἰδέξατο αὕτη [ταύτη] ἢ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, μετὰ τῶν βιβλίων αὐτῶν παραδεδωκαμένῃ ὅπως εὐπορίας τυχεύσῃς τοῦ ἀναφέρειν ἀπὸ τοῦ εὐμενοῦς ὑμῶν καὶ Χριστιανικωτάτου κράτους ἐκ τούτων μόνον ἀπολογηθῆσθαι σπειύσῃσι, ἐπ' αὐτῶν ἢ βασιλικῆ ἡμετέρας προσταξῆ, τί αὕτη [ταύτη] ἢ πνευματικῆ μητέρα τοῦ θεοκατορθώτου ὑμῶν κράτους, ἢ τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικῆ Ἐκκλησία πιστεύει, καὶ κηρύσσει οὐ διὰ κοσμικῆς εὐλογητικίας. ἥτις οὐδὲ ἰδιώτοις ἀνθρώποις βοηθεῖ, ἀλλὰ δι' ἀκραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ἐν ἧ καὶ ἐκ σπαργάνων ἀνατραφέντες μέχρι τέλους τῷ κατορθωτῇ τοῦ Χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους τῷ Κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ πάντας σὺν ἡμῖν ἰκετεύομεν δουλεύειν καὶ φυλάττεισθαι. Διόπερ ἄδειαν, ἤτοι αἰθεντικὴν δαδῶκαμεν αὐτοῖς πρὸς τὸ ὑμῖν ὑπερβαλόντων κράτος, ἐπὶ ἀν κλεῦσθαι ἢ ὑμῶν φιλανθρωπία, τοῦ ἀπλῶς ἀπολογηθῆσθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνον ἐπιτέθη· ἵνα μηδὲν δηλονότι προπετεῦσονται προσθεῖναι, ἢ ὑφελεῖν [ὑφείλαι], ἢ ἀλλάξαι, ἀλλὰ τὴν παράδοσιν τούτου τοῦ ἀποστολικῶν προέδρων, εὐλαβικῶς ἐξηγηθῆσθαι. Ἵπὲρ ὧν γονυπετοῦντες τῇ διαοικῇ ἰκετικῶς [ἰκετευτικῶς] τὴν ὑμῶν φιλανθρωπία, ἥτις πρὸς ἡμετέρας διὰ παντὸς ἀποβλέπει, δυσωποῦμεν, ἵνα κατὰ τὴν ἀγαθοθελῆ, καὶ σεβασμῶν τῆς βασιλικῆς σάκας ὑπόσχεσιν ἀποδοχῆς αὐτοῦ ἀξίωσθαι ἢ χριστομίμητος ὑμῶν γαληνότης, καὶ εὐμενεῖς τὰς ἀκοῆς ὑμῶν ταῖς μετρίαις αὐτῶν ἀναφοραῖς χαρίσασθαι καταξίωσθαι. Οὕτως ἀνεωργημένα τὰ ὄντα τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ πρὸς τὸ εἰσακούσαι τῶν ἰεσίων ἡμῶν εὐρήσῃ ἢ ὑμῖν ἡμερωτάτη εὐσέβεια, καὶ ἀβλαβεῖς περὶ τε τὴν ὁρθότητα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, περὶ τε τὴν τῶν σωμάτων ὁλοκληρίαν τοῖς οἰκείοις ἀποκαταστήσῃ κλεῦσθαι· οὕτως ἀποκαταστήσῃ ἢ ὑπερτάτη μεγαλειότης διὰ τῶν ἀνδρειοτάτων, καὶ ἀπτήτων καμάτων τῆς ὑμῶν θεοστυρίτου φιλανθρωπίας ὑπὸ τὸ ἀγαθοθελῆ διάδημα τῆς ὑμῶν βασιλείας πᾶσαν τὴν τῶν Χριστικῶν πολιτείαν, καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις ὑμῶν σκήπροις τὰ ἀντικατασόμενα, ὑποτάξῃ ἰδῆ, ἵνα ἐκ τούτου πάση ψυχῇ, καὶ πάσι τοῖς ἔθνεσι πληρογορία γένηται, ὅτι ὅπερ διὰ τῶν σεβασμῶν κεραιῶν περὶ ἀβλαβησίας, καὶ τοῦ μὴ ἐν τινι βαρυνθῆναι τοὺς ἐρχομένους, τοῦ Θεοῦ αὐτῇ ἐνηχίσαντος, ὑποσχίσθαι καταξίωσεν, ἐν πᾶσιν ἐπλήρωσεν, ὅτι γὰρ ἢ εὐσεβίαι αὐτῶν παρόυσιν δίδωκεν, ἵνα τοιμήτωμεν πρὸς τὰ εὐσεβῆ ὑμῶν ἔχνη τούτους στείλει, ἀλλὰ τούτο ἢ βασιλικῆ ὑμῶν εὐμείνεια φιλανθρώπως κλεῦσασα προετίεφατο, καὶ ἢ ὑμῶν μικρότης τὸ κλεῦσθαι μεθ' ὑπακοῆς ἐπλήρωσεν. Ἴνα δὲ τῇ θεοσυστάτῃ [θεοδιδάκτῃ] ὑμῶν εὐσεβίαι, τί περιέχει ἢ δύναμις τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, διὰ βραχίων δηλοποιήσωμεν, ἢν καὶ περιλάττομεν διὰ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως κατὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἁγίων πέντε αἰκουμηνικῶν συνόδων, δι' ὧν οἱ θεμέλιοι τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐστεριώθησαν, καὶ ἐσταθερώθησαν, αὕτη τοιγαροῦν ἐστὶν ἢ κατάστασις τῆς εὐαγγελικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ἵνα ὁμολογούντες τὴν ἁγίαν καὶ ἀχώριστον Τριάδα, ταυτέστι τὸν Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Πνεῦμα ἅγιον, μιᾶς εἶναι θεότητος, μιᾶς φύ-

Petrus : qui et spirituales oves Ecclesiæ ab ipso Redemptore omnium, terna commendatione pascendas suscepit ; cujus annitente præsidio, hæc apostolica ejus Ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est, cujus auctoritatem, utpote apostolorum omnium principis, semper omnis catholica Christi Ecclesia, et universales synodi fideliter amplectentes, in cunctis secutæ sunt, omnesque venerabiles Patres apostolicam ejus doctrinam amplexi, per quam et probatissima Ecclesiæ Christi luminaria claruerunt : et sancti quidem doctores orthodoxi venerati atque secuti sunt, hæretici autem falsis criminationibus ac derogationum odiis insecuti. Hæc est apostolorum Christi viva traditio, quam ubique ejus tenet Ecclesia, quæ præcipue diligenda atque fovenda, et fiducialiter prædicanda est, quæ per veridicam confessionem Deo conciliat, quæ et Christo Domino commendabilem facit, quæ clementiæ vestræ Christianum conservat imperium, quæ a cæli Domino largas victorias vestræ piissimæ fortitudini confert, quæ comitatur in præliis, et expugnat adversos ; quæ vestrum a Deo propagatum imperium ubique ut murus inexpugnabilis protegat [protegit], quæ terrorem in contrarias nationes immittat, et ira divina percellat, quæ et in bellis triumphales palmas de hostium dejectione atque subjectione cælestis tribuat, et in pace securum et hilarem vestrum fidelissimum principatum semper custodiat. Hæc est enim veræ fidei regula, quam et in prosperis, et in adversis vivaciter tenuit ac defendit hæc spiritualis mater vestri tranquillissimi imperii, apostolica Christi Ecclesia : quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite apostolicæ traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit, sed ut ab exordio fidei Christianæ, percepit ab auctoribus suis apostolorum Christi principibus, illibata sine tenus permanet, secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum discipulorum principi in sacris Evangeliiis fatus est : *Petre, Petre, inquit, ecce Satan expetivit ut cribraret vos, sicut qui cribrat triticum ; ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos (Luc. xii)*. Consideret itaque vestra tranquilla clementia, quoniam Dominus et Salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod apostolicos pontifices, meæ exiguitatis prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum : quorum et pusillitas ne ea, licet impar et minima, pro suscepto tamen divina dignatione ministerio, pedisequa cupit existere. Væ enim mihi erit, si veritatem Domini mei, quam illi sinceriter prædicarunt, prædicare neglevero. Væ mihi erit, si silentio texero veritatem, quam rogare nummularis jussus sum, id est, Christianum populum imbuere et docere. Quid dicam in ipsius Christi futuro examine, si hic (quod absit) prædicare ejus sermonum veritatem confundor ? Quid de meipso, quid de commissis animabus satisfaciam,

προπετεύομαι· ὅτι ἢ ἐκ Θεοῦ δωρηθεῖσα ὑμῖν νίκη, ἡμετέρα σωτηρία ἐστὶ, καὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἢ εὐτυχία, ἡμετέρα εὐφροσύνη ἐστὶ· καὶ τῆς ὑμετέρας πρᾶξις ἢ ῥῆσις, τῆ ἡμετέρας σμικρότητι εὐθυμία ἐστὶ. Καὶ κατὰ τοῦτο μετὰ συντετριμμένης καρδίας, καὶ τοῖς τῆς διανοίας προχειρομένοις δάκρυσι προσπίπτων δυσωπῶ, ἐκτείνειν καταξιώσαστε τὴν φιλόνητον δεξιάν τῆ ἀποστολικῆ διδασκαλίᾳ, ἣν τινὰ ὁ συνεργὸς τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν μόχθων, ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος παραδέδωκεν· οὐχ ἵνα συγκλιθεῖ ὑπὸ τῶν μύδιον, ἀλλὰ σάλπιγγος λαμπρότερον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κηρυχθῆσεται· ὅτι ἡ αὐτοῦ ἀληθὴς ὁμολογία, ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν ἀπεκαλύφθη· ἥς ἔνεκεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου τῶν ὀλων μακάριος εἶναι ἀπεράνη ὁ Πέτρος· ὅς καὶ τοῦ ποιμαίνειν τὰ πνευματικὰ πρόβατα τῆς Ἐκκλησίας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Αὐτρωτοῦ τῶν πάντων τῆ τρίτῃ παραδίετι ἰδέξατο· οὗτινος ἐπινοήσαντες τῆ βοήθειᾳ, αὐτῆ ἢ ἀποστολικῆ αὐτοῦ Ἐκκλησία, καὶ αἱ καθολικαὶ σύνοδοι πιστῶς περιπτυσσόμεναι, ἐν πάσιν ἠκολούθησαν, καὶ πάντες οἱ σεβάσιμοι Πατέρες τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ ἐπιστάσαντο [Προ ἐπιστάσαντο] διδασκαλίαν, δι' ἧς καὶ δεδοκιμασμένοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ φαστήρες ἔλαμψαν. Καὶ οἱ μὲν ἅγιοι διδάσκαλοι ὀρθόδοξοι ἰσεβάσθησαν καὶ ἠκολούθησαν· οἱ δὲ αἰρετικοὶ τοῖς κλαστοῖς ἐγκλήμασι καὶ μίσεσιν ἀφαίρεισων ἐπηκολούθησαν. Ἄτῃ ἐστὶν ἡ τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ζῶσα παράδοσις, ἣν τινὰ μέχρη τοῦ παρόντος ἢ αὐτοῦ κρατεῖ Ἐκκλησία, ἥτις· ἐξαιρέτως ἀγαπωμένη, καὶ θαλομένη, καὶ παρρησιαστικῶς κηρυχθεῖσα· ἥτις διὰ τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τῷ Θεῷ καταλλάσσει· ἥτις τῷ Δεσπότη Χριστῷ παρατίθεται· ἥτις τῆς εὐσεβείας ὑμῶν τὸ Χριστιανικώτατον διαφυλάττει κράτος· ἥτις ἀπὸ τοῦ Δεσπότου τοῦ οὐρανοῦ θαψίλει νίκας τῆ ἀνδρεία τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας συνεισάγει· ἥτις συνοδεύει ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ἐκπολεμῆ τοὺς ἐναντίους, τὸ ὑμέτερον θεοκατόρθωτον κράτος πανταχοῦ ὡς ἀκαταμάχητον τείχος περισκίπει· ἥτις φόβον τοῖς ἐναντίοις ἰδνεσιν ἐμβάλλει [L., ἐμβάλλοι], καὶ τῆ θείᾳ ὀργῇ τιμωρεῖται [L., τιμωρῆσαιτο]· ἥτις καὶ ἐν πολέμοις τὰ τῆς νίκης βραβεῖα περὶ τῆς τῶν πολεμίων καταστροφῆς καὶ ὑποταγῆς [ἴσ. ἐπὶ τῆς τῶν πολεμίων καταστροφῆς, καὶ ὑποταγῆς] οὐρανίθεν παράσχοι· καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἰαρότητι ἀμίμνητον τὴν ὑμετέραν ἀληθῶς πιστοτάτην βασιλείαν διαφυλάξει. Ἄτῃ δὲ ἐστὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ὁ κανὼν· ἥ τινὰ καὶ ἐν τοῖς εὐτυχήμασι, καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις θερμῶς ἐκράτησε καὶ ἐξεδικησεν αὐτὰ ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαληναίου κράτους ἢ ἀποστολικῆ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία· ἥτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀποστολικῆς παραδίσεως οὐδέποτε πλανηθῆναι δεικνύται· οὕτε τοῖς τῶν αἰρετικῶν καινισμοῖς στρεβλωθεῖσα ὑπέπεσεν, ἀλλὰ καθῶς ἐκ προοιμίων τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως παρελαβεν ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐθεντῶν τῶν κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλων, ἀπαράτρωτος μέχρη τέλους μένει κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος θείαν παραγγελίαν [L., ἐπαγγελίαν], ἣν τῷ ἐξάρχῳ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ὁμολόγησε φήσας· « Πέτρι, Πέτρι, ἰδοὺ δέστανας ἐζήτησε τοῦ σινιάσαι ὑμᾶς, ὡς ὁ σινιάζων τὸν σίτον· ἐγὼ δὲ περὶ σοῦ ἠρώτησα, ἵνα μὴ ἐλείψῃ [ἀλλ' ἐλείπη] ἢ πίστις

σου. Καί σύ ποτε ἐπιστραφεῖς τάρξει τοὺς ἀδελφούς σου. » Κατανοήσει τοίνυν ἡ ὑμέτερα γληνιαία φιλανθρωπία, Ἐπειδὴ ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ πάντων, οὐτινος ἡ πίστις ἐστίν, ὃς τὴν πίστιν Πέτρου μὴ ἐκλεῖψι ὑπίσχετο, τοῦτον ὑπέμνησε τοὺς ἑαυτοῦ σταρεῖν ἀδελφούς· Ἐπερ τοὺς ἀποστολικούς ἀρχιερεῖς τὴν ἐμὴν ἐλαχιστίαν προσηγησαμένους καβήρσιαιστικῶς ἀεὶ πειροηκάναι πᾶσων ἔγνωσθη· ὧν τινων καὶ ἡ ἐμὴ σμικρότης, εἰ καὶ ἄνισος καὶ ἐλαχίστη, ὅμως ἐνεκεν τῆς προσληφθείσης ἐκ τῆς θείας ῥοπῆς διακονίας ἀκόλουθος ἐπιθῆμει ὑπάρχειν. Οὐαὶ γάρ μοι ἴσταν, ἔάν τὴν ἀλήθειαν τοῦ κυρίου μου, ἢν αὐτοῖ ἐλικρινῶς ἐκήρυξαν, ἀμείλῃσω κηρύξαι. Οἱ μοι ἴσταν, ἔάν σωπῆ καλύψω τὴν ἀλήθειαν, ἢν καταβαλεῖσθαι τοῖς τραπέζιτοῖς ἐπιτέτραμμαι, τουτίστι τοὺς Χριστιανικωτάτους λαούς· μνεῖν καὶ διδάσκειν. Τί λέξω ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἔάν ἐνταῦθα, ἔπερ ἀπίστῳ, κηρύξαι τῶν αὐτοῦ λόγων τὴν ἀλήθειαν ἐπαυχυνθῶ; Τί περὶ ἑαυτοῦ; τί περὶ τῶν ἐμπιστευθεσῶν μοι ψυχῶν ἀπολογήσομαι, ἐπὶν περὶ τῆς λαθρείας ὑπ' ἐμοῦ λειτουργίας λόγον σφιγκτῶν ἀπαιτήσῃ; Τίς τοίνυν, φιλανθρωπότατοι καὶ εὐσεβέστατοι δεσπόται καὶ τέκνη, ἔπερ τρίμων καὶ συμπίπτων τῷ πνεύματι λέγω, μὴ προκαίτηται ἐκείνα, ἄπερ θαυμαστῇ ὑποσχέσει τοῖς πιστοῖς ἐπηγγεῖλατο φάσας· « Ὅστις μὲ ὁμολογήσει ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὰρ αὐτὸν ἐμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς; » Καὶ τίνα τῶν ἀπίστων μὴ ἐκφοδήσῃ ἐκείνη ἡ ἀπότομος ἀπειλή, ἥτις ἀγανακτοῦντα αὐτὴν προσμαρτύρεται, καὶ διαθεβαῖεται φάσκουσα· « Ὅστις μὲ ἀρνήσεται ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς; » Ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος τῶν ἰθῶν ὑπομνησκει καὶ λέγει· « Ἀλλ' εἰ καὶ ἡμεῖς ἡ ὕψιλος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσθηται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐαγγελισσόμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἴστω. » Ὅπου τοιαῦτα ἐπικεῖται ποιητὴν κολῆσεως τοῖς στρεβλοῦσιν, ἢ παρασιωπῶσι τὴν ἀλήθειαν, πῶς οὐκ ἐστι γευκτεία ἡ ὑπεξαίρεσις ἀπὸ τῆς ἀληθείας τῆς δεσποτικῆς πίστεως; Ὅθεν καὶ οἱ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης οἱ προσησαμένοι τὴν ἐμὴν μετριότητα ταῖς δεσποτικαῖς διδασκαλαῖς κατηρτισμένοι, ἐξότου καιοσομῶν αἰρετικῆν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ὁμῶν Ἐκκλησίαν οἱ πρόεδροι τῆς ἐν κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας εἰσαγαγεῖν ἐπεχείρουν, οὐδέποτε ἠμείλῃσαν τοῦτους προτρέψασθαι, καὶ παρακαλοῦντες ὑπομνησαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἰρετικῆς πλάνης κἄν σιωπῶντες ἀποστήσῃνται, μὴπως ἐκ τούτου προοίμιον διαχωρισμοῦ ἐν τῇ ἐνώσει τῆς Ἐκκλησίας ποιήσωσιν, ἐν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν τῶν δύο φύσεων διαθεβαίουμενοι ἐν τῇ ἐνὶ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ· ἔπερ καὶ οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ οἱ Ἀπολλιναρισταὶ, καὶ οἱ Εὐτυχιανισταὶ, καὶ οἱ Τιμοθεανοὶ, καὶ οἱ Ἀκίφαλοι, οἱ Θεοδοσιακοὶ, καὶ οἱ Γαϊανῆται, καὶ πᾶσα παντελῶς αἰρετικὴ μακία, ἥ τε τῶν συγχρότων, ἥ τε τῶν διαιρούτων τὸ μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ εἰδιδάξαν. Συγχρόνους μὲν τῆς ἀγίας Ἐνανθρωπήσεως τὸ μυστήριον, καθὸ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ ἐν αὐτῶν [i. e., αὐτοῦ], ὡπερ ἐνός, θέλημα, καὶ ἐνέργειαν προσωπικῆν ἔχειν φιλονεύσει. Διαίρουντες δὲ τὴν ἀχώριστ.ν ἐνωσιν, τὰς δύο φύσεις, ὡς τινος τὸν Σωτῆρα ἔχειν ἐπιγενώσκου-

A dum de officio suscepto rationem districtam exegerit? Quis igitur, clementis-imi atque piissimi domini et filii (quod tremens et consternatus spiritu dico) non provocetur illa admirabili pollicitatione, quæ fidelibus repromittit: *Qui me confessus fuerit coram hominibus*, inquit, *confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est* (Matth. xx; Luc. xii)? Et quem infidelium saltem non perterreat illa severissima comminatio, qua indignaturum se protestatur, et asserit, inquit: *Qui me negaverit coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est*? Unde et beatus Paulus apostolus gentium commonet et dicit: *Sed licet nos, aut angelus de caelo evangelizet vobis præter quod evangelizavimus vobis, anathema sit*. Ubi itaque talis imminet depravantibus, vel tacentibus veritatem pœna supplicii, quomodo non est fugienda de fidei Dominicæ veritate subtractio? Unde et apostolicæ memoriæ meæ parvitas prædecessores, dominicis doctrinis instructi, ex quo novitatem hæreticam in Christi immaculatam Ecclesiam Constantinopolitanæ Ecclesiæ præsules introducere conabantur, nunquam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commonere, ut a pravi dogmatis hæretico errore, saltem tacendo desisterent, ne ex hoc exordium dissidii in unitate Ecclesiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno Domino nostro Jesu Christo: quod Ariani et Apollinaristæ, Eutybianistæ, Timotheani, Acephali, Theodosiani et Gaianitæ, et omnis omnino hæreticus furor, sive confundentium, seu dividendum Incarnationis Christi mysterium, docuit. Confundentes quidem sanctæ Incarnationis mysterium, eo quod deitatis et humanitatis Christi unam naturam dicant, unam eum, sicut unius, voluntatem et operationem personalem habere contendunt. Dividentes autem inseparabilem unionem duas naturas, quas Salvatore habere cognoscunt, non per unionem, quæ secundum subsistentiam facta cognoscitur, ununt: sed blasphemantes, per affectum voluntatis, tanquam duas subsistentias, id est, duos quosdam, per concordiam jungunt. Porro apostolica Christi Ecclesia, spiritalis mater a Deo fundati vestri imperii, et unum Dominum nostrum Jesum Christum confitetur ex duabus et in duabus existentem naturis, et duas ejus naturas, divinam scilicet et humanam, etiam post inseparabilem unionem inconfusas, in eo esse defendit, et ex proprietatibus naturalibus unamquamque harum Christi naturarum perfectam esse cognoscit, et quidquid ad proprietates naturarum non pertinet, duplicia omnia confitetur, quia ipse idem Dominus noster Jesus Christus, et Deus perfectus est, et homo perfectus est, et ex duabus, et in duabus naturis: et post admirabilem incarnationem existens, nec deitas ejus sine humanitate, nec humanitas ejus sine deitate potest intelligi. Consequenter itaque, juxta regulam sanctæ catholicæ atque apostolicæ Christi Ecclesiæ, duas etiam naturales voluntates in eo, et duas naturales operationes esse confitetur et prædicat. Nam si per-

sonalem quisquam intelligat voluntatem, dum tres A personæ in sancta Trinitate dicuntur, necesse est, ut et tres voluntates personales, et tres personales operationes (quod absurdum est et nimis profanum) dicerentur. Sin autem, quod fidei Christianæ veritas continet, naturalis voluntas est, ubi una hæc natura dicitur sanctæ et inseparabilis Trinitatis, consequenter et una naturalis voluntas, et una naturalis operatio intelligenda est. Ubi vero in una persona Domini nostri Jesu Christi mediatoris Dei et hominum, duas naturas (id est, divinam et humanam) constemur, in quibus et post admirabilem adunationem consistit, sicut duas unius ejusdemque naturas, ita et duas naturales voluntates, duasque naturales operationes ejus regulariter constemur. Ut autem hujus veridicæ confessionis intelligentia ex Veteris B Novique Testamenti a Deo inspirata doctrina, pietatis vestræ mentibus clareat (plus enim et incomparabiliter vestra poterit clementia sensum sanctarum Scripturarum penetrare, quam nostra pusillitas verbis defluentibus explanare), ipse Dominus noster Jesus Christus, qui verus et perfectus Deus, verus et perfectus homo est, in sacris suis Evangeliiis protestatur in aliquibus humana, in aliquibus divina, et simul utraque in aliis de se patefaciens, ut se verum Deum, verumque hominem credere ac prædicare fideles suos instrueret. Orat quidem ad Patrem ut homo, ut calicem passionis transageret, quia in eo nostræ humanitatis natura absque solo peccato perfecta est: *Pater, inquit, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis* (Matth. xxvi). Et in alio loco: *Non mea voluntas, sed tua fiat* (Marc. xii; Luc. xxii). Cujus testimonii sensum si a sanctis et probabilibus Patribus explanatum, cognoscere cupimus, et, quid *mea* voluntas, quid *tua* significet, veraciter intelligere, beatus Ambrosius in secundo libro ad beatæ memoriæ Gratianum Augustum his verbis de hoc loco nos intelligere commonet, inquit: « Suscipit ergo voluntatem meam, suscipit tristitiam meam, confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico, mea est voluntas, quam suam dixit, quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est, et ideo ait: *Non, sicut ego volo, sed sicut tu vis*. Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu (Ambrosius. lib. ii, c. 3, de Fide, ad Gratianum). » Ecce claret, D piissimi principum, quod hic sanctus Pater, verbuni ipsum quod Dominus orans protulit: *Non quod ego volo, ad humanitatem ejus pertinere consignat, per quam et obediens secundum doctrinam beati Pauli, apostoli gentium, dicitur usque ad mortem, mortem autem crucis* (Philip. ii). Unde et obediens parentibus intimatur (Luc. ii), quandoquidem obedientiam ejus voluntarium non secundum divinitatem, quam omnium dominatur, quia sponte se parentibus subdidit. Quod et sanctus Lucas evangelista similiter commemorat, eundem Dominum nostrum Jesum Christum secundum humanitatem orantem ad Pa-

σιν, ουχί καθ' ἑνωσιν, ὡς καθ' ὑπόστασιν γενόμενη γνωρίζεται, ἐνούσων· ἀλλὰ βλασφημοῦντες, κατὰ σχῆσιν θελήματος ὡς δύο ὑποστάσεις, τουτέστι δύο τινὰς καθ' ὁμόνοιαν συνάπτουσι. Τοιγαροῦν ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ Θεοθεμιλιώτου ἡμῶν κράτους καὶ ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογεῖ ἐκ δύο, καὶ ἐν δύο ὑπάρχοντα φύσει, καὶ δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις, τὴν θείαν δηλονότι, καὶ ἀνθρωπίνην, καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἑνωσιν ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ εἶναι διδάσκει, καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν διοτήτων μίαν ἐκάστην αὐτῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ φύσεων τελείαν εἶναι ἐπιγινώσκει, καὶ εἴτε δήποτε ἀνήκει πρὸς τὰς ιδιότητας τῶν φύσεων, πάντα διεπᾶ ὁμολογεῖ, ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς τελειὸς ἐστὶ, καὶ ἄνθρωπος τελειὸς ἐστὶ, καὶ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσει, καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν Ἐνανθρώπησιν ὑπάρχων, οὔτε ἡ θεότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς ἀνθρωπότητος, οὔτε ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς θεότητος δύναται νοεῖσθαι. Ἀκολουθῶς τοίνυν πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας εἶναι ὁμολογεῖ, καὶ κηρύττει. Ἐάν γάρ τις προσωπικῶν νοήσῃ τὸ θέλημα. ἐν ὅσῳ τρία πρόσωπα ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι λέγονται, ἀναγκαιὸν ἐστίν, ἵνα καὶ τρία προσωπικὰ θελήματα, καὶ τρεῖς προσωπικαὶ ἐνεργείαι, ὅπερ ἀλλόκοτον ἐστὶ καὶ λίαν βίβηλον, λεχθῆσονται. Ἐπεὶ [L, εἰ δέ], ὅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς Χριστιανικωτάτης πίστεως περιέχει, φυσικὸν τὸ θέλημά ἐστιν, ὅπου μία φύσις λέγεται τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου Τριάδος, ἀκολουθῶς καὶ ἐν φυσικὸν θέλημα. καὶ μία φυσικὴ ἐνεργεῖα νοεῖται. Ἦνθα δὲ ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μεῖστου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου δύο φύσεις, τουτέστι τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὁμολογοῦμεν, ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἑνωσιν ὑπάρχει. Καθὼς δὲ ο τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰς φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας κανονικῶς ὁμολογοῦμεν. Ἴνα δὲ ταύτης τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἡ νόησις ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς Διαθήκης ἡ Θεοπνευστος διδασκαλία [L., ἐκ τῆς ἐν τῇ Πικλαιᾷ καὶ καινῇ Διαθήκῃ Θεοπνευστου διδασκαλίας] ταῖς ἐννοίαις τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας φανῇ· πλὴν γὰρ καὶ ἀσυγκρίτως ἡ ὑμέτερα φιλανθρωπία δυναίεται τὴν ἐννοιαν τῶν ἁγίων Γραφῶν ἐπεξεργάσασθαι, ἥπερ ἡ ὑμέτερα σμικροῦτης βευστοῖς ῥήμασι σαφηνίσαι· αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὡς ἀληθινὸς καὶ τελειὸς Θεὸς, ἀληθινὸς καὶ τελειὸς ἄνθρωπος ἐστίν, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ Εὐαγγελίοις προσημαρτύρεται ἐν τισὶ τὰ ἀνθρώπινα, ἐν τισὶ τὰ θεία, καὶ ἅμα ἐκότερα ἐν ἄλλοις περὶ αὐτοῦ φανερὰ ποιούμενος· ὅπως αὐτὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ ἀληθῆ ἄνθρωπον πιστεύειν καὶ κηρύττειν τοῖς πιστοῖς αὐτοῦ καταρτίσῃ. Προσεύχεται οὖν πρὸς τὸν Πατέρα ὡς ἄνθρωπος, ἵνα τὸ ποτήριον τοῦ πάθους παραγάγῃ, ὅτι ἐν αὐτῷ τῆς ἡμετέρας ἀνθρωπότητος ἡ φύσις χωρὶς μόνης ἀμαρτίας τελεία ἐστὶ· ἡ Πάτερ, φάσκων, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθῆτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. » Καὶ ἐν ἄλλῳ· « Μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. » Ἦστινος μαρτυρίζ

τὴν ἔνδοξον ἰάν ἀπὸ τῶν ἀγίων καὶ ἐγκρίτων Πατέρων σαφηνισθεῖσαν ἐπιγνώσκειν ἐπιθυμῶμεν, καὶ τί τὸ ἐμὸν θέλημα, τί τὸ σὸν σημαίνει, τὸ ἀληθὲς νοῆσαι, ὁ μακάριος Ἀμβρόσιος ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Γρατιανὸν τὸν βασιλεῦτα τούτοις τοῖς ῥήματι περι τοῦ τόπου τούτου ἡμᾶς νοεῖν ὑπομνήσκει φάσκων· Δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμὴν, δέχεται τὸ συγγόν· θαρξῶν γὰρ ὀνομάζω συγγόντητα, ἐπειδὴ κηρύττω σταυρόν. Ἐμὸν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεγεν· ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς συγγόντητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐλάλησεν. Καὶ διὰ τοῦτο φησὶν· «Ὁὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις.» Ἐμὴ γὰρ ἔστιν ἡ συγγόντης, ἣν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο· Ἰδοὺ φαίνεται, εὐσεβέστατοι βασιλείων, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἅγιος Πατὴρ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅπερ ὁ Κύριος προσευχόμενος προήγαγε, τὸ Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν ἐπισημαίνει, καθ' ἣν καὶ ὑπήκοος κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου Παύλου τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν λέγεται μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Ὅθεν καὶ ὑποτασσόμενος τοῖς γονεῦσι γνωρίζεται. Οὕτε [L., καὶ πάλι] οὖν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ τὴν ἰκούσιον κατὰ τὴν θεότητα, ἣτις πάντων δεσπόζει, εὐσεβὲς ἔστι νοεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, δι' ἧς ἰκουσίως τοῖς γονεῦσιν ὑπετάγη. Ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς ὁμοίως μνημονεύει, τὸν αὐτὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα προσευχόμενον πρὸς τὸν Πατέρα εἰσάγων, καὶ διαβεβαιούμενος· «Πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.» Ὅντινα τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογητὴς Ἀθανάσιος· ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ἀλεξ. Ἐκκλ. ἐν τῷ λόγῳ τῷ κατὰ Ἀπολλινάριον τοῦ αἰρετικοῦ περὶ τῆς Τριάδος καὶ τῆς Ἐνανθρωπήσεως, καὶ τοῦ δικίου ἀριθμοῦ διατηρούμενος οὕτω σαφηνίζει· Καὶ ὅταν λέγῃ· «Πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γένηται, ἀλλὰ τὸ σὸν.» καὶ πάλιν· «Τὸ πνεῦμα προθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενὴς·» δύο θέληματα ἐνταῦθα δεικνύσκει, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν. Τὸ γὰρ ἀνθρώπινον, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός παραίτηται τὸ πάθος· τὸ δὲ θεϊκόν αὐτοῦ προθυμον· ἥστινος σαφηνείας τί ἀληθέστερον δύναται γνωρισθῆναι; Πῶς γὰρ οὐκ ἐν αὐτῷ δύο θέληματα, τουτέστι θεῖον καὶ ἀνθρώπινον πιστῶς ἐπιγνωσθήσονται, ἐν ἧ δύο φύσεις καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν συνοδικῶς κηρύγματι κηρύττονται; Καὶ Ἰωάννης γὰρ, ὅς ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Κυρίου ἀνέπεσεν, ὁ ἀγαπητὸς μαθητὴς τὴν αὐτὴν περισχὴν τούτοις σαφηνίζει τοῖς ῥήμασιν· «Ὅτι καταβίβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς.» Καὶ πάλιν· «τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν, ὁ δέδοκί με, μὴ ἀπολίσω ἐξ αὐτοῦ τι, ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.» Ὡσαύτως τὸν αὐτὸν Κύριον εἰσάγει μετὰ τῶν Ἰουδαίων διαλεγόμενος, καὶ λέγοντα μετὰ τῶν λοιπῶν· «Ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς.» Οὕτινος θείου λόγου τὸν σκοπὸν ὁ μακάριος Δύγουστινος ὁ ἐξοχώτατος διδάσκαλος οὕτω κατὰ Μαξιμόν [L., Μαξιμόν] τοῦ Ἀρειανοῦ φράζει, καὶ

A trem introducens, et asserens: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste, verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat* (Luc. xxii). Quem locum confessor Christi Athanasius antistes Alexandrinæ Ecclesiæ, in libro adversus Apollinarianum hæreticum de Trinitate et Incarnatione, etiam duali numero comprehendens sic explanat; et quando dicit: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste, et tamen non mea, sed tua voluntas fiat* (Matth. xxvi); et iterum: *Spiritus promptus, caro autem infirma*; duas voluntates hic ostendit, et unam quidem humanam, quæ est carnis, aliam autem divinam. Quoniam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, divina autem ejus prompta; qua explanatione quid verius poterit [potesis] intimari? Quomodo enim non in eo duæ voluntates, id est, divina et humana fideliter agnoscuntur, in quo duæ naturæ etiam post inseparabilem adunationem synodali præconio prædicantur? Nam et Joannes, qui super pectus Domini recubuit, dilectus discipulus, eandem continentiam his explanat verbis: *Quia descendi de cælo, ut non faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me, Patris* (Joan. xii, xxi). Et iterum: *Hæc est voluntas ejus qui me misit, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo quidquam, sed ut resuscitem illud in novissimo die* (Joan. vi). Item eundem Dominum introducit cum Judæis disputantem, et atque dicentem infer cætera: *Quia non quero voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me* (Ibid.). Cujus divini sermonis intentum beatus Augustinus præstantissimus doctor ita adversus Maximinum Arianum disserit, et dicit (Lib. iii, cap. 20): «Ubi autem dixit Filius Patri: *Verum non quod ego volo, sed quod tu vis*, quid te adjuvat, quod tua verba subjungis, et dicis: Ostendit vere suam voluntatem subjectam suo genitori, quasi nos negemus hominis voluntatem voluntati Dei esse debere subjectam? Nam ex natura hominis hoc dixisse Dominum, cito videt, qui locum ipsum sancti Evangelii paulo attentius intuetur. Ibi enim dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem* (Matth. xxvi). Nunquid ex natura unicus Verbi possit hoc dici? Sed homo, qui putas gemere naturam Spiritus sancti, cur non etiam naturam Verbi Dei unigeniti tristem dicas esse potuisse? Ille tamen ne quid tale diceretur, non ait: *Tristis sum*; quamvis etiam si hoc dixisset, non nisi ex natura hominis oportuisset intelligi: sed ait: *Tristis est anima mea*, quam sicut homo utique habebat humanam, quamquam et in hoc quod ait: *Non quod ego volo*, aliud se ostendit voluisse, quam Pater, quod nisi humano corde non posset, cum infirmitatem nostram in suum non divinum, sed humanum transfiguraret affectum. Homine quippe non assumpto, nullo modo Patri diceret unicum Verbum: *Non quod ego volo*. Nunquam enim posset immutabilis illa natura quidquam aliud velle, quam Pater. Hæc si distingueretis, Ariani, hæretici non essetis.» Per quam disputationem hic venerabilis Pater demonstrat, quia et cum dicit Dominus, suam, humanitatis suæ significat volunta-

tem; et cum dicit non facere voluntatem suam, admonet nos, non nostram querere principaliter voluntatem, sed per obedientiam, nostram voluntatem divinæ subijcere voluntati. Unde patefacit quia et humanam habuit voluntatem, per quam obediit Patri, et immaculatam ab omni peccato eandem humanam voluntatem, utpote verus Deus et homo, hanc in semetipso habuit [habuit et probavit]. Quod et sanctus Ambrosius in explanatione sancti Lucæ evangelistæ sic disserit (*Lib. xix, sup. Luc. xxii*): Suam, ad hominem retulit; Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis, temporalis; voluntas divinitatis æterna. Hæc spiritualis Pater commemorans, astruit qualem voluntatem ex æterno cum Patre et Spiritu sancto Filius communem naturaliter habet, qualemve temporaliter per assumptam humanitatem idem ipse in sua persona suscepit. Quod et apostolicæ memorizæ sanctus Leo in epistola ad Leonem Augustum explanat, unicuique formæ, id est naturæ, quæ in Christo sunt, discreta consideratione, quæ in Scripturis de eo referuntur, assignans; et hoc, quod suam Dominus dixit voluntatem, ad humanitatem ejus pertinere demonstrans, sic dicit: Secundum quidem formam servi, non venit facere voluntatem suam, sed ejus qui misit eum. Ecce enim hic apostolicus Pater, ad formam servi eundem Domini nostri sermonem congrue nos docuit intelligere. Præterea: quomodo pie poterunt intelligi diversa super hoc sanctarum testimonia Scripturarum, quæ nunc quidem ex natura humanitatis, nunc autem ex divinitate unius ejusdemque Domini nostri Jesu Christi veri Dei et hominis astruuntur? et modo Scriptura commemorat: *Omnia quæcunque voluit Dominus, fecit in cælo et in terra (Psal. cxxxiv)*. Itemque: *Sicut Pater suscitavit mortuos et vivificavit, sic et Filius quos vult vivificavit (Joan. v)*. Et leproso dicit: *Volo, mundare (Matth. viii)*. Et: *Nemo potest cognoscere Patrem, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare*. Itemque quædam de humana ejus voluntate, Evangelii sacramenta commemorant, cum dicunt eum super mare ambulans (*Matth. xiv*) velle, ut vere hominem, suos transire discipulos. Et dum cum discipulis per Galilæam transiret, noluit ut aliquis cognosceret. Et ut homo dicit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui me misit. Et nolebat per Judæam ambulare, quia querebant eum Judæi interficere (Joan. iv, vi)*. Et iterum: *Surgens venit in partes Tyri, et ingressus in domum, noluit aliquem scire, et non potuit latere (Marc. vii)*: Ergone ille omnium conditor ac redemptor, de quo dicitur: *Omnia quæ voluit Dominus, fecit in cælo et in terra (Psal. cxxxiv)*; cujus velle hoc est, quod posse; cujus nutui cælestes cum terrore deserviunt potestates, in terris latere volens, non potuit, qui per divinam majestatem ex æterno cum Patre in cælestibus dominatur arcanis, et in manu ejus fines terræ sunt, nisi hoc ad humanam ejus voluntatem, quam temporaliter dignatus est assumere, redigatur? Quante ergo errore, talia non discernens, involvitur, ut dicat una eademque voluntate et omnia in cælo

A λέγει· Ὅπου δὲ εἶπεν ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ· « Πλὴν οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὅπερ σὺ θέλεις· » τί σοι βοηθεῖ, ὅτι τὰ σὰ βήματα ὑποβάλλεις, καὶ λέγεις· Ἐδειξεν ἀληθῶς τὸ ἴδιον θέλημα ὑποτεταγμένον τῷ ἰδίῳ γεννήτορι, ὡς ἂν εἰ ἡμεῖς ἠρνούμεθα τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου τῷ τοῦ Θεοῦ θελήματι ὀφείλουσιν εἶναι ὑποτεταγμένοι; καὶ γὰρ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο εἰρηκέναι τὸν κύριον ταχέως θεωρεῖ, ὅστις εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου μικρῶ προσεχίστερον ἐπισκύψει. Ἐκεῖ γὰρ εἶπε· « Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου. » Μῆτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ Μονογενοῦς δυναίεται τοῦτο λέγεσθαι; Ἀλλ' ἄνθρωπε, ὅστις νομίζεις στενάξεν τὴν φύσιν τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, διὰ τί μὴ καὶ τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου περιλυπον εἶναι εἴποις δύνασθαι; Πλὴν αὐτὸς, μήπως τι τοιοῦτον λεχθεῖν, οὐκ εἶπεν· Περίλυπός εἰμι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἰ καὶ τοῦτο εἰρήκει, οὐχὶ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐχρῆν νοεῖσθαι, ἀλλὰ φησὶ· « Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου, » ἦν ὡς ἄνθρωπος πάντως εἶχεν ἀνθρωπίνην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ ἐν τούτῳ ὁ φησὶν· « Οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω, » ἄλλο ἑαυτὸν δεικνύσει θέλειν παρὰ τὸν Πατέρα, ὅπερ εἰ μὴ τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ οὐκ ἠδύνατο, ὁπόταν [ἴσ. ὁπότε] τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν εἰς τὴν ἰδίαν οὐχὶ τὴν θείαν, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην μετασχηματίζουσι [ἴσ., μετασχημάτιζε] διαβίωσιν. Ἀνθρώπου δηλαδὴ μὴ προσληθθέντος, οὐδαμῶς τῷ Πατρὶ εἶπεν ἂν ὁ μονογενὴς Λόγος· « Οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω. » Οὐδέποτε γὰρ ἠδύνατο ἡ ἄτρεπτος ἐκείνη φύσις τί ποτε ἕτερον θέλειν παρὰ τὸν Πατέρα. Ταῦτα εἰ διαστέλλετε, Ἀρειανοί, αἰρετικοὶ οὐκ ἔσσετε. Δι' ἧς διαλέξεως ὁ σεβάσμιος οὗτος Πατὴρ ἀποδείκνυσιν, ὅτι ἠνίκα λέγει ὁ κύριος Ἰδιον, τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ σημαίνει τὸ θέλημα· καὶ ὅτε λέγει μὴ ποιεῖν τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ὑπομνήσκει ἡμᾶς οὐχὶ τὸ ἡμέτερον πρωτοτύπως ζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ δι' ὑπακοῆς τὸ ἡμέτερον θέλημα τῷ θεῷ θελήματι ὑποτάσσειν. Ὅθεν φανεροποιεῖ, ὅτι καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔσχε θέλημα, καθ' ὃ ὑπάκουσε τῷ Πατρὶ, καὶ ἄμωμον ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας τὸ αὐτὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἅτε δὴ Θεὸς ἀληθὴς καὶ ἄνθρωπος, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ ἔσχε καὶ ἀπέδειξεν. Ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος σαφηνίζων τὸν ἅγιον Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν οὕτω φράζει· Τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνήγαγε, τοῦ τοῦ Πατρὸς εἰς τὴν θεότητα. Τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα πρόσκαιρον, τὸ θέλημα τῆς θεότητας, αἰώνιον. Ταῦτα ὁ πνευματικὸς Πατὴρ ὑπομνήσκων καταρτίζει, ὅποιον θέλημα ἐξ αἰδίου σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ φυσικῶς κοινὸν ὁ Υἱὸς ἔχει, καὶ ποῖον χρονικῶς διὰ τῆς προσληθθείσης ἀνθρωπότητος ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ἰδίῳ προσώπῳ ἀνάλαβεν. Ὅπερ καὶ ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης ἅγιος Λέων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλεῖα σαφηνίζει, μιᾷ ἐκάστη μορφῇ, τουτίστι φύσει, ἃ τινὰ εἰσιν ἐν τῷ Χριστῷ, σκοπῶ διακικριμένῳ, ἅπερ ἐν ταῖς Γραφαῖς περὶ αὐτοῦ ἀναφέρονται, φανερῶν [προσνέμων], καὶ τοῦτο, ὅπερ ἴδιον θέλημα ὁ κύριος εἶπε, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν δεικνύων οὕτω φησὶ· Κατὰ τὴν μορφὴν τοῦ δούλου οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντος αὐτόν. Ἴδου γὰρ ἐν ταῦτα ὁ ἀποστολικὸς Πατὴρ πρὸς τὴν τοῦ δούλου

μορφήν τὸν αὐτὸν τοῦ κυρίου λόγον ἀρμυδιῶς ἡμᾶς ἰδίδαξε κτείν. Προσπεκίτουτος, ὅπως εὐσεβῶς [L. πῶς ἂν εὐσεβῶς] δυνηθῶσι νοεῖσθαι αἱ διάφοροι ἐπὶ τούτῳ τῶν ἁγίων Γραφῶν μαρτυρίαι, ἃ τίνα [L. αἱ τινες] ποτὶ μὲν ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ποτὶ δὲ ἐκ τῆς θείας τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου κατασκευάζονται [παράγονται]; καὶ ὅτι [ἐπὶ τοῦ παρόντος] μὲν ἡ Γραφή μνημονεύει· « Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος, ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ. » Ὡσαύτως· « Ὡσπερ ὁ Πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ Υἱὸς ὃς θέλει, ζωοποιεῖ. » καὶ τῷ λιπρῷ λέγει· « Ἔλω, καθαρίσθητι. » καὶ· « Οὐδεὶς δύναται γνῶναι τὸν Πατέρα, εἰ μὴ ὁ Υἱὸς, καὶ ὃς τινε θέλει ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι. » Ὡσαύτως τίνα περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αὐτοῦ θελήματος τοῦ Εὐαγγελίου τὰ μυστήρια μνημονεύουσιν, ἥνικα λέγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα θέλειν ὡς ἀληθῶς ἄνθρωπον τοὺς ἰδίους πειράσαι [L. περάσαι] μαθητάς. καὶ ἐν τῷ διέρχεσθαι αὐτὸν διὰ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τῶν μαθητῶν, οὐκ ἠθέλειν, ἵνα τις γνῶ. καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγει· « Ἐμὸν βρωμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. καὶ οὐκ ἠθέλει διὰ τῆς Ἰουδαίας περιπατῆσαι, ὅτι ἐξήκουον αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείναι. » καὶ πάλιν· « Ἐγερθεὶς ἦλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου, καὶ εἰσελθὼν εἰς οἶκον οὐκ ἠθέλει τίνα γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. » Μὴ οὖν αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων καὶ λυτρωτὴς, περὶ οὗ εἶρηται· « Πάντα ὅσα ἐθέλωσιν ὁ κύριος, ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ. » οὕτως τὸ θέλειν τούτῳ· « ὅπερ δύναται [ὅπερ τὸ δύνασθαι]· οὕτως τῷ κῆματι αἱ οὐράναι δυνάμεις σὺν φόβῳ λατρεύουσι, λαθεῖν ἐπὶ γῆς θέλων οὐκ ἠδυνήθη; ὁ κατὰ τὴν θείαν μεγαλωσύνην ἐξ αἰδίου σὺν τῷ Πατρὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀπορρήτως διεσπόζων, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πύρατα τῆς γῆς; εἰ μὴ τούτο πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα, ὅπερ χρονικῶς κατηξίωσε προσλαβεῖν, ἱκανοδοθεῖ; Πόση οὖν πλάνη ἐγκυκλιῆσθαι ὁ τὰ τοιαῦτα μὴ διακρίνων, ἵνα εἶπῃ, ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ θελήματι καὶ πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, ἅπερ ἠθέλησε, τὸν κύριον δύνασθαι, καὶ τῷ αὐτῷ πάλιν θελήματι ἐν οἴκῳ εὐτελεῖ θέλοντα λαθεῖν μὴ δύνασθαι κατὰ τὴν εὐαγγελικὰς μαρτυρίας; Ἄλλ' ἐὰν πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, καθ' ἣν τὸ ταπεινὸν ἡμῶν προσέλαβεν, ἀποδοῆ, πάντα τὰ τῆς θείας αὐτοῦ μεγαλωσύνης ἠλαττωμένῃ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν γινώριζεται, ἣν τελείως προσέλαβε χωρὶς τινος ἀμαρτίας, ἵνα ταύτην καὶ τελείως σώσῃ. Τὸ γὰρ παρ' αὐτοῦ μὴ προσληθῆν οὐδὲ σώζεται, καθὼς ἡμᾶς ὁ συστατικὸς τῆς ἀληθείας κήρυξ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ πρόεδρος ἐφωδίασε. τοιγαρῶν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ ἀνθρώπινον [L., εἰ παρ' αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον] θέλημα, καθὼς ἡ φύσις, προσελήφθη, καὶ ἐσώθη, καὶ ὅπερ παρὰ τοῦ προσλαβομένου ἐσώθη, οὐκ ἠδύνατο εἶναι αὐτῷ ἐναντίον. Οὐδὲν γὰρ ἐναντίον ἑαυτῷ ὁ δημιουργὸς τῶν ὄλων ἐκτισεν, ἢ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐνανθρωπήσεως προσέλαβε. καὶ ὁ ψαλμωδὸς Δαβὶδ τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ψαλμοῖς ἐσάγγων προμνηύει· « Τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου, ἠβουλήθην. » Ὡσαύτως· « Ἐκουσίως θύσω σοι. » Μῆτι

et in terra, quæ voluit, Domihum posse, et eadem iterum voluntate in domo villi volentem latere non posse, secundum evangelica testimonia? Sed si ad dispensationem humanitas ejus, per quam humilitatem nostram assumpsit, redigitur, omnia quæcunque divina ejus majestate minora sunt, ad humanitatem ipsius pertinere cognoscuntur, quam perfecta suscepit absque ullo peccato, ut hanc etiam perfecta salvaret. Quod enim ab eo non susceptum est, nec salvatum secundum quod nos constantissimus prædicator veritatis Gregorius Nazianzenus præsul instituit (*In epist. 1 ad Cledonium*). Itaque si ab eo humana voluntas, sicut et natura, suscepta est, et salvata est, et quod a susceptore salvatum est, non ei poterat esse contrarium. Nihil enim sibi contrarium Creator omnium condidit, vel per mysterium incarnationis assumpsit. Et hymaidicus David personam Domini nostri Jesu Christi in Psalmis introducens, pronuntiat: *Ut faciam voluntatem tuam, Deus meus, volui* (*Psal. xxxix*). Itemque: *Voluntatis sacrificabo tibi* (*Psal. lxxi*). Nunquid secundum deitatem alia est voluntas Patris, quam Filii [Filius], aut aliud vult Filius, quam Pater? Si igitur unum volunt, et nulla est in sancta Trinitate differentia voluntatis, quomodo intelligendum est quod Propheta de ejus persona testatur: *Ut faciam voluntatem tuam, Deus meus, volui* (*Psal. xxxix*), nisi fideliter intelligatur de immaculata ejus humanitatis voluntate dixisse? Unde et sequitur: *Legem tuam in medio cordis mei*. Nullus enim est qui ambigat quod idem psalmus in persona Christi a Propheta prædicatus est. Quod et apostolus Paulus in Epistola ad Philippenses, si fidem plenam quisquam intendere velit, annuntiat, de eodem Domino nostro Jesu Christo sic inquires: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo; humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. Ecce hic verissimus præco, et formarum (id est, naturarum) Christi differentiam docet, et obedientiam usque ad mortem humanæ formæ prudenter assignat. Nam quis in tantum a luce veritatis abscessit, ut secundum divinitatis suæ voluntatem præsumat dicere Dominum nostrum Jesum Christum Patri obedisse, cui est æqualis in omnibus, et hoc vult in omnibus et ipse quod Pater? aut quis non intelligat obedientiam humanæ magis competere voluntati, in qua nullam habuit omnino peccatum. Nec diceretur obediens usque ad mortem, nisi humanam in se suscipere voluntatem, sicut animam rationalem, carnemque cum omnibus suis proprietatibus humanatus assumpsit. Præterea, ut claret vestræ piissimæ benignitati quod naturalis est humana voluntas, et qui voluntatem humanam in Christo abnegat, absque solo peccato, eum nec habere humanam animam constitetur, veritatis prudentissimus prædicator beatus Augustinus in quinto volumine disputationis adversus Julianum Pelagianistam (*Cap. 40, 42 et seqq.*),

voluntas, his desinit verbis : Motus animi A nisi motus naturæ ? Animus enim sine one natura est ; proinde voluntas motus est quoniam motus est animi. Ecce per hujus animi Patris definitionem, quid sit humana voluntas, monstratum est quia animi motus est eodem : Veritas autem dicit, quamdiu est nulla, a natura non potest separari : Et rursus in volumine : Et aliunde est voluntas, et esse nocetur : et si ejus origo querenda non est, et querenda non est, quod voluntas aliunde, sed quia manifestum est unde sit. Ab illo voluntas angeli, ab homine hominis, a Deo : si operatur Deus in homine voluntatem id agit, ut oriatur ab illo bona voluntas, et voluntas. Et iterum : Cur ergo negas, in malis oculis res apertas, de natura hominis hominis voluntatem ? Itemque : Ipse animi cogente nullo, voluntas est : quapropter hoc re, voluntas existit de animi motu, quod voluit de voluntate. Et iterum : Itane vero, ex homine hominis voluntas non oritur, ne bonum opus Dei sit ? Postremo, potuit idere in cor tuum, exoriri quidem hominis voluntas, sed non de libero ejus arbitrio ? Dic de, si non de natura, id est, non de ipso ? Quibus testimonio claret, unamquamque voluntas hic spiritalis Pater diaumeravit naturas, a naturalem habere, et unicuique assignari voluntatem. Neque enim poterit angelica voluntatem habere voluntatem aut humanam, natura voluntatem Dei, vel angeli : voluntatem, quam est, quidquam naturam haberit vel motum, nisi quod est naturaliter, voluntatem est. Cum hæc ita veritas habeat, certisret quod in Domino nostro Jesu Christo est, Dei et hominis, naturas sive substantiantes in unam ejus convenisse subsistentem personam, necesse est, et duas nos nature fateri voluntates, divinam scilicet et humanam ; quia neque divinitatem ejus quantum rationem pertinet, humanam habuisse voluntatem dicendum est : neque humanitatem ejus, habuisse naturaliter voluntatem, credendum : neque rursus aliquam ex eisdem duabus substantiis absque naturali voluntate existentem : cum et humana per omnipotentiam ejus sublimata sit, et divina per humanitatem hominibus reserata. Reddere itaque voluntatem, quæ divina sunt, eidem ut Deo : quæ sunt, eidem ut homini : et utraque per naturalem adunationem unius ejusdemque Dominus Jesu Christi, veraciter cognoscenda. Quæ definitio sancti Chalcedonensis concilii (v) commonet, asserens : Sequentes igitur Patres, unum eundemque confiteri Filium unum nostrum Jesum Christum, consonanter esse videtur interpret *quam filius*. Hæc.

κατὰ τὴν θεότητα ἄλλο ἐστὶ θέλημα τοῦ Πατρὸς ἢ κατὰ τὴν Υἱόν; ἢ ἄλλο θέλει ὁ Υἱὸς κατὰ τὸν Πατέρα; Ἐὶ τοίνυν ἐν θέλουσι, καὶ οὐδεμία ἐστὶ διαφορὰ θελήματος ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι, πῶς ἐστὶ νοητέον, ὅπερ ὁ Προφῆτης περὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ μαρτυρεῖ «Τοῦ ποιεῖσαι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεὸς μου, ἠδουλήθην.» εἰ μὴ πιστῶς νοητῆ ἐρμηνείᾳ περὶ τοῦ ἀκώμου θελήματος τῆς αὐτοῦ ἀνθρωπότητος; «Ὅθεν καὶ ἐπεται· «καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.» Οὐδεὶς γὰρ ἀμφισβῆσει, ὅτι ὁ ψαλμὸς οὗτος εἰς τὸ πρῶτον τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ Προφῆτου ἐκπηρῦχθη. Ὅπερ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ Ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Φιλιππισίους ἀναγγέλλει, εἰ πεπληρωμένη πίστις θελήσει τις προσέχειν, περὶ τοῦ αὐτοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὕτως λέγων· «Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγάπησεν τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι ἐβρεθῆς ὡς ἄνθρωπος. Ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γινόμενος ὑπάκουος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.» Ἰδοὺ ἐνταῦθα ὁ ἀληθίστατος κήρυξ, καὶ τῶν μορφῶν, τουτέστι τῶν φύσεων τοῦ Χριστοῦ τὴν διαφορὰν εἰδύσκει, καὶ τὴν ὑπακοὴν μέχρι θανάτου τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς σοφῶς ἐκσφραγίζει [τῇ ἀνθρωπίνῃ μ. σ. ἀκρίβειαι ἐκ Lal.]. Τίς γὰρ εἰς τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας ἀπεχώρησεν, ἵνα κατὰ τὸ θέλημα τῆς αὐτοῦ θεότητος προκτετεύσεται λέγειν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῷ Πατρὶ ὑπακοῦσαι, ἢ τὸν εἶναι ἴσος ἐν πᾶσι, καὶ τοῦτο θέλει ἐν πᾶσι καὶ αὐτὸς ὅπερ ὁ Πατὴρ; ἢ τίς μὴ νοήσῃ τὴν ὑπακοὴν τῷ ἀνθρωπίνῳ θελήματι μᾶλλον ἀρμόζειν, ἐν ᾧ παντελῶς οὐδεμίαν ἔσχηεν ἁμαρτίαν; Οὕτως ἐρητύεται ὑπάκουος μέχρι θανάτου, εἰ μὴ ἀνθρώπινον θέλημα ἐν ἑαυτῷ ἀνέλθει, καθὼς ψυχὴν λογικὴν, καὶ σάρκα μετὰ πάντων αὐτῶν τῶν ιδιοτήτων σαρκωθεὶς προσέλαβε. Προσεπιτούτοις ἵνα φανῇ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβεῖ εὐμενείᾳ, ὅτι φυσικὸν ἐστὶ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα· καὶ ὁ ἀρνούμενος τὸ ἀνθρώπινον θέλημα χωρὶς μόνης ἁμαρτίας ἐν τῷ Χριστῷ, οὕτε ἔχειν αὐτὸν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὁμολογεῖ, ὁ σοφώτατος τῆς ἀληθείας κήρυξ, ὁ μακάριος Λύγουστινος ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ τῆς διαλέξεως κατὰ Ἰουλιανὸν τοῦ Πελαγιστοῦ, τί ἐστὶ θέλημα, τούτοις ὀρίζει τοῖς βήμασι· κίνησις ψυχῆς τί ἐστὶν, εἰ μὴ κίνησις φύσεως; Ἡ γὰρ ψυχὴ ἀνευδοιάστως φύσις ἐστὶ, διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησις ἐστὶ ψυχῆς. Ἰδοὺ κατὰ τὸν ὅρον τούτου τοῦ σοφωτάτου Πατρὸς, τί εἶναι τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, δείκνυται, ὅτι ψυχῆς κίνησις ἐστὶν. Ὅμοίως ἐν τῷ αὐτῷ· Ἡ ἀλήθεια δὲ λέγει, ἐφ' ὅσον ἐστὶ θελήματι [θελήματι] ἀπὸ τῆς φύσεως χωρισθῆναι οὐ δύναται. Καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ· Καὶ πόθεν ἐστὶ τὸ θέλημα, καὶ εἶναι οὐ λογίζεται, καὶ εἰάν ἢ ἀρχαιωγνία αὐτοῦ οὐκ ἐστὶ ζητητέα, οὐ διὰ τοῦτο οὐκ ἐστὶ ζητητέα, ὅτι τὸ θέλημα πόθεν οὐκ ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι πεφανέρωται πόθεν εἶναι. Ἐξ ἐκείνου γὰρ ἐστὶ τὸ θέλημα, οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα· ἀπὸ ἀγγέλου δηλονότι θέλημα ἀγγέλου· ἀπὸ ἀνθρώπου, ἀνθρώπου· ἀπὸ Θεοῦ, Θεοῦ. καὶ εἰάν ἐνεργῆ ὁ Θεὸς θέλημα ἀγαθὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦτο ἐνεργεῖ, ἵνα ἀνατεῖλῃ ἐξ αὐτοῦ ἀγαθὸν θέλημα, οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα. καὶ

πάλιν φησί· Διὰ τί οὖν ἀρνήσαι νεκλιεσμένους ὁ, θαλοῖς A
 πλάσματα φανερά, ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀνα-
 φύεσθαι θέλημα τῷ ἀνθρώπῳ; Ὡσαύτως· Αὐτὴ ἡ κίνη-
 σις τῆς ψυχῆς μηδενὸς ἀναγκάζοντος θέλημα ἐστὶ... Καὶ
 πάλιν· Οὕτως οὐκ ἀληθῶς ἔρα [οὕτως ἔρα ex Lat.],
 Ἰουλιανέ, ἐξ ἀνθρώπου θέλημα ἀνθρώπου οὐκ ἀναφύεται,
 ὁπόταν ὁ ἀνθρώπος ἀγαθὸν ποίημα Θεοῦ εἴη; Ἐπειτα
 δὲ [μὴ] ἠδυνήθη ἀνελεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου, φύεσθαι
 μὲν ἐξ ἀνθρώπου θέλημα, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου
 αὐτοῦ; Εἰπέ οὖν πόθεν, ἐὰν οὐχὶ ἀπὸ τῆς φύσεως,
 τουτέστιν, ἐὰν οὐχὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου; Δί-
 οτισι μαρτυρίαις φαίνεται μίαν ἐκάστην αὐτῶν, ἃς τινὰς
 ἐναυθα ὁ πνευματικὸς Πατήρ ἀπειρήθησε φύσει,
 ἴδιον φυσικὴν ἔχειν, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ προσκυροῦσθαι
 ὀφείλειν θέλημα. Οὔτε γὰρ δυνήσεται ἡ τῶν ἀγγέλων
 φύσις θεῖον ἔχειν θέλημα, ἢ ἀνθρώπινον, οὔτε ἡ ἀν-
 θρωπίνη φύσις θέλημα Θεοῦ, ἢ ἀγγέλου, καθὼς οὔτε
 ἐτέρου, παρ' ὅ ἐστι, τί ἔχειν φύσιν δυνήσεται ἡ κί-
 νησις, εἰ μὴ ὅπερ ἐστὶ φυσικῶς ἢ ἰδημιουργήθη.
 Ὅποταν ταῦτα οὕτως ἔχει, ἀκριβέστατα φαίνεται, ὅτι
 ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δύο, τουτέστι, Θεοῦ
 καὶ ἀνθρώπου φύσεις, ἧτοι οὐσίας ὁμολογοῦντες εἰς
 μίαν αὐτοῦ συνελθούσιν τὴν ὑπόστασιν, ἧτοι πρόσω-
 πον, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ δύο ἡμᾶς φυσικὰ ἐν αὐτῷ
 ὁμολογεῖν θελήματῃ, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον·
 ἐπειδὴ οὔτε τὴν αὐτοῦ θεότητα, ὅσον πρὸς τὸν τῆς
 φύσεως λόγον ἀνήκει, ἀνθρώπινον ἐσχηκέναι θέλημα
 λέγειν ἐστίν· οὔτε τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ θεῖον
 φυσικῶς ἐσχηκέναι θέλημα πιστεύειν ἐστίν· οὔτε δὲ
 πάλιν τινὰ ἐκ τῶν αὐτῶν δύο τοῦ Χριστοῦ οὐσιῶν
 ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ θελήματος ὑπάρχειν ὁμολογεῖν ἐστίν·
 ὁπόταν καὶ τὸ ἀνθρώπινον διὰ τῆς παντοκρατορίας
 τῆς αὐτοῦ θεότητος ὑψηλὸν ἐστὶ, καὶ τὸ θεῖον διὰ
 τῆς ἀνθρωπότητος φανερόν τοῖς ἀνθρώποις. Ἀποδοῦνα
 τοίνυν ἀναγκαῖόν ἐστι τὰ ὄντα θεῖα τῷ αὐτῷ ὡς Θεῷ,
 τὰ ὄντα ἀνθρώπινα τῷ αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκα-
 τέρα διὰ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἐνώσεως τοῦ ἐνὸς καὶ
 τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀλλήλους
 ἐπεγνώσκουσιν. Ὅπερ ὁ ἀληθὴς ὁρος τῆς ἀγίας ἐν
 Χαλκηδόνι συνόδου ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς διαβεβαιούμενος·
 Ἐπόμενοι τοίνυν τοῖς ἀγίοις Πατέρασιν, ἕνα, καὶ τὸν
 αὐτὸν ὁμολογεῖν Ἰῖδὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
 στὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκουμεν, τέλειον τὸν
 αὐτὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρω-
 πότητι, Θεὸν ἀλλῶς καὶ ἀνθρώπον ἀλλῶς τὸν αὐτὸν
 ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ
 κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ
 τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς
 ἁμαρτίας, πρὶ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθὲν
 κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν
 αὐτὸν δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ
 Μαρίας τῆς παρθένου τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀν-
 θρωπότητα, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν Ἰῖδὸν κύριον,
 μονογενῆ ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως,
 ἀδιαίρητως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς
 τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἐνωσιν,
 σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἐκατέρας φύ-
 σεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον, καὶ μίαν ὑπόστασιν
 συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον, ἢ

omnes nos docemus, eundem perfectum in deitate,
 eundem perfectum in humanitate, Deum vere et
 hominem vere, eundem ex anima rationali et cor-
 pore, consubstantialiam Patri secundum deitatem,
 et consubstantialiam nobis eundem secundum hu-
 manitatem, per omnia nobis similem absque pre-
 cato, autæ sæcula quidem de Patre genitum secun-
 dum deitatem, in novissimis autem diebus eundem
 propter nos, et propter salutem nostram ex Maria
 virgine Dei genitrice secundum humanitatem : unum
 eundemque Christum Filium Dei unigenitum, in
 duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise,
 inseparabiliter cognoscendum; nusquam sublata na-
 turarum differentia propter unionem, magisque sal-
 va proprietate utriusque naturæ, et in unam per-
 sonam atque subsistentiam concurrentes, non in
 duas personas partitum atque divisum, sed unum
 et eundem Filium unigenitum Deum Verbum Do-
 minum Jesum Christum. Hoc idem etiam sancta sy-
 nodus quæ sub augustæ memoriæ Justiniano prin-
 cipe in Constantinopoli congregata est, in septimo
 definitionum capitulo prædicat : Si quis in duabus
 naturis, dicens, in deitate videlicet et humanitate,
 unum Dominum nostrum Jesum Christum cognosci
 non consistetur, ut per hoc significet differentiam
 naturarum, ex quibus inconfusa et ineffabilis unitas
 facta est, neque Verbo in naturam carnis trans-
 figurato, neque carne in Verbi naturam transla-
 ta (manet enim utraque quod est secundum naturam,
 etiam post factam unionem secundum subsisten-
 tiam), sed in divisione per partem hujusmodi sus-
 cipit vocem in mysterio Christi, aut numerum
 naturarum consistens in uno eodemque Domino
 nostro Jesu Christo, Deo Verbo incarnato, non ta-
 tummodo contemplatione differentiam earum ac-
 cipit, ex quibus et compositam est, non interromp-
 propter unionem (unus enim ex utraque et per
 unum utraque), sed propterea numero aliter in-
 quam divitas propriæ subsistentiæ consistentes nat-
 raliter [divisæ sunt, et propriis subsistentiis con-
 naturæ], talis anathema sit. Propterea, quæ nos hæ
 venerabiles synodi commonent, fideliter necesse est
 custodire, ut nusquam differentiam naturarum pro-
 pter unionem adimamus, sed salva proprietate
 utriusque naturæ, unum Christum Deum verum ac
 perfectum et eundem hominem verum atque per-
 fectum confiteamur. Quocirca, si in nullo differentia
 naturarum Domini nostri Jesu Christi sublata est,
 necesse est ut in omnibus proprietatibus eandem
 differentiam conservemus. Qui enim in nullo ad-
 mendam differentiam docuit, in omnibus hæc ser-
 vari debere commonuit. Ubi autem una voluntas et
 operatio ab hæreticis hæreticorumque sequacibus
 dicitur, qualis in ea differentia cognoscitur? vel
 ubi secundum hanc sanctam synodum differentia
 conservatur? dum, si una in eo voluntas (quod ab-
 surdum est) asseritur, necesse est eos qui hoc as-
 serunt aut divinam eam dicere, aut humanam, aut
 ex utrisque compositam, commistam atque conf-

eam, aut (ut hæretici omnes asseverant) Christum unam habere voluntatem et operationem, tanquam de una (ut perhibent ipsi) ejus natura composita procedentem. Et perit in hoc procul dubio differentia naturalis, quam sanctæ synodi, etiam post admirabilem unionem, nobis in omnibus conservandam sanxerunt. Quia et si unum Christum, unamque ejus personam ac subsistentiam, propter unionem videlicet naturarum, quæ facta est secundum subsistentiam, docuerunt, differentiam tamen ipsarum, quæ in eo unitæ sunt, naturarum, post admirabilem adunationem, usque ad intelligentiæ contemplationem nos cognoscere ac prædicare tradiderunt. Si itaque proprietates naturarum in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo propter differentiam conservantur, et differentiam quoque naturalium ejus voluntatum et naturalium operationum plena fide nos congruit confiteri, ut eorum doctrinæ pedisequi in omnibus approbemur, et nihil hæreticæ novitatis in Christi Ecclesiam admittamus. Licet enim numerosa etiam aliorum sanctorum Patrum existant volumina, parva [pauca] tamen testimonia de libris qui in Græco sunt, propter fastidium, in hac humillima suggestionem subneximus.

τῶν φύσεων διὰ τὴν ἑνωσιν ἀφαιρῶμεν, ἀλλὰ σωζομένης τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, ἵνα Χριστὸν Θεὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινὸν καὶ τέλειον ὁμολογῶμεν. Διὸ δὴ ἴαν ἐν οὐδενὶ ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνηρήθη, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα ἐν πάσαις ταῖς ἰδιότησι τὴν αὐτὴν διαφορὰν φυλάξωμεν. Ὁ γὰρ ἐν οὐδενὶ ἀναιρετεῖαν τὴν διαφορὰν διδάξαι, ἐν πᾶσι ταύτην ὀφείλειν φυλάττεσθαι ὑπέμνησεν. Ὅπου δὲ ἐν θέλημα καὶ ἐνέργεια ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν τούτοις ἐπομένων λέγεται, ποῖα ἐν αὐτῇ διαφορᾷ γνωρίζεται; ἢ ποῦ κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον ἡ διαφορὰ φυλάττεται; ἐπειδὴ ἴαν ἐν θέλημα ἐν αὐτῷ, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι, βιβαιοῦται, ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς ταῦτα δικδικούντας ἢ θεῖον αὐτὸ λέγειν, ἢ ἀνθρώπου, ἢ ἐξ ἀμφοῖν σύνθετον, κερκαμίνον, καὶ συγκεχυμένον, ἢ, ὡς αἱ αἰρετικαὶ πάντες διαβεβαιούνται, ἐν ἔχῃ τὸν Χριστὸν θέλημα καὶ ἐνέργειαν, ὡς ἀπὸ τῆς μιᾶς, ὡς αὐτοὶ φέσκουσι, συνθέτου φύσεως προελθόντα. Καὶ ἀπόλετο ἐν τούτῳ ἀναμειβόλως ἡ φυσικὴ διαφορὰ, ἣν τινα αἱ ἅγαι σύνοδοι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἑνωσιν ἐν πᾶσιν ἡμῖν παραφυλαχθασομένην ἐθέπισαν. Ἐπεὶ γὰρ ἵνα Χριστὸν, καὶ ἐν αὐτοῦ πρῶτον καὶ ὑπόστασιν, διὰ τὴν ἑνωσιν δαλονότι τῶν φύσεων, ἥτις γέγονε κατ' ὑπόστασιν, ἐίδεξαν ὅπως τὴν διαφορὰν αὐτῶν τῶν φύσεων, αἱ τῶς ἐν αὐτῷ ἠνώθησαν, μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀξίωστον ἑνωσιν, μέχρι θεωρίας νοήσεως γνωρίζειν ἡμᾶς, καὶ καρῦττειν παραδεδώκασι. Τεταραῖον ἴαν αἱ ἰδιότητες τῶν φύσεων ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ διὰ τὴν διαφορὰν φυλάττωνται, ὁμοίως καὶ τὴν διαφορὰν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ θελημάτων, καὶ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν ἀρμύζει ἡμᾶς ὁμολογεῖν πληροστάτη πίστει, ὅπως τῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦντες ἀποδειχθώμεν, καὶ μηδὲν τῆς αἰρετικῆς καινότητος εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν προσδεξώμεθα. Ἐὰν εἰ γὰρ ἀναριθμητὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων Πατέρων ὑπάρχωσι τὰ πνεύματα, ὁμοίως ὀλίγας χρήσεις ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Γραικῶν ἐν ταύτῃ μου τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ῥαθυμίας [ἴσ., βραθυμίας] χάριν ὑπετάξαμεν.

Sancti Gregorii Theologi ex secundo libro de Filio. C Τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ περὶ Υἱοῦ.

Septimum dicatur descendisse de cælo Filium, non ut faciat voluntatem suam, sed voluntatem ejus qui misit eum (Joan. vi). Si ergo non ab eodem qui descendit hæc dicta fuissent, dixissemus utique tanquam ab homine formari verbum, non illo, qui in Salvatore intelligitur: illius enim velle nec contrarium est Deo, cum deificatum sit totum.

Sancti Gregorii Nysseni lib. II contra Eunomium.

Quomodo Dominus mundum sibi reconcilians, distribuebat animæ corporique beneficium, quod ab eo

διαιρούμενον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν αὐτὸς Υἱὸς μονογενῆ Θεὸν Λόγον Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. Τοῦτο αὐτὸ καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ἢ ἐπὶ τοῦ τῆς σεβασμίας μνήμης Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθεῖσα ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ, τῶν ὄρων καρῦττει· Εἴ τις ἐν δύο φύσει, λέγουσα, μὴ ὡς ἐν θεότητι, καὶ ἀνθρωπότητι τ.ν ἵνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζεσθαι ὁμολογῇ, ἵνα διὰ τούτου σημαίη τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἢ ἄφραστος ἑνωσις γίγνεται, οὔτε τοῦ Λόγου εἰς τὴν τῆς σαρκὸς μεταποιηθέντος φύσιν, οὔτε τῆς σαρκὸς πρὸς τὴν τοῦ Λόγου φύσιν μεταχωρησάσης. Μῖναι γὰρ ἑκάτερον ὅπερ ἐστὶ τῇ φύσει, καὶ γενομένης τῆς ἑνώσεως κατ' ὑπόστασιν· ἀλλ' ἐπὶ διαίρεισι τῇ κατὰ μέρος τὴν ταύτην λαμβάνει φωνὴν ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου· ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐνὸς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκωθέντος, μὴ τῇ θεωρίᾳ μόνῃ τὴν διαφορὰν τούτων λαμβάνει, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, οὐκ ἀνηρημένη διὰ τὴν ἑνωσιν· εἰς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν, καὶ δι' ἐνὸς ἀμφοτέρων· ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ κήρυτται τῷ ἀριθμῷ, ὡς κειχωρισμένας καὶ ἰδιοποστάτους εἶναι τὰς φύσεις· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Διὰ ταῦτα, ἕπερ ἡμᾶς αἱ σεβασμιαὶ αὗται σύνοδοι πιστῶς ὑπομνησκουσιν, ἀναγκαῖόν ἐστι φυλάξαι, ὅπως μηδαμῶ τὴν διαφορὰν

τῶν φύσεων ἐν οὐδενὶ ἀναιρετεῖαν τὴν διαφορὰν διδάξαι, ἐν πᾶσι ταύτην ὀφείλειν φυλάττεσθαι ὑπέμνησεν. Ὅπου δὲ ἐν θέλημα καὶ ἐνέργεια ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν τούτοις ἐπομένων λέγεται, ποῖα ἐν αὐτῇ διαφορᾷ γνωρίζεται; ἢ ποῦ κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον ἡ διαφορὰ φυλάττεται; ἐπειδὴ ἴαν ἐν θέλημα ἐν αὐτῷ, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι, βιβαιοῦται, ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς ταῦτα δικδικούντας ἢ θεῖον αὐτὸ λέγειν, ἢ ἀνθρώπου, ἢ ἐξ ἀμφοῖν σύνθετον, κερκαμίνον, καὶ συγκεχυμένον, ἢ, ὡς αἱ αἰρετικαὶ πάντες διαβεβαιούνται, ἐν ἔχῃ τὸν Χριστὸν θέλημα καὶ ἐνέργειαν, ὡς ἀπὸ τῆς μιᾶς, ὡς αὐτοὶ φέσκουσι, συνθέτου φύσεως προελθόντα. Καὶ ἀπόλετο ἐν τούτῳ ἀναμειβόλως ἡ φυσικὴ διαφορὰ, ἣν τινα αἱ ἅγαι σύνοδοι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἑνωσιν ἐν πᾶσιν ἡμῖν παραφυλαχθασομένην ἐθέπισαν. Ἐπεὶ γὰρ ἵνα Χριστὸν, καὶ ἐν αὐτοῦ πρῶτον καὶ ὑπόστασιν, διὰ τὴν ἑνωσιν δαλονότι τῶν φύσεων, ἥτις γέγονε κατ' ὑπόστασιν, ἐίδεξαν ὅπως τὴν διαφορὰν αὐτῶν τῶν φύσεων, αἱ τῶς ἐν αὐτῷ ἠνώθησαν, μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀξίωστον ἑνωσιν, μέχρι θεωρίας νοήσεως γνωρίζειν ἡμᾶς, καὶ καρῦττειν παραδεδώκασι. Τεταραῖον ἴαν αἱ ἰδιότητες τῶν φύσεων ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ διὰ τὴν διαφορὰν φυλάττωνται, ὁμοίως καὶ τὴν διαφορὰν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ θελημάτων, καὶ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν ἀρμύζει ἡμᾶς ὁμολογεῖν πληροστάτη πίστει, ὅπως τῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦντες ἀποδειχθώμεν, καὶ μηδὲν τῆς αἰρετικῆς καινότητος εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν προσδεξώμεθα. Ἐὰν εἰ γὰρ ἀναριθμητὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων Πατέρων ὑπάρχωσι τὰ πνεύματα, ὁμοίως ὀλίγας χρήσεις ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Γραικῶν ἐν ταύτῃ μου τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ῥαθυμίας [ἴσ., βραθυμίας] χάριν ὑπετάξαμεν.

Ἐβδομον λεγέσθω τὸ καταβεβαῖναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Υἱόν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος. Εἰ μὲν οὖν μὴ παρὰ τοῦ πατελευθέντος αὐτοῦ ταῦτα ἐλέγτο, εἴποιμεν ἄν ὡς [θελεῖν] παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τυποῦσθαι τὸν λόγον, οὐ τοῦ κατὰ τὸν Σωτῆρα νοουμένου· τὸ γὰρ ἐκείνου θέλημα οὐδὲ ὑπεναντίον Θεῷ θεωρεῖν ὄλον.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ κατὰ Εὐνομίου.

Πῶς ὁ Κύριος τὸν κόσμον ἑαυτῷ καταλλάσσειν ἐπέμειρε τῇ ψυχῇ τε καὶ τῷ σώματι τὴν παρ' αὐτοῦ

γενομένην τοῖς ἀνθρώποις εὐεργεσίαν, θίλων μὲν διὰ τῆς ψυχῆς, ἀπτόμενος δὲ διὰ τοῦ σώματος;

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κατὰ Ἀπολλωνίου.

Τῆς δὲ τοιαύτης κατὰ τὸν λόγον ἀμνηστίας μία γένοιτο ἂν παραμυθία, ἢ ἐλιθῆς τοῦ μυστηρίου ὁμολογία· ὅτι τὸ μὲν δεξιῶν πρὸς τὸ πάθος· τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐστὶ, καθὼς φ.σι καὶ ὁ Κύριος, τὸ πνεῦμα πρῶτον εἶναι λέγων, ἀσθενῆ δὲ τὴν σάρκα. Τὸ δὲ ἀναδέχσθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος, τῆς θείας ἐστὶ καὶ βουλῆς καὶ δυνάμεως. Ἐπειδὴ τοίνυν ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ τὸ θεῖον ἄλλο, φέγγεται μὲν, ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τῆ ἀσθενείας τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τῆ ἡμίτερα πάθη οἰκωσάμενος· ἐπάγει δὲ τὴν δευτέραν φωνήν, τὸ ὑψηλὸν καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κρυφῶναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θίλων. Ὁ γὰρ εἰπὼν, « Μὴ τὸ ἐμὸν, » τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε. Πρασθεὶς δὲ, « Τὸ σὸν, » ἔδειξε τὸ συναφές τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμίαν θεληματὸς ἐστὶ διαφορά διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως.

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τοὺς μὴ ὑπαντήσαντας ἐν τῇ συνάξει· καὶ περὶ τοῦ ὁμοουσίου.

Εἰ τοίνυν Πατρός καὶ Υἱοῦ μία βούλησις ἐστὶ, πῶς φρονεῖ ἐνταῦθα· « Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ; » Ἄν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς θεότητος εἰρημένον ἢ τοῦτο, ἐναντεολογία τις γίνεσθαι, καὶ πολλὰ ἄτοκα ἐκ τούτου τίκονται· ἂν δὲ ἐπὶ τῆς σαρκὸς, ἔχρη [ἔχει] λόγον τὰ εἰρημῖνα, καὶ οὐδὲν γένοιτ' ἐν ἔργῳ. Οὐ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν τὴν σάρκα, κατὰ γνώσιν· φύσεως γὰρ ἐστὶ τοῦτο· αὐτὸς δὲ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα χωρὶς ἀμαρτίας ἐπιδεικνύσκει καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιουσίας, ὥστε τὰ τῶν αἰρετικῶν ἑμπερᾶσαι στόματα. Ὅταν οὖν λέγῃ· « Ὅτι εἰ δυνατόν, παρελθίτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, » καὶ· « Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ, » οὐδὲν ἕτερον δείκνυσιν, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς περιβληταὶ φοβουμένην θάνατον· τὸ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον, καὶ ἀναδύσθαι, καὶ ἀγωνιᾶν ἐκείνης ἐστίν.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῶν Θεσαυρῶν.

Ὅταν οὖν φαίνεται δεξιῶν τὸν θάνατον καὶ λέγων· « Εἰ δυνατόν, παρελθίτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον, » ἐννοεῖ πάλιν ὅτι δεξιῶσα τὸν θάνατον ἢ σὰρξ ἰδιόασκετο φορομένη παρὰ τοῦ Θεοῦ Λόγου μηκέτι τοῦτο πάσχειν· Ἐλεγε γὰρ πρὸς τὸν Πατέρα· « Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. » Οὐκ ἐφοβίτο μὲν γὰρ, καθὼς Λόγος ἐστὶ καὶ Θεός, τὸν θάνατον αὐτόν, ἀλλ' εἰς τέλος διεξάγει τὴν οἰκονομίαν ἠπειγέτο· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός. Ἐχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν, διὰ τὸ παρατεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς. Ἐξ ἂν ἀληθευουσῶν μαρτυριῶν ἀποδείκνυται, δύο ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ θελήματα προσηρῶσαι, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον, τοὺτους τοὺς σεβασμίους Πατέρας. Ὅποταν λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζεύς, Τὸ γὰρ ἐκεῖνον θέλειν τοῦ ἐν τῷ Σωτῆρι νοουμένου ἀνθρώπου δεικνύει τὸ ἀνθρώπινον τοῦ Σωτῆρος θέλημα· αὐτὸς τῆς ἐνώσεως τῆς πρὸς τὸν Λόγον θεωθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ εἶναι ἐναντίον Θεῷ. Ὡσαύτως ἀποδείκνυσιν, ὅτι καὶ ἀνθρώπινον, εἰ καὶ θεωθῆν, ἔσχηκε

Sebat hominibus, volens quidem per animam, tangens autem per corpus?

Ejusdem de libro contra Apollinarem.

Hujusmodi autem sermonis hesitationi una erit consolatio, vera mysterii confessio: quoniam formidare quidem in passione, humana fragilitatis est, juxta quod Dominus ait, spiritum preceptum esse, dicens, carnem autem infirmam (Math. xxvi): suscipere autem ex dispensatione passionem, divina voluntatis atque virtutis est. Quoniam igitur altera humana voluntas et divina altera est, loquitur quidem ut homo, quod infirmitati carnis congruit, qui nostras passiones suscipit; prodegit autem secundam vocem, excelsam, et Deo dignam voluntatem confirmari potius quam humanam, propter salutem hominum volens. Qui enim dixit: Non mea voluntas, humanam presenti sermone significavit: addens autem, *tanam*, ostendit a cognationem, cujus divinitatis nulla est differentia propter unitatem naturæ.

Sancti Joannis episcopi Constantinopolitani ex sermone ad eos qui ad missas non occurrerunt; et de consubstantiali.

Si igitur Patris et Filii una voluntas est, quomodo hic dicit: *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis* (Math. xxvi; Luc. xxii). Si enim in divinitate, quod dictum est, sit hoc, aliqua contradictio erit, et multa absurda ex eo nascentur. Si autem de carne, habent rationem quæ dicta sunt, et nullum ex hoc erit scandalum. Nec enim, nolle mori carnem, reprehensio est, quoniam hoc nature est: ipse autem, quæ nature sunt, omnia absque peccato ostendit, et cum multa abundantia, ut etiam hæreticorum obtulerit o. a. Quando ergo dicit: *Si potest fieri, transeat a me calix iste*, et: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*, nihil aliud ostendit, nisi quia carnem vere indutus est timentem mortem; mortem enim timere, et dubitare, et anxiam, illius est.

Sancti Cyrilli episcopi Alexandriæ, de libro Theutorum.

(Lib. x, c. 3). Quando videtur timens mortem, et dicens: *Si potest fieri, transeat a me calix iste*, considera iterum quoniam formidans mortem, care docebatur a Deo Verbo getata, hoc: deinceps minime pati. Dicebat enim ad Patrem: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*. Et non quidem timebat ipse mortem, secundum quod Verbum est et Deus, sed usque ad fluxum dispensationem perficere properabat: hæc enim erat Patris voluntas. Habet autem et nolle mori, eo quod mortem caro recusabat naturaliter. Et quibus veridicis testimoniis similiter demonstratum, dum in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo naturales voluntates predicasse, divinam videlicet et humanam, hos venerabiles Patres. Cum enim dicit sanctus Gregorius Nazianzenus, illius enim velle, quod in Salvatore intelligitur, hominis ostendit humanam Salvatoris voluntatem per ipsam unitatem ad Verbum, deificatam fuisse, et ideo non esse contrariam Deo. Itemque demonstrat quia et humanam, licet de-

^a In Græco est, *cognationem divinitatis, cujus voluntatis nulla est*, etc. Hano.

scatam, habuit voluntatem; et idem ipse (sicut in A sequentibus docet) habuit et divinam, unam eandemque cum Patre. Si ergo et divinam et deificatam habuit, duas utique habuit voluntates. Quod enim natura divinum est, deificari non indiget: quod vero deificatur, non est profecto natura divinum. Et dum dicit sanctus Gregorius Nyssenus magnus episcopus, veram esse mysterii confessionem, alteram debere intelligi humanam voluntatem et alteram divinam in Christo, quid intelligi commonet, alteram dicendo voluntatem, et alteram, nisi duas manifestissime voluntates? Itemque cum S. Joannes præsul egregius docet unam quidem secundum divinitatem Patris et Filii intelligi voluntatem, et eundem iterum Dominum Jesum Christum Filium Dei velle dicit ut hominem, et secundum carnem, rationabiliter et sine scandalo dictum debere cognosci, quod nollet mori, idcirco quod humanæ sit naturæ irreprehensibiliter hoc volentis: clarum est quod et ipse duas naturales in Christo prædicet voluntates: divinam, quæ una est Patris et Filii; humanam, quæ affectum vivendi naturaliter gerit. Et cum constantissimus orthodoxæ fidei prædicator beatus Cyrillus dicit quia secundum quod erat Verbum, non timebat mortem, sed volebat utque ad finem dispensationem perficere, quia hæc erat voluntas Patris, quæ est secundum divinitatem et Filii, et habuisse eundem Ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, secundum humanitatem, non moriendi voluntatem, id est, humanæ vitæ naturalis affectum, ostendit duas eum, divinam scilicet et humanam, procul dubio in se voluntates habere: unam scilicet, quod dispensationem volebat perficere, alteram, qua dicit nolle carnem naturaliter mori. Nihilominus autem et de duabus naturalibus operationibus Christi datur intelligi, quando iidem venerabiles Patres unicuique Christi naturæ propriam operationem assignant. Unde sanctus Hilarius defensor veritatis egregius, in nono libro de fide adversus Arianos, ita nos instruit: Natus igitur unigenitus Deus ex Virgine, homo, et secundum plenitudinem temporum, in semetipso provectorus in Deum hominem, hunc per omnia evangelicæ sermonis modum tenuit, ut se Dei Filium credi duceret, et hominis filium prædicari admoneret, locutus et generis homo universa quæ Dei sunt, loquens deinde et generis Deus universa quæ hominis sunt: ita tamen, ut ipso illo utriusque generis sermone, nunquam nisi cum significatione et hominis locutus et Dei sit, ut veraciter duæ intelligerentur naturæ. Itemque ex eodem volumine post pauca: Videsne ita Deum et hominem prædicari, ut mors homini, Deo vero carnis excitatio deputetur? non tamen, ut alius sit qui mortuus est, et alius sit, per quem mortuus resurgit: spoliata enim caro Christus est mortuus. Et rursum, Christum a mortuis excitans idem Christus est, carne se exspolians. Naturam Dei in virtute resurrectionis intellige: dispensationem hominis in morte cognosce. Et cum sint utraque suis gesta naturis, unum tamen Christum Jesum eum memento esse, qui utrumque

ἄλλα, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος, καθὼς εἰς τὰ ἀκόλουθα διδάσκει, ἔσχε καὶ θεῖον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σὺν τῷ Πατρὶ. Εἰ οὖν καὶ θεῖον καὶ θεωθῆν ἔσχε, δύο πάντως ἔσχε θελήματα. Τὸ γὰρ φύσει θεῖον θεωθῆναι οὐκ ἐπέδεχτο [L., ἐπέδειτο], τὸ δὲ θεούμενον οὐκ ἔστι δηλονότι φύσει θεῖον. Καὶ ἐπὶν λίγη ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ὁ μέγας ἐπίσκοπος, ἀληθῆ εἶναι τοῦ μυστηρίου ὁμολογίαν, ἕτερον ὀφείλει νοεῖσθαι τὸ ἀνθρώπινον θελημα, ἕτερον τὸ θεῖον ἐν τῷ Χριστῷ, τί νοεῖσθαι ὑπομνήσκει, ἕτερον λόγων θελημα καὶ ἕτερον, εἰ μὴ ὁ φανερῶς θελήματα; Ἰσαΐτως ἦνικα ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἔσυχος καθηγμένων διδάσκει, ἐν μὲν κατὰ τὴν θεότητα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ νοεῖσθαι θελημα καὶ τὸν αὐτὸν πάλιν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ λέγει θελεῖν ὡς ἄνθρωπον, καὶ κατὰ σάρκα ἀληθῶς καὶ χωρὶς σκανδάλου λεγόμενον ὀφείλει γνωρίζεσθαι, ὅτι οὐκ ἔθελε τεθνάναι, διότι [ἴσ. διότι] ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης ἐστὶ φύσεως ἀνεπιλήπτως τοῦτο θελοῦσης, φανερόν ἐστιν, ὅτι καὶ αὐτὸς δὲ φυσικῶς ἐν τῷ Χριστῷ κηρύσσει θελήματα θεῖον, ὅπερ ἐστὶ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἀνθρώπινον, ὅπερ τὰν διαθέσειν τοῦ ζῆν φυσικῶς πράττει. Καὶ ὁπόταν ὁ συστατικὸς τῆς ἰρθοδόξου πίστεως κήρυξ ὁ μακάριος Κύριλλος λέγη, ὅτι καθὼς ἦν λόγος, οὐκ ἐφοβείτο τὸν θάνατον, ἀλλ' ἤθελε μέχρι τέλους τὴν οἰκονομίαν διεξάγειν, ὅτι τούτο ἦν τὸ θελημα τοῦ Πατρὸς, ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ ἰσχυκίναί τὸν αὐτὸν τοῦτον Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ μὴ ἀποθανεῖν θελημα, τουτέστι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὰν φυσικὴν διαθέσειν· δείκνυσι δύο αὐτῶν, θεῖον δηλαδὴ καὶ ἀνθρώπινον, ἀναμφιβόλως ἐν αὐτῷ ἔχεν θελήματα· ἐν μὲν, ἐν ᾧ τὴν οἰκονομίαν ἤθελεν ἐκτελεῖσαι· ἕτερον δὲ, ἐν ᾧ λέγει τὴν σάρκα μὴ θελεῖν φυσικῶς τεθῆναι. Οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ περὶ τῶν δύο φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ διδοται νοεῖσθαι, ὁπόταν αἱ αὐτοὶ σεβάσμοι Πατέρες μὴ ἐκάστη τῇ Χριστοῦ φύσει τὴν ἰδίαν ἐτέργειαν προσεχώρισαν. Ὅθεν ὁ ἅγιος Ἰλαρίος ὁ τῆς ἀληθείας ἐξοχωτατος ἐκδικητὴς ἐν τῷ ἐνάτῳ λόγῳ περὶ πίστεως κατὰ Ἀρειανῶν αὐτως ἡμᾶς κατάρτισεν· Ἐτίχθη τοῖνον ὁ μονογενὴς Θεὸς ἐκ Παρθένου ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τὸ πνίγμα τῶν χρέων· ἐν ἑαυτῷ μέλλον προάγεσθαι εἰς θάνατον τὸν ἄνθρωπον, τοῦτον κατὰ πάντα τὸν τρόπον τοῦ εὐαγγελικῶν λόγου ἐκράτησεν, ὅπως ἑαυτὸν Υἱὸν Θεοῦ πιστεῦσθαι διδάξῃ, ὡς ἀνθρώπου Υἱὸν κηρύττεσθαι ὑπομνήσῃ· λαλῶν καὶ πράττων ὁ ἄνθρωπος [καὶ πράττων ἄνθρωπος] ἅπαντα τὰ τοῦ Θεοῦ, εἴτα φθογιμένος, καὶ πράττων ὁ Θεός [καὶ πράττων Θεός] ἅπαντα ἅπερ εἰσὶν ἀνθρώπου. Οὕτω μόντοι, ἵνα ἐν αὐτῷ τοῦ ἱεατέρου γένους τῷ λόγῳ, μηδέποτε εἰ μὴ μετὰ τῆς σημασίας καὶ ἀνθρώπου ὁ λαλῶν καὶ Θεοῦ εἴη· ὥστε ἀληθῶς δύο νοεῖσθαι τὰς φύσεις. Ἰσαΐτως ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετ' ἄλλα· Εἶδες ἄρα αὐτὸν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον κηρύττεσθαι, ἵνα ὁ θάνατος τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ δὲ Θεῷ τῆς σαρκὸς ἢ ἔγερσις προσεμαθῇ; Ὅμως οὐχ ἵνα ἄλλως εἴη, δὲ οὐ ὁ νεκρὸς ἀνίσταται· ἢ σκυλευθεῖσα γὰρ [ἄλλος ἢ θανάτῳ, καὶ ἄλλος δὲ] οὐ ὁ νεκρὸς ἀνίσταται, ἢ γυμνωθεῖσα γὰρ ἐξ L.] σὰρξ ὁ Χριστὸς ἴσπε νεκρὸς· καὶ πάλιν, ὁ τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἐξεγείρας, ὁ αὐτὸς Χριστὸς ἴσπε ὁ τὴν σάρκα ἀποθέμενος. Τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δυνάμει τῆς ἀναστάσεως νύησον, τὴν οἰκο-

νομίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ θανάτῳ γινώριζε. καὶ ὁπό-
 ταν ὡσαν ἑκάτερα ταῖς ἑαυτῶν φύσει πραχθέντα, ἕνα
 ὁμοῦ Χριστὸν Ἰησοῦν τοῦτον εἶναι μίμησο τὸν τὸ ἑκά-
 τερον ὄντα. Μὴ -ε ἀρφίβηλον δυνήθειν ὑπὸ λαμβάνεσθαι,
 ὅπερ ἐνταῦθα ὁ Πατὴρ τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας φανεροποιεῖ
 ἐν τῷ λέγειν, καὶ λαλοῦντα καὶ πράττοντα τὸν αὐτὸν
 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πάντα τὰ τοῦ Θεοῦ ὄντα
 ἄνθρωπον, καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν τὰ τοῦ ἀνθρώπου
 πράττοντα ὄντα Θεὸν, καὶ ἑκάτερον γένος σηματικόν
 Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἀποδεικνύντα; ὅπως ἐπιγινώσκαι τοῖς
 ἐθέλουσι τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν ἀνάξει [ὁδὸν ἀνοίξει ex L.],
 ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς οὗτος εἰς ὧν Χριστὸς ὁ Θεὸς καὶ [ὁ αὐ-
 τὸς οὗτος εἰπὼν, Χριστὸς ὁ Θεὸς καὶ] ἄνθρωπος καὶ
 τῆς θείας ἐνεργείας τὴν δυναστείαν, καὶ τῆς ἀνθρωπί-
 νης φύσεως τὴν ἐνεργείαν ἔχειν αὐτὸν δείκνυσι, καὶ
 ἑκάτερα μετ' ἀλλήλων ἀκέραια διὰ τῆς θεωρητικῆς δια-
 κρίσεως σημαίνει. Καὶ ὅτι ἑκάτερα καὶ τὰ τῆς θείας δυ-
 νάμει; καὶ τὰ τῆς οἰονομίας τῆς ἀνθρωπίνης ἕνα καὶ τὸν
 αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸ ἑκάτερον ὄντα
 ταῖς ἰδίαις φύσει πραχθέναι προμηνύει, ὅς καὶ θείαν
 ἐνεργείαν μίαν ἔχει ἐξ ἰδίου σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ χρο-
 νικὴν ἀνθρωπίνην ἐνεργείαν ὑπὲρ ἡμῶν γενόμενος ἄνθρω-
 πος ἐν ἑαυτῷ προσέλαβεν ἀκλικῶς, ἕνα ἀληθῶς ἑκάτε-
 ρον γίνεσθαι, καὶ ἐκ τῶν φύσεων ταῖς ἰδίαις ἐνεργείαις γνω-
 ρισθῆ [ὑπάρχη καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ταῖς φύσεσιν ἐνεργειῶν
 γνωρισθῆ ex L.], ὅπερ ἦν. Ὁ ἅγιος δὲ Ἀθανάσιος ὁμοίως
 ὁ ὁμολογητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῷ κατὰ
 Ἀρειανῶν τὰ ἴσα ἡμᾶς ἐκδιδάσκει. Ὡς γὰρ ὁ Κ'ριος
 ἐνδυσάμενος τὸ σῶμα γέγονεν ἄνθρωπος· οὕτως ἡμεῖς οἱ
 ἄνθρωποι παρ' αὐτοῦ τοῦ Λόγου θεοποιούμεθα προσ-
 ληθθέντες διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ λοιπὸν ζωὴν αἰ-
 ῶνιν κληρονομοῦμεν. Ταῦτα ἀναγκαιῶς προσητήσαμεν,
 ἕνα ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν δι' ὄργάνου τοῦ ἰδίου σώματος
 θεϊκῶς πράττοντά τι ἢ λαλοῦντα, γινώσκωμεν, ὅτι
 Θεὸς ὧν ταῦτα ἐργάζεται, καὶ πάλιν ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν
 ἀνθρωπίνως λαλοῦντα, ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοῶμεν, ὅτι
 σάρκα φορέων γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ οὕτω πάντα ποιεῖ
 καὶ λαλεῖ. Ἐκάστου γὰρ τὸ ἴδιον γινώσκοντες, καὶ ἀμφώ-
 τερα ἐξ ἑνὸς πραττόμενα ἐλέποντες καὶ νοούντες, ὀρθῶς
 πιστεύομεν, καὶ οὐποτε πλανηθῶμεθα. Πῶς σοφῶς ἐν-
 ταῦθα ὁ ἀξιοσημειώμενος Πατὴρ ἐκ τῶν ποιότητων τῶν
 ἐνεργειῶν τῶν φύσεων τῶν ἐν τῷ Χριστῷ τὴν διαφορὰν
 διδάσκει νοεῖσθαι· καὶ ὡς τὰ πράγματα αὐτὰ πρὸ
 ὀφθαλμῶν χειρίζων τῇ χειρὶ τῆς πνευματικῆς διδασκα-
 λίας τοῖς ἀναγκαιώσκει δεικνύσκει, ἥνικα λέγει, εἶναι
 ἑνὸς τὰ ἑκάτερα πράττεσθαι, τουτέστιν ἑκατέρας τὰς
 ἐνεργείας, τὰ θεῖα δαλονεῖ καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐξ ἑνὸς
 καὶ τοῦ αὐτοῦ προέρχουσα; Καὶ ὑπομνησκει μὴ δύ-
 νασθαι πλανᾶσθαι τὸν κατὰ ταῦτα τὴν ὀρθὴν νόησιν
 πιστεύοντα. Ὡσαύτως ἥνικα λέγει τὸ, Ἔλεγε καὶ ἅμα
 ἱπκαὶ τὰ ἀνθρώπινα, διδάσκει καθὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐν
 ἑαυτῷ ἐνεργείας, ὡς καὶ τῆς λαλιᾶς τὴν ἰδιότητα εἶχεν.
 Ἐὰν γὰρ ἀνθρωπίνως οὐκ ἐνῆργασεν, οὔτε ἐλάλησε· καὶ
 ἅμα ἐνήργει καὶ ὡς Θεός.

Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὁ ἐπίσκοπος Ἀθηναίων ἐν
 τῷ βιβλίῳ τῷ περὶ θεῶν Ὀνομάτων, κεφαλαιῷ δευτέρῳ,
 ὁμοίως διδάσκει. Διακρίεται δὲ τῆς ἀγαθοπρατοῦς εἰς
 ἡμᾶς Θεουργίας τὸ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὀλικῶς καὶ ἀλη-
 θῶς οὐσιωθῆναι τὸν ὑπερέσσιον Λόγον, καὶ δρᾶσαι καὶ
 παθεῖν, ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεονομίας ἐστὶν ἔκ-

est. Nunquid ambiguum poterit arbitrari, quod hic
 Pater luce veritatis illustrat, dum dicit, et locutum
 et gerentem eundem Dominum nostrum Jesum Chri-
 stum, cum esset homo, universa quæ Dei sunt: et
 eundem ipsum rursus gerentem, cum sit Deus, uni-
 versa quæ hominis sunt, et utrumque genus signifi-
 cative Dei et hominis demonstrantem? ut intelligere
 volentibus viam veritatis aperiat, quia idem ipse
 cum unus sit Christus Deus et homo, et divina
 operationis potentiam, et humanæ naturæ opera-
 tionem habere se comprobat, ut utraque cum
 alterutro salva contemplativa discretionem signifi-
 ficet. Et quia utraque, et virtutis divinæ et dis-
 pensationis humanæ, unum eundemque Domi-
 num nostrum Jesum Christum, qui utramque est,
 suis naturis gessisse pronuntiat, qui et divinam
 operationem unam habet ex æterno cum Patre,
 et temporaliter humanam operationem, homo
 factus pro nobis, in seipso indiminate suscepit, et
 veraciter utrumque esset, et ex naturarum propriis
 operationibus quod erat nosceretur. Sanctus vero
 Athanasius adæque Christi confessor in libro tertio
 adversus Arianos, pariter nos instruit: Sicut enim
 indutus carne Dominus factus est homo, ita et nos
 homines per Verbum deificati sumus, assumpti per
 carnem ejus etiam vitam æternam sortiemur. Hæc
 necessario præexercuimus, ut si viderimus eum per
 instrumentum sui corporis deifice agentem vel dic-
 centem aliquid, cognoscamus quia Deus existens
 hæc operatur: et iterum. si viderimus eum humane
 loquentem aut patientem, non ignoremus quia carne
 indutus, factus est homo. Et sic omnia facit, et lo-
 quitur; singulorum enim proprietatem cognoscentes,
 et utraque ex uno agi videntes et intelligentes, recte
 credemus, et non aliquando errabimus. Quam pru-
 denter hic memorabilis Pater ex operationum quali-
 tatibus naturarum quæ in Christo sunt differentiam
 docet intelligi, et tanquam res ipsas præ oculis ge-
 rens, manu spiritualis doctrinæ legentibus monstrat,
 cum dicit, ex uno utrasque agi, id est, utrasque
 operationes, divinam scilicet et humanam, ex uno
 eodemque procedere? Et commonet, non posse er-
 rare, qui secundum hanc rectam intelligentiam cred-
 dit. Itemque cum dicit: Dicebat et simul faciebat
 humana, docebat quod et humane in se operationis,
 sicut et locutionis proprietatem habebat. Nam si hu-
 mane non operatus est, nec locutus est, quamquam
 et dum humane locutus et operatus est, simul ope-
 rabatur ut Deus.

Sanctus quoque Dionysius Areopagita, episcopus
 Atheniensis, in libro divinorum Nominum, cap. 2[4],
 similiter docet: Discreta est autem benignissima
 circa nos Dei operatio per hoc quod secundum nos
 ex nobis integre vereque humanatum est Verbum,
 quod est supra substantiam, et operatum, et passum

quanta humanæ ejus et divinæ operationi congrunt, A præcipua ac probabilia. His namque Pater et Spiritus nulla ratione communicant, nisi quis dixerit, secundum benignissimam et misericordem voluntatem, et per omnem sublimissimam et ineffabilem Dei operationem, quam operatus est secundum nos factus incommutabilis, eo quod Deus et Dei Verbum.

Sanctus Ambrosius, lib. II ad Gratianum imperatorem: Æqualis ergo in Dei forma, minor in susceptione carnis et hominis passione. Nam quomodo eandem possit minor esse æqualisque natura? Quomodo autem si minor est, eadem facit similiter quæ Pater facit? Nam quemadmodum eadem operatio diversæ est potestatis, nunquid sic potest minor, quemadmodum major operari? aut una operatio potest esse, ubi diversa substantia est? Itaque accipe Christum, secundum divinitatem, minorem non posse dici.

Ex tomo fidei sancti Leonis Romanæ Ecclesiæ pontificis, ad sanctum Flavianum episcopum et confessorum.

Agit enim utraque forma cum alterius communiōne quod proprium est, Verbo scilicet operante quod Verbi est, et carne exequente quod carnis est. Utrum horum coruscet miraculis, aliud succumbit injuriis. Et sicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recedit, ita caro naturam vestri generis non relinquit.

Ejusdem de epistola ad Leonem imperatorem directæ.

Licit ergo in uno Domino Jesu Christo, vero Dei atque hominis Filio, Verbi et carnis una persona sit, quæ inseparabiliter atque indivise communes habet actiones, intelligendæ tamen sunt ipsorum operum qualitates, et sinceræ fidei contemplatione cernendum est, ad quæ provehatur humilitas carnis, et ad quæ inclinetur altitudo deitatis: quid sit quod caro sine Verbo non agit, et quid sit quod Verbum sine carne non efficit.

Sanctus Gregorius episcopus Nyssenus in lib. V contra Eunomium hæreticum (*Libro III de Beatitud.*): Jejunans autem quadraginta dies, postea esuriit. Dedit enim, quando voluit, naturæ tempus propria operari.

Sancti Cyrilli Alexandriæ episcopi de libro Thesaurorum, cap. 24.

Ergo quæ Deo decenter dicta vel acta sunt, ostendunt Salvatorem Christum Deum: et iterum, quæ secundum hominem dicta vel facta sunt, ostendunt veraciter hominem. Hæc est enim mysterii virtus. Homo factus est Deus Verbum, non ut iterum, sicut Deus ante humanationem omnia agat et loquatur, sed ut sæpius propter mysterium dispensationis, quæ cum carne est, et sicut homo dicat aliqua. Hanc ergo habentes mysterii virtutem, quomodo non est ineptum scandalizari auditores, cum aliquid [C., aliquando] ut homo loquatur? Loquitur enim ut homo, loquitur

χρητά τε καὶ ἐξαιρέτα. Τοῖτοις γὰρ ὁ Πατήρ καὶ τὸ Πνεῦμα κατ' οὐδένα κεκοινωνήκε λόγον, εἰ μήπου τίς φαίη κατὰ τὴν ἀγαθοπερετὴ καὶ φιλόκθρωπον βούλησιν, καὶ κατὰ πᾶσιν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄρρητον θεωργίαν, ἣν εἶδρα καὶ καθ' ἡμᾶς γεγονώς ὁ ἀνελλοίωτος Θεὸς καὶ Θεοῦ Λόγος.

Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος ἀπὸ τοῦ δευτέρου λόγου πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα· Ὁ οὖν Ἰσὸς ἐν μορφῇ Θεοῦ, ἐλάττων ἐν τῇ προσλήψει τῆς σαρκὸς, καὶ τοῦ ἀνθρώπου τῇ πάθει. Πῶς γὰρ ἡ αὐτῆ φύσις ἰδύνατο ἐλάττων εἶναι, καὶ ἴση; Πῶς δὲ ἐὰν ἐλάττων ἴσῃ, τὰ αὐτὰ ποιεῖ ὁμοίως, ἅπερ ὁ Πατὴρ ποιεῖ; Καὶ γὰρ τίνος τρόπου ἡ αὐτῆ ἐνέργεια διαφόρου ἴσῃ δυνάμεως, μήτοι οὕτω δύναται ἐνεργεῖν ὁ ἕτερον, καθ' ὃν τρόπον ὁ μείζων; ἢ μὴ ἐνέργεια δύναται εἶναι, ὅπου διάφορος οὐσία ἴσῃ; Τοῖνον λάβε τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν θεότητα μὴ δύνασθαι ἐλάττονα λέγεσθαι.

Ἐκ τοῦ τόμου τῆς πίστεως τοῦ ἁγίου Διοντοῦ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀρχιερέως, τοῦ πρὸς τὸν ἅγιον Φλαβιανὸν τὸν ἐπίσκοπον καὶ ὁμολογητὴν.

Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατίρου κοινωνίας, ὅπερ ἴδιον ἐσχάτης, τοῦ μὲν Λόγου κατεργαζομένου τοῦτο, ὅπερ ἴσῃ τοῦ Λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος, ὅπερ ἴσῃ τοῦ σώματος. Καὶ τὴ μὲν αὐτῶν διαλαμβάνει τοῖς θεύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὑβρίσιν ὑποπέπτωκε. Καὶ καθάπερ ὁ Λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότητος τῆς τοῦ Πατρὸς δόξης ἴσῃ ἀχώριστος, οὕτω τὸ σῶμα τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου γένους οὐκ ἀπολλοιοῖεν.

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τῆς σταλασίης πρὸς Διοντα τὸν βασιλέα.

Εἰ καὶ τὰ μέγιστα ἐν τῇ ἐνὶ Δεσποτῇ Ἰησοῦ Χριστῷ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου Ἰῶ, τοῦ τε Λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐν ὑπάρχει τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀχωρίστως καὶ ἀδιαίρητως κοινὰς εἶχε τὰς πράξεις, δεῖ νοῦν ὁμοῦ αὐτῶν τῶν ἔργων τῆς ποιότητος, καὶ τῇ κατανοήσει τῆς εὐκρινούς πίστεως δεῖ καθορᾶν, ἐπὶ ποῖα μὲν ἡ τῆς σαρκὸς προάγεται ταπεινότης, ἐπὶ ποῖα δὲ τὸ ὕψος τῆς θεότητος ἐπικλίνεται. Καὶ τί μὲν ἴσῃ, ὅπερ ἡ σὰρξ οὐ πράττει διχα τοῦ Λόγου· καὶ τί ἴσῃ, ὅπερ ὁ Λόγος χωρὶς τῆς σαρκὸς οὐκ ἀποτελεῖ.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Νύσσης ἐν τῇ τετάρτῃ λόγῳ τῆς ἐρμηνείας τῶν μακαρισμῶν· Ἀπόστολος γὰρ τεσσαράκοντα ἡμέρας διαμείνας, ὕστερον ἐπέβαινε. Δέδωκε γὰρ, ὅτε ἤβουλήθη, τῇ φύσει καιρὸν τὰ ἐαυτῆς ἐνεργᾶσαι.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ καὶ κεφαλαίου τοῦ τῶν Θεσσαυρῶν βιβλίου.

Οὐκοῦν τὰ θεοπερετῶς εἰρημένα τε καὶ περπραγμένα δεικνύσι τὸν Σωτήρα Θεόν· καὶ πάλιν τὰ ἀνθρωπίνως εἰρημένα τε καὶ γιγονότα δεικνύσι κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπον. Αὕτη γὰρ ἴσῃ τοῦ μυστηρίου ἡ δύναμις. Ἄνθρωπος γίγονεν ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος οὐχ ἵνα πάλιν ὡς Θεὸς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως πάντα πράττη καὶ λαλῇ, ἀλλ' ἵνα πολλὰς καὶ διὰ τὴν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινὰ. Ταύτην ἔχοντας [ἔχοντας] τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, πῶς οὐκ ἄσπονον σκανδαλίζεσθαι τοὺς ἀπροσμέτους ἀνθρωπινώτερον εἶσθ' ὅτι λαλοῦντες αὐτοῦ; Δ

γάρ ὡς ἄνθρωπος, λαλεῖ δὲ καὶ ὡς Θεὸς ἔχων ἐν ἑαυτῷ ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν· φαίνεται δὲ [καὶ] τούτων τῶν ἁγίων Πατέρων ὁ σκοπὸς τῆ πνευματικῆ διακρίσει τοῖς ὁρώσιν, ὅτι κατὰ τὸν τῆς πίστεως κανόνα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας δύο ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, τουτέστι θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, γινωρίζουσιν, ἐπὶ τὸν ἅγιον Διονύσιον μὲν λέγει, διακρινόμενος [διακρινόμενον] εἶναι τὴν ἐνεργίαν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις καθ' ἡμᾶς ἐστὶν ἐξ ἡμῶν· καὶ ἐκ τούτου διωκῶν καὶ ἀληθῶς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν Λόγον ἐπιγινώσκεισθαι ὡσαύτως ἡνίκα λέγει δρᾶν καὶ παθεῖν τὰ πρόσωπα τῆ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας [εἰ καὶ θείας συμβαίνουσιν], καθ' ἑν ὁ Θεὸς ὁ Πατήρ καὶ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατ' οὐδένα λόγον [τρόπον] αὐτῆ κοινωνοῦσιν. Ἐκεί γὰρ διάκρισις εἶναι γινωρίζεται, ὅπου ἡ διαφορά ἀναμφιβόλως ἀποδείκνυται. Εἰ οὖν κατ' ἄλλην ἐνεργίαν μία ἐστὶ τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡ ἐνεργεία, καὶ κατ' ἄλλην κατ' οὐδένα λόγον ὁ Πατήρ, καὶ τὸ Πνεῦμα τῷ αὐτῷ φυσικῷ λόγῳ κοινωνοῦσι, δύο ἀναμφιβόλως ἐνεργεῖαι ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ Θεῷ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ, καὶ ἀνθρώπῳ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ λεχθήσονται· καὶ ἐν ὅσῳ δεικνύσιν ὁ μέγας διδάσκαλος Ἀμβρόσιος μὴ δύνασθαι διαφόρου δυνάμεως μίαν ἐνεργίαν ὑπάρχειν, μηδὲ τὴν ἐλάσσονα δύνασθαι ἐνεργεῖν τὰ τῆς μείζονος· οὔτε ὅπου διάφορος οὐσία ἐστὶ, μίαν δύνασθαι νοεῖσθαι τὴν ἐνεργίαν ἀποδείκνυσι, φανεροῖς μύμησαι τὴ μὴ δύνασθαι μίαν φυσικὴν ἐνεργίαν ἔχειν τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ ἐν ἐξ ἑκαστοῦ εἶναι γινώσκονται, καὶ μετὰ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας ἐνεργεῖν θεωροῦνται· ὅπου τῶν μείζον καὶ ἐλάττων ἐνεργεῖα λέγεται, οὐ περὶ μιᾶς, ἀλλὰ περὶ δύο φυσικῶν τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ ἐνεργειῶν φανεροῦται· καὶ ἐπὶ τὸ ἐδικαιωτῆς τῆς ἀληθείας ὁ ἅγιος Δείων πρὸς τὸν ὁμολογητὴν τοῦ Χριστοῦ Φλαβιανὸν ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ ἔφρασε φάσκων· Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκάτερα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε. Καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸν τῆς διανοίας λόγον διακρίνει τὸν Λόγον ὅπερ ἐστὶ τοῦ Λόγου ἐνεργεῖν, καὶ τὸ σῶμα ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος ἐκτελοῦν, καὶ μιᾶς ἐκάστης φύσεως τὰ πρόσωπα ἔργα θεωρεῖται, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταύτας ἀπὸ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας οὐ χωρίζει, αὐτοῖς τοῖς πράγμασι δεικνύσιν ὁ ἐξαιρετός ἀρχιερεὺς, μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσα σὺν αὐτῷ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἡ κοινότης, ὅτι καὶ θεότης τοῦ Χριστοῦ φυσικὴν ἐνεργίαν ἀσυγχύτως ἐν τῇ ἐνώσει ἐφύλαξε, καὶ ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ τὰ πρὸς ἐνεργίαν τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἐκμιχθῆσα ἐξέτελλε. Καὶ ἑκάτερα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀσυγχύτως, καὶ ἀχωρήτως προήλθον Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων συνεστῶτος, καὶ ἐν ἑκατέροις εἰς καὶ ὁ αὐτὸς διέμεινε. Καὶ ἐν ὅσῳ πρὸς τὸν ἐν εὐσεβείᾳ τῇ μνήμῃ Δείοντα τὸν βασιλῆα τὸ σύμβολον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας σαφηνίζει, καὶ τοῦ Λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐν πρόσωπον εἶναι ἀληθῶς κερύττει, ὁμῶς τὴν ὁδὸν τῆς ἐνοίας διανοεῖται, ἵνα ἐκ τῶν ποιότητων αὐτῶν τῶν ἔργων τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν ἐκ τῆς φυσικῆς ἐνεργείας μία ἐκάστη τῶν καθ' ὑπόστασιν ἐν τῷ Χριστῷ ἐνωθεισῶν φύσεων, ποίας ἐστὶν οὐσίας, ἐπιγινωσθῆ· οὐδὲ γ' ἴρ

A autem et sicut Deus habens in utri-que pote- tatem. Claret et horum sanctorum Patrum intentio spiritali discretionem cernentibus, quod secundum catholicam atque apostolicam Ecclesiam fidei regulam, duas operationes in Christo, id est, divinam humanamque cognoscunt, dum sanctus quidem Dionysius dicit discretam esse operationem Christi, quae secundum nos est ex nobis, et ex hoc integre et vere humanatum Deum Verbum cognosci. Itemque, cum dicit, operari ei pati quae humanae ejus divinaeque operationi congruunt, id est, quae humanae ejus operationi, licet divinitate [divinitate], conveniunt, secundum quam Deus Pater et Spiritus sanctus nulla ei ratione communicant. Hi enim discretio esse cognoscitur, ubi differentia procul dubio demonstratur. Si ergo secundum aliam operationem una est Patris et Filii et Spiritus sancti operatio, et secundum aliam nulla ratione Pater et Spiritus sanctus eidem naturali ratione communicant, duae procul dubio operationes in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo vero Deo et perfecto, et homine vero et perfecto, dicendae sunt. Et dum ostendit doctor magnus Ambrosius (*Ad Gratian., lib. II, c. 10*), non posse diversae potestatis unam operationem existere, nec minorem posse operari quod magnam, nec ubi diversa substantia est, unam posse operationem intelligi, demonstrat manifestis indicibus quod non possit unam naturalem operationem habere divinitas et humanitas Christi, licet unius personae esse noscantur, et alterum cum alterius communione operari cernantur. Ubi itaque major, et minor dicitur operatio, non de una, sed de duabus naturalibus unius Christi operationibus intimatur. Et dum defensor veritatis sanctus Leo ad confessorem Christi Flavianum in dogmatico tomo edisserit, inquit: Agit utraque forma cum alterius communione quod proprium, et subsequenter per intelligentiae rationem discernit, Verbum quod Verbi est operans, et carnem quod carnis est exsequens, et uniuscujusque natura congruentia opera contemplantur, quamvis eas ab alterutrum communione non separet: rebus ipsis ostendit eximius pontifex, imo et omnis cum eo generalitas sancti Chalcedonensis concilii, quod et deitas Christi naturalem operationem inconfusam in unitate [unitate] servavit, et humanitas ejus, quae ad operationem humanae substantiae competunt, exsecuta est, et utraque de uno inconfuse atque inseparabiliter processerunt Domino nostro Jesu Christo, qui ex utrisque naturis subsistit, et in utrisque unus idemque permansit. Et dum ad pax memoriae Leonem Augustum symbolum verae confessionis explanat, et Verbi carnisque unam personam esse veraciter praedicat, intelligentiae tamen viam aperit, et et ipsorum operum Christi qualitatibus, id est, ut naturali operationum unaquaeque unitatum in Christo secundum subsistentiam naturarum, cujus sit substantiae, cognoscatur. Neque enim hic praeco veritatis admisit, ut humana operatio, quam ex tempore Dominus cum natura humana suscepit, aeternae ejus assignetur essentiae, aut divinae ejus substantiae, hu-

manæ operationis mensura ascribatur : sed manente A
 nihilominus unitate personæ, naturas quæ in Christo
 secundum subsistentiam unitæ sunt, ex operationibus
 suis agnovit. Si itaque duæ naturæ sunt, quarum in
 uno Christo unio facta est, duæ profecto sunt, et
 harum naturarum operationes, quæ cum suis naturis
 inconfuse atque inseparabiliter convenerunt in uno
 Domino Jesu Christo. Similiter autem et sanctus Nys-
 senus Gregorius dedisse dicit Dominum Salvatorem
 humanæ naturæ, quam in se habuit, tempus propria
 operandi, ut apertius demonstraret quod et humana
 natura quæ in Christo est, habuit propriæ operatio-
 nis efficaciam naturalem. Unde certum est, et hunc
 duas in Christo naturales operationes nihilominus
 cognovisse. Nam et defensor veritatis beatus Cyrillus
 Alexandrinus antistes dum colligit, quod ex his, quæ B
 Deo decenter dicta vel acta sunt a Domino Salvatore,
 Deum eum ostendi, et quæ ab eodem secundum homi-
 nem dicta vel facta sunt, ostendi eum veraciter
 hominem : manifestum est, quod ex naturalibus operati-
 onibus Christi, Christum Deum verum atque perfectum
 et eandem hominem verum atque perfectum e-
 se cognovit. Nec enim est alia tam manifesta proba-
 tio, quæ posset eundem ipsum et Deum et homi-
 nem demonstrare, quam naturales operationes, ex
 quarum qualitatibus et naturæ, de quibus essentialiter
 procedebant, certissime in eo esse credebantur.
 Si itaque in duabus, et post inseparabilem unionem,
 naturis esse cognoscitur, ubi dualitas naturarum in-
 confusa permanet, nec earum potuerunt operationes
 confundi, sed de uno eodemque Domino nostro Jesu
 Christo suis naturis congruenter procedebant. Non
 desunt autem et aliorum venerabilium Patrum probatissima
 testimonia, duas manifestè dicentium natura-
 les operationes in Christo, ut silentio transeamus
 sanctum Cyrillum Hierosolymitanum, sanctum Jo-
 hannem Constantinopolitanum, vel quicumque postmodum
 pro rectitudine venerabilis concilii Chalcedonensis,
 et tomo sancti Leonis satisfaciendo, laboriosos
 conflictus adversum confundentium hæreses pet-
 tulerunt, de quorum errore et novi dogmatis descendit
 assertio : id est, beatæ memoriæ Joannes Scytho-
 politanus episcopus, Eulogius Alexandrinus episcopus,
 Euphræmius et Anastasius major, Theopolitanae
 Ecclesiæ antistes dignissimi, et præ omnibus æmula-
 tor veræ et apostolicæ fidei piæ memoriæ Justinia-
 nus Augustus, cujus fidei rectitudo, quantum pro
 sincera confessione Deo placuit, tantum republicam
 Christianam exaltavit. Et utique ab omnibus
 gentibus ejus religiosa memoria veneratione digna
 censetur, cujus fidei rectitudo per augustissimam ejus
 edicta in toto orbe diffusa laudatur : quorum unum
 quod ad Zoilum Alexandrinum præsulem adversus
 Acephalorum hæresim missum est pro apostolicæ
 fidei rectitudine satisfacere sufficiens, cum hac nostræ
 humilitatis suggestionem vestræ tranquillissimæ Chri-
 stianitati dirigentes, per præsentium latores offerimus.
 Sed ne multorum dictorum onerosa putetur as-
 sertio, et maxime, quibus totius mundi tanquam in
 ενταυθα ο κύριος τῆς ἀληθείας προσεδέξατο, ἵνα τῶν
 ἀνθρώπων ἐνεργίαν, ἣν χροικῶς ὁ κύριος μετὰ
 τῆς ἀνθρωπότητος ἔλαβε, τῇ αἰδίῳ αὐτοῦ εὐσίῃ
 προσκυρώσῃ, ἢ τῇ θεῖᾳ αὐτοῦ οὐσίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης
 ἐνεργίας τὸ μέτρον ἐπιγραφῇ· ἀλλὰ μενούσης οὐδὲν
 ἦτον τῆς ἐνώσεως [ἐνώτατος] τοῦ προσώπου, τὰς
 φύσεις, αἰτίαις ἐν τῷ Χριστῷ καθ' ὑπόστασιν, ἡνω-
 θῆσαι, ἐκ τῶν ἰδίων ἐνεργειῶν ἐπέγνω. Εἰ τοίνυν
 δύο φύσεις εἰσὶν, ὧν ἡ ἐνωσις ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ γέ-
 γονε, δύο θαυμάσιαι εἰσὶ καὶ τούτων τῶν φύσεων αἱ
 ἐνεργίαι, αἰτίαις σὺν ταῖς ἰαυτῶν φύσεσιν ἀσυγ-
 χύτως καὶ ἀχωρίστως συνῆλθον ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ
 Ἰησοῦ Χριστῷ. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἅγιος Νυσσαεὺς
 Γρηγόριος, δεδωκίμαι λέγων τὸν Σωτῆρα κύριον τῇ
 ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἣν ἐν ἑαυτῷ ἔσχε, καιρὸν τὰ τοιαῦτα
 ἐνεργῆσαι, φανερώτερον ὑπέδειξεν [ἀπέδειξεν], ὅτι καὶ
 ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἥτις ἐστὶν ἐν τῷ Χριστῷ, ἔσχε
 τῆς οἰκίας ἐνεργίας τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα. Ὅθεν
 δῆλον ἵσται καὶ τούτων δύο ἐν τῷ Χριστῷ φυσικὰς
 ἐνεργίας οὐδὲν ἦτον ἐπεγνώαι. καὶ γὰρ ὁ τῆς ἀλη-
 θείας ἐκδικητὴς κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας πόλεως
 συνάγων ἐκ τούτων τῶν θεωρητικῶς λεχθέντων, ἢ
 πραχθέντων παρὰ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος θεῖου αὐτὸν
 ἀποδείκνυσθαι, καὶ ἐκ τῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ πατῆρος ἀν-
 θρωπον λεχθέντων, ἢ γενεμένῳ δεικνυσθαι αὐτὸν
 ἀληθῶς ἀνθρωπον, φανερόν ἐστιν, ὅτι ἐκ τῶν φυσικῶν
 ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ, τὸν Χριστὸν ἀληθινὸν καὶ
 τέλειον θεόν, καὶ τὸν αὐτὸν ἀνθρωπον ἀληθινόν, καὶ
 τέλειον εἶναι ἐπέγνω. Οὕτε γὰρ ἵσται ἄλλα οὕτω φανερὰ
 ἀπέδειξεν, ἥτις θυνήσεται τὸν αὐτὸν τούτων καὶ θεὸν
 καὶ ἀνθρωπον ἀποδείξαι παρὰ τὰς φυσικὰς ἐνεργίας·
 ὧντων ἐκ τῶν ποιητικῶν καὶ αἱ φύσεις, ἀφ' ὧν
 οὐσιωδῶς προῦρχον, ἀκριβῶς ἐν αὐτῷ εἶναι πί-
 στεύονται. Εἰ τοίνυν ἐν δυοῖν φύσεσιν καὶ μετὰ τῆς
 ἀχωρίστου ἐνώσεως γνωρίζεται εἶναι, ἵνα ἡ δυὰς τῶν
 φύσεων ἀσυγχύτως διέμεινε, οὕτε αἱ αὐτῶν ἐνεργίαι
 ἠδυνήθησαν συγχυθῆναι. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐνός καὶ
 τοῦ αὐτοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ταῖς ἰδίαις φύσεσιν
 προσφάτως προῦρχοντο. Οὐκ ἔλλειψουσι δὲ καὶ ἄλλων
 σεβασμίων Πατέρων διδοκιμασμέναι μαρτυρίαι τῶν
 δύο φανερῶς λεγόντων φυσικὰς ἐνεργίας ἐν τῷ Χριστῷ
 ἵνα σωπῆ παραδράμμεν τὸν ἅγιον κύριλλον τὸν Ἱε-
 ροσολύμων, τὸν ἅγιον Ἰωάννη τὸν Κωνσταντινουπό-
 λειος, ἢ ἰσοιδίωτοι μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος
 τῆς σεβασμίας ἐν Χαλκαδὸν συνόδου, καὶ τοῦ τόμῳ
 τοῦ ἁγίου Λέοντος ἀπολογούμενοι τοὺς ἐπιπίθους ἀγῶ-
 νας παρὰ τῶν συγχριστοῦσιν αἱρέσεων ἐπέδειξαντο [ἀπέ-
 δεῖξαντο], ὧντων ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ ἡ τοῦ καινοῦ
 δόγματος κατῆλε σείρα [ψῆσις], τουτίστιν ὁ τῆς
 μακαρίας μνήμης Ἰωάννης ὁ Σκυθοπόλεως ἐπίσκοπος,
 Εὐλόγιος ὁ Ἀλεξανδρείας πρόεδρος, Εὐφραίμης καὶ Ἀνα-
 στάσιος ὁ μέγας, τῆς Θεουπόλεως Ἐκκλησίας οἱ ἄξιον
 καθηγεμόνες, καὶ ὁ ὑπὲρ πάντας ζηλωτὴς τῆς ἀλη-
 θείας καὶ ἀποστολικῆς πίστεως, ὁ ἐν εὐσεβείᾳ τῆς μνήμης
 Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς, οὗτινος ἡ ὀρθότης τῆς πί-
 στεως ὁπόσον ὑπὲρ τῆς ἐδικρινούσης ὁμολογίας τῆς θεῆς
 ἤρσει, τοσοῦτον τὴν Χριστιανικωτάτην πολιτείαν ὑψώσεται.
 καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπὸ πάντων τῶν ἰδίων ἡ αὐτοῦ
 θεοσεβὴς μνήμη προσκυνήσεως ἀξιούται. Οὕτινος ἡ

ὀρθότης τῆς πίστεως διὰ τῶν σεβασμίων αὐτοῦ ἡδύ-
κτων ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ διαχυθεῖσα ἐπαινεῖται. Ἐξ ὧν
ἐν, ὅπερ πρὸς Ζώϊλον τὸν Ἀλεξανδρείας καθηγεμόνα,
ἐστάλη κατὰ τῆς τῶν Ἀκεφάλων αἰρέσεως ὑπὲρ τῆς
ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως πρὸς τὸ πληροφ-
ρῆσαι αὐταρκοῦν, μετὰ ταύτης ὑμῶν τῆς μετρίως ἀνα-
φορᾶς τῇ γαλαναίᾳ ὑμῶν Χριστιανότητι στείλιαντες,
διὰ τῶν ἀποκομιστῶν τῶν παρόντων προσφέρομεν.
Ἄλλ' ἵνα μή πως τῶν πολλῶν ῥημάτων φορτικὴ νο-
μισθῇ ἡ δικαιολογία, καὶ μάλιστα οἷς τισι τὸ πρῶγμα
[L., ἢ φροντίς] καὶ ἡ διαίκσις ὄλου τοῦ κόσμου ὡς
ἐν ἰσχυρῷ θεμελίῳ ἐπικείται, ὀλίγας ἀπὸ τῶν ἀνα-
ριθμητῶν ταύτη τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ἐντάξαι ὧν ἁγίων
Πατέρων μαρτυρίας ἐσπουδάσαμεν ἕπειδὴ καὶ τοῦτο
ἀσύγκριτον πάνυ καὶ μέγιστόν ἐστιν, ἵνα τῆς φροντίδος
ὅλης τῆς Χριστιανικωτάτης πολιτείας ἐπ' ὀλίγον κω-
λυθείσης, ὑπὲρ πόθου τῆς ἀληθοῦς πίστεως ζήσουσα,
τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος τὴν διδασκαλίαν ἐξη-
θισμένως ἐπιγνώσκει ἐπιθυμῆσθαι ἢ σεβασμῖα καὶ ὡμῶν
φιλανθρωπία. Ἀληθῶς γὰρ ἐκ διακρόων ἐγκρίτων Πα-
τέρων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡ ἀλήθεια ἐφάνη, εἰ καὶ
ὀλίγαις μαρτυριαῖς ἕπειδὴ πρῶγμα ἠνεωγμένοι καὶ πᾶσι
φανερὸν οἱ ἐπαινετοὶ Πατέρες περισσὸν ἐργασίαν φρά-
ζουσι. Τίς γὰρ, εἰ καὶ βραδύς εἶη πρὸς τὸ νοῆσαι, οὐ
θεωρήσει, ὅπερ πᾶσι φαίνεται, ὅτι ἀδύνατον, καὶ
παρὰ τὴν τάξιν τῆς φύσεως ἐστι, δύνασθαι εἶναι φύ-
σιν, καὶ ἐνέργειαν μὴ ἔχειν φύσεως; ὅπερ οὐδὲ ὑπὸ
τῶν αἰρετικῶν ποτε ἰδοκμασθῆναι λέγεσθαι ὅτινες
πάσας τὰς ἀνθρωπίνους παυουργίας, καὶ σχολιάς ζη-
τήσεις κατὰ τῆς ὀρθότητος τῆς πίστεως, καὶ συναθροι-
σμούς ταῖς φαυλότησιν αὐτῶν προσφόρους ἐφεύρον.
Ἐφῶς οὖν ὅπερ οὔτε ἀπὸ τῶν ἁγίων ὀρθοδόξων Πατέρων
ἐρήθη ποτέ, οὔτε ἀπὸ τῶν βεβηλῶν αἰρετικῶν τε-
τόλμηται εὐρεθῆναι, ἐπὶ τοῦ παρόντος δυνήσεται προ-
πειτυθῆναι, ἵνα τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, τῆς
θείας δηλονότης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, ὧν τινων αἱ ιδιό-
τητες ἀκέραιοι εἶναι γνωρίζονται ἐν τῷ Χριστῷ μίαν
ἔχειν [Ἰσ., εἶναι] ἐνέργειαν, τίς ποτε ὀρθῶς φρονῶν δυνή-
σεται ἀποδείξει; ὁπόταν ἴαν μίαν ἐστίν, εἰπωσιν ἢ χρο-
νικῆ ἢ αἰδίου λαχθήσεται, θεία ἢ ἀνθρωπίνη, ἄκτιστος ἢ
κτιστὴ, ἢ αὐτὴ, ἥτις καὶ τοῦ Πατρὸς ἐστιν, ἢ ἑτέρα
παρὰ τὸν Πατέρα. Εἰ τοίνυν μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτὴ,
μία καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χρι-
στοῦ κοινὴ ἐστίν, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι λέγεσθαι, οὐκοῦν
ἐπὶ τὸν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αὐτὸς θεὸς καὶ ἀνθρωπὸς
ἐστίν, τὰ ἀνθρώπινα ἐνεργήσας ἐπὶ τῆς γῆς, ὁμοίως
σὺν αὐτῷ καὶ ὁ Πατὴρ φυσικῶς ἐνήργησεν, ἐπειδὴ ἂ
ὁ Πατὴρ ποιῆ, ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιῆ. Εἰ δὲ,
ὅπερ ἡ ἀλήθεια περιέχει, ἐν ὅσῳ ἀνθρώπινά τινα ἐνήρ-
γησεν ὁ Χριστός, πρὸς μόνον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ὡς Υἱοῦ ἐπικραφῆται, ἂ τινα οὐκ ἐστὶ τὰ αὐτὰ,
οἷα καὶ τοῦ Πατρὸς, [ὅπερ οὐκ ἐστὶ ταῦτὸν τῷ Πατρί,
κατ' ἄλλο ἐκ Lat.] κατ' ἄλλο δηλονότης καὶ ἄλλο ἐνήρ-
γησεν ὁ Χριστός ἵνα κατὰ τὴν θεότητα, ἂ ποιῆ ὁ
Πατὴρ, ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιῆ, κατὰ δὲ τὴν
ἀνθρωπότητα, ἂ εἰσι τοῦ ἀνθρώπου ἴδια, ὁ αὐτὸς οὗτος
[οὕτως] ἐνήργει ὡς ἀνθρώπος, ἐπειδὴ ἀληθὴς ἐστὶ καὶ
θεὸς καὶ ἀνθρώπος. Ὅθεν καὶ ἀληθῶς πιστεύεται, ὅτι

A fortissimo fundamento cura ac dispensatio inesse
dignoscitur, exigua de numerosis huic humillimæ
suggestioni inserere sanctorum Patrum testimonia
maturavimus : quia et hoc incomparabile nimis et
magnum est, ut totius reipublicæ Christianæ cura
paulisper submota, pro amore atque veræ religionis
flagrantia, apostolicæ prædicationis doctrinam enu-
cleatius agnoscere cupiat augustissima et religionis-
sima vestra clementia. Enimvero ex diversis proba-
bilibus Patribus orthodoxæ fidei veritas claruit, licet
exiguus testimoniis : quia rem apertam et omnibus
claram Patres laudabiles superfluum esse censebant
disserere. Quis enim, licet tardus sit ad intelligen-
tiam, non videat quod omnibus patet? Quia impos-
sibile et contra ordinem naturæ est posse naturam
et operationem non habere naturæ : quod nec ab
hæreticis unquam tentatum est dici, qui omnes ad-
versus rectitudinem fidei humanas versutias et calli-
das quæstiones, atque collectiones illorum pravita-
tibus congruas, repererunt. Quomodo itaque quod
nec a sanctis orthodoxis Patribus dictum est unquam,
nec a profanis hæreticis præsumptum est inveiri,
nunc poterit autmari, ut duarum Christi natura-
rum, divinæ scilicet et humanæ, quarum et proprie-
tates salvæ esse noscuntur in Christo, unam habere
[Forte esse] operationem quisquam recte sentiens
possit demonstrare? cum si una est, dicant, si tem-
poralis, an æterna dicenda est : divina, an humana;
incondita, an condita : eadem quoque et Patris est,
an altera præterquam Patris. Si igitur una est, ea-
demque una et divinitatis et humanitatis Christi com-
munis est (quod absurdum est dici), ergo dum Filius
Dei quidem, qui Deus et homo est, humana est ope-
ratus in terris, pariter et Pater cum eo naturaliter
operatus est : quia quæ Pater facit, hæc et Filius
facit similiter (Joan. v). Sin autem (quod veritas con-
tinet) dum humana quædam operatus est Christus, ad
solam ejus ut Filii personam redigitur, quæ non est
eadem quæ et Patris; secundum aliud profecto et
aliud operatus est Christus : ut secundum divinita-
tem, quæ facit Pater, eadem et Filius faciat : simili-
ter secundum humanitatem, quæ sunt hominis pro-
pria, idem ipse operabatur, ut homo, quia verus est
et Deus et homo. Unde et veraciter creditur, quod
idem ipse, cum unus sit, duas habet naturales ope-
rationes, divinam scilicet et humanam, inconditam
et conditam, ut verus et perfectus Deus, verus per-
fectus homo, unus idem ipse mediator Dei et homi-
num Dominus Jesus Christus (I Tim. II). Quocirca
et ex operum qualitatibus naturarum quoque, quæ in
Christo per unionem quæ secundum subsistentiam
conveniunt, differentia inoffensa cognoscitur. Ut au-
tem et [Forte his] Deo odibilium hæreticorum, quo-
rum sicut vocabula pariter abominamur et dicta ad
demonstrationem duntaxat eorum quos novi dogma-
tis inventores unam in Christo dicendo voluntatem et
operationem secuti sunt, pauca quædam ex eorum

* Illic evidenter deest vox ἐπιβεβασμένη, aut alia ejusdem significationis. Edit.

exsecrabilibus dictis innexuimus : Apollinaris hæretici contra Diodorum, secundum quod positum est in edicto orthodoxæ fidei Justiniani piæ memoriæ Augusti : Organum, et quod movet, unam colet perficere operationem : quorum autem una est operatio, horum una est essentia. Una ergo essentia facta est Verbi et carnis. Item ejusdem in sermone qui superscriptus est in epiphania incarnationis Dei.

τὰς προσγορίας ὁμοίως βδελυττόμεθα καὶ τὰ ῥήματα, δόγματος ἐφευρεται ἐν ἐν τῷ Χριστῷ λέγοντες θέλημα ῥατῶν αὐτῶν ῥημάτων ἐπισυνήψαμεν· Ἀπολλιναρίου ἰδιώτη τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ ἐν εὐσεβείῃ τῇ μνήμῃ μίαν πύρην ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν· ὧν δὲ μία ἐνέργεια, τῶν σαρκός. Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ λόγῳ τῷ προσηραμμένῳ.

Unus enim Christus divina tantum voluntate movebatur, secundum quod et unam ejus novimus operationem, et in diversis miraculis et passionibus de una ejus composita natura procedentem. Deus enim carnem indutus est [carneus est], et creditur. Severus hæreticus in prosphonetico sermone facto in Daphne in martyrio sanctæ Euphemie, ubi sic ait : Anathematizamus autem synodum Chalcedonensem, sed et tomum Leonis præsulis Romanæ Ecclesiæ, et eos qui dicunt vel dixerunt in duabus naturis unum Dominum nostrum Jesum Christum post ineffabilem et incomprehensibilem unionem, et sequenter earum duas operationes aut proprietates. Item ejusdem Severi ad Sergium grammaticum, ubi ait : Quoniam igitur unus est operans, una est ejus operatio, et motio operaria [operatoria]. Item ex libro secundo Nestorii hominicolæ, quem inscripsit præclaram initiationem : Inconfusas custodimus naturas, non secundum substantiam a arbitrio tantum copulatas, propter quod earum unam voluntatem et operationem et dominationem videmus [statuimus], dignitatis æqualitate ostensas. Deus enim Verbum, assumens quem prædestinavit hominem, per potestatis rationem, ad eum non est secretus propter præstitutum [Fortis præcognitum] affectum.

Theodosii hæretici Alexandrini de tomo ab eodem scripto Theodoræ Augustæ : Reliquum est, ut una sit operatio ex utrisque deificis, quoniam et unius esse et ejusdem dicimus Deo decibilia miracula, et naturales omnes, atque irreprehensibiles passiones. Et post pauca : Et unam esse eandemque unius Domini nostri Jesu Christi, et Deo dignam sapientiam, scientiamque omnium, et cognitionem secundum utrumque, id est, secundum ejus divinitatem, et secundum ejus humanitatem, quia et unam operationem confitemur Deo dignam, sicut superius dictum est. Et iterum : Deo digna autem ejus operatione una existente, necesse est et inseparatam [G. impartibilem] eam esse, atque indivisam. Et iterum : Propria sibi faciens, quæ ejus sunt, id est, quæ carnis sunt, faciensque in ea [inserensque ei] suæ naturæ operationem. Facere [inserere] vero in ea quid est, nisi locupletari per unionem Verbi ejus Deo digna op-

Ex Græco, sed arbitrio. HARD.

ὁ αὐτὸς οὗτος εἰς [ὧν] δύο φυσικὰς ἔχει ἐνεργείας, τὴν θεϊαν ὑπερῶν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, τὴν ἄκτιστον καὶ πιστὴν, ὡς ἀληθινὸς καὶ τέλειος Θεὸς, ἀληθινὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, εἰς ὁ αὐτὸς μεσότης Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Διὸ ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ποιότητων τῶν ἔργων, τῶν φύσεων, αἰτίαις ἐν τῷ Χριστῷ κατὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν συνῆλθον, ἡ διαφορά ἀπρόσκοπος γνωρίζεται. Ὅπως [τούτων] δὲ καὶ τῶν θεομισάτων αἰρετικῶν, ὧν καθὼς πρὸς ἐνδείξιν καὶ μόνον τούτων, οἷς τισιν οἱ τοῦ καινοῦ καὶ ἐνέργειαν ἠκολούθησαν, ὀλίγα τιὰ ἐκ τῶν κατα- αἰρετικῶν κατὰ Διοδώρου πρὸς τὸ κείμενον ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τοῦ βασιλέως· Ὅργανον καὶ τὸ κινεῖν τούτων μία ἐστὶν οὐσία, μία ἄρα οὐσία τοῦ Λόγου καὶ εἰς σαρκός. Εἰς τὰ ἐπιφάνια τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Ὁ εἰς γὰρ Χριστὸς, θεϊκῶ μόνῳ θελήματι κινούμενος, καθὼ καὶ μίαν οἶδαμεν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ἐν διαφόροις θαύμασι καὶ παθήμασι ἐκ τῆς μιᾶς αὐτοῦ συνθεῖτου φύσεως προεῖσαν. Θεὸς γὰρ ἑσαρκὸς ἐστὶ καὶ πιστεύεται. Σεβῆρος ὁ αἰρετικὸς ἀπὸ τοῦ προσφωνα- τικοῦ λόγου τοῦ γενομένου ἐν τῇ Δάφνῃ, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Εὐφημίας οὕτω φησὶν· Ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ τὴν σὺνδον Καλκηδόνος, καὶ τὸν τόμον Διοντος τοῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίας ἡγασαμένου, καὶ τοὺς λέγοντας, ἡ εἰπόντας ἐν δύο φύσει τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἄρραστον καὶ ἀπεριποίητον ἕνωσιν, καὶ τούτων ἀκολουθῶς δύο ἐνεργείας, ἡ ἰδιότητας. Ὅμοίως τοῦ αὐτοῦ Σεβῆρου πρὸς Σέργιον γραμματικὸν ἔθθα φησὶν· Ἐπειδὴ γὰρ εἰς ὁ ἐνεργῶν, καὶ μία αὐτοῦ ἡ ἐνέργεια, καὶ κίνησις ἐνεργητικῆ. Ὡσαύτως καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου Νεστορίου τοῦ ἀθροπολάτρου, οὗ ἔγραψεν Ἐπιφανοῦς μνησίως· Ἀσυγχύτους φυλάττομεν τὰς φύσεις οὐ κατ' οὐσίαν, γνώμη δὲ συνημμένης. Διὸ καὶ μίαν αὐτῶν τὴν θέλῃσιν, ἐνεργεῖαν τε καὶ δεσποτείαν ὀρίζομεν ἄξια ἰσότητι δεικνυμένας. Ὁ γὰρ Θεὸς Λόγος ἀναλαβὼν, ἐν προώρῃσιν ἀνθρώπων, πρὸς αὐτὸν οὐ διακρίθη διὰ τῶν προγνωσθῆσαν αὐτῷ διαθεσι-

Θεοδοσίῳ αἰρετικῷ Ἀλεξανδρίῳ ἀπὸ τοῦ τόμου τοῦ παρ' αὐτοῦ γραφέντος Θεοδώρῳ τῇ Δυγούστῃ· Ὡς λοιπὸν καὶ ἐνεργεῖαν εἶναι τοῦ συναμφοτέρου θεοπρεπῆ μίαν, ἐπεὶ καὶ ἐνὸς εἶναι καὶ τοῦ αὐτοῦ φαμεν τὰ θεοπρεπῆ θαύματα, καὶ τὰ φυσικὰ πάντα καὶ ἐδιδάχθητα πάθη. Καὶ μετ' ὀλίγα· Καὶ μίαν εἶναι καὶ τῆν αὐτὴν τοῦ ἐνὸς Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ τὴν θεοπρεπῆ σοφίαν, γινώσκιν τε τῶν ὄλων, καὶ εἰδῆσιν κατὰ τὸ συναμφοτέρον, τουτίστι κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα, ἐπεὶ καὶ ἐνεργεῖαν μίαν ἐμαλογοῦμεν θεοπρεπῆ, ὡς ἔδη προ- ἠλεκαται. Καὶ πάλιν· Τῆς θεοπρεπούς ἐνεργείας μίαν οὐσίαν αὐτοῦ, ἀνάγκη καὶ ἀμείριστον εἶναι ταύτην καὶ ἀδιαίρετον. Καὶ πάλιν· Οἰκτιρούμενος μὲν τὰ αὐτῶς, τουτίστι τὰ τῆς σαρκός, ἐμποιήσας δὲ καὶ αὐτῇ τῆς ἰδίας φύσεως τὴν ἐνέργειαν. Τὸ δὲ ἐμποιήσας αὐτῇ αὐτὸ τὸ καταπλουτῆσαι τῇ πρὸς τὸν Θεὸν Λογον ἐνώσει τὴν αὐτοῦ θεοπρεπῆ ἐνέργειαν, τῆς ἀσυγχύτως

καὶ ἀτρέπτως ἐνωθεῖσαν αὐτῷ ἔμφυχον σάρκα παρίστανται, Ἰδοῦ, εὐσεβίστατοι δεσπόται καὶ τέκνα, τῶν ἁγίων Πατέρων ταῖς μαρτυρίαις, ὡς πνευματικῶς ἀπίσαι, τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἡ διδασκαλία ἐφανερῶσα, καὶ ἐφωτισσα, καὶ τῆς αἵρετικῆς τυρλώσεως τὸ σκοπὸς, ὅπερ κλάνη ταῖς μεμυμένοις ὑποβάλλει, ἀπικαλύφθη. Μὴν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τοῦ νέου δόγματος ὁ σκοπὸς ἐπιζητηθῆ, τίσιν ἀκολουθεῖται, καὶ ποίων διδασκάλων τῆ ἀuthenticitῆ ὑποστηρίζεται. Κύριος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῷ ἐβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ὄρων αὐτοῦ πρὸς τὸν τόπον· καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν, καὶ ἕνα Υἱὸν ἐνεργούντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργίᾳ κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον. Ὁμοίως Θεοδώρου τοῦ γινομένου ἐπισκόπου Φαρανίτου ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον Ἀρσινόιτην· καὶ διὰ τοῦτο μία ἐνεργία τοῦ ὄλου, ὡς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Σωτῆρος πάντα ταῦτά εἰσιν. Ὁμοίως Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως· ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Κύρον τὸν Ἀλεξανδρείας· Ἔφητε τοῖσιν (καλὸν γάρ ἐστι καὶ αὐτάς ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν φωναῖς χηρῆσθαι) ὡς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ ἐνεργίᾳ, καὶ ταῦτα εὐσεβῶς, καὶ ἄγαν ἠκριβωμένως ἐξέθεσθε. καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἐκθέσεως, καὶ ἄλλοις, ἐν θέλημα, καὶ πᾶσαν θείαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐνεργίαν ἔχει τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν σημαίνει, μήτε δὲ μίαν ὄλως [σημαίνω μὴτε μίαν ὄλως], μήτε δύο ὄφειλεν λέγεσθαι ἐπιτρέπει. Ὅπερ καὶ ἐν ἄλλοις, μετὰ διατάγματος καθαιρέσεως, καὶ ἀποιωνισίας ἀπορατικῆς διαβεβαιούται. Πύρρος ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ, καὶ ἐν τῇ βεβαιώσει τῆς ἐκθέσεως ἐν θέλημα ὁμολογεῖ ἐν τῷ Χριστῷ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως, ἐν εἰς ὁμολογίαν [ἐν τῷ σκῶ. Lat.] τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κερυφαίου τῶν ἀποστόλων προεῖπας, δύο θελήματα, καὶ δύο φυσικῆς ἐνεργείας ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐν ᾧ καὶ ταῖς μαρτυρίαις τῶν ἁγίων Πατέρων οὕτως ἑαυτὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἀλήθειαν ἔχειν διαβεβαιούται. Παῦλος ὁμοίως ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Θεόδωρον τὸν πάπαν τὸν προηγουμένον τὴν ἡμετέραν μετρίτητα, ἐν θέλημα τὸν Χριστὸν ἔχειν ὁμολογεῖ. καὶ ὁ αὐτὸς οὕτως ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ τύπου μετὰ παραγγελίας καθαιρέσεως, καὶ ἀποιωνισίας μήτε ἐν, μήτε δύο θελήματα φάσκει ὄφειλεν λέγεσθαι ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Πίτρος ὁ τούτου διάδοχος πρὸς τὸν τῆς ἁγίας μνήμης Βιταλιανὸν τὸν πάπαν γράφων καὶ ἐν ἁ δύο θελήματα, καὶ μίαν καὶ δύο ἐνεργείας ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς ἐκάρθρωσίνης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν ὁμολογεῖ. τίς, δέομαι, μὴ κατανοεῖν, ἡμερώτατοι, καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλεῖν, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὰς ἀμφοτόμους παρῖδας τρέμων κατανοεῖν καὶ μετὰ στενωμοῦ ἐκ βλάβου τὸν Θεόν, ὅς ἐστι παγὴ οἰκτιρῶν, ἱσπεύσῃ, ρυθῆναι ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ ἐχθροῦ τῶν πρὸς ἀπάτην τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πάντοθεν περιετμένων, θεω-

A ratione, inconfuse atque incommutabiliter unitam et animatamque carnem demonstrat? Ecce, piissimi domini et filii, sanctorum Patrum testimoniis tanquam radiis spiritalibus Ecclesiae catholicae atque apostolicae doctrina illustrata est, et haereticae caecitatis tenebrae, quae errorem imitantibus objecerunt [G., obijciunt], revelatae sunt. Nunc necesse est ut novi dogmatis intentio quosnam secuta sit, et quorum doctrinae auctoritate fulciatur, annotemus. Cyrus Alexandrinus in septimo definitionum ejus capite ad locum: Et eundem unum Christum, et unum Filium, operantem Deo decibilia et humana una deiviri operatione, secundum beatum Dionysium. Item Theodori quendam episcopi Pharanitani, ex rescripto ad Sergium episcopum Arsinoitem, ad locum: Et propterea una operatio totius, sicut unius ejusdemque Salvatoris nostri haec omnia sunt. Item Sergii Constantiopolitani ex rescripto ad Cyrum Alexandrinum: Asseruitis autem (quoniam bonum est et ipsis sacris vestris uti vocibus) ut unum eundemque Christum operari Deo decibilia et humana, una operatione, et haec pie nimisque subtiliter exposuistis. Et in constructione eccliesee, et in aliis, unam voluntatem, et omnem divinam humanamque operationem habere Dominum nostrum Jesum Christum significat. Nec unam tamen, nec duas operationes debere dici permittit. Quod et in aliis cum interdictione, deprivatione et excommunicatione sententialiter asserit. Pyrrhus in dogmatico tomo et confirmatione eccliesee, unam voluntatem constitetur in Christo: et postmodum in libello fidei, quem in confessione beati Petri apostolorum principis obtulit, duas voluntates et duas operationes naturales constitetur in uno Domino nostro Jesu Christo, in quo et testimoniis sanctorum Patrum ita se orthodoxae fidei veritatem habere confirmat. Paulus quoque hujus successor, in epistola ad apostolicam memoriam Theodorum papam, nostrae humilitatis praedecessorem, unam voluntatem Christum habere constitetur. Et idem in constructione typi cum interdictione, depositione et excommunicatione, neque unam neque duas voluntates aut operationes asserit dici debere in uno Domino nostro Jesu Christo. Petrus ejus successor ad sanctae memoriae Vitalianum papam scribens, et unam duas voluntates, et unam duas operationes in dispensatione incarnationis magni Dei et Salvatoris sapere se profitetur. Quis, quaeso, non compungatur, mansuetissimi atque clementissimi principum, et humanae vitae ancipites laqueos tremens consideret, atque cum interno gemitu Deum, qui est fons misericordiae, deprecetur erui se ab inimici insidiis ad deceptionem humanae mentis undique circumpositis, cernens hos, qui se de simplicitate scientiae praedicabiles assumabant, in haeretici erroris laqueos incidisse, nec in ipso errore constantes, sed semper instabiles? quandoquidem Sergius in aliis et in aliis scriptis, unam voluntatem et unam operationem Dominum Jesum Christum habere pra-

* Legendum ἐν καὶ δύο, aliter enim sensus constare non poterit. Consequenter in Latino legendum erit *in unam et duas*. EDIT.

dicat : et in ecthesi omnem divinam et omnem humanam operationem unius esse Christi pronuntiat : et subsequenter e contrario affirmat, unam operationem a quibusdam Patribus esse dictam in Christo, duas autem operationes a nullo : nec unam tamen operationem, nec duas, definit debere dici in uno Domino nostro Jesu Christo. Itemque Pyrrhus in a conformatione typi, et in aliis pro Cyro Alexandrino satisfaciens, unam voluntatem et unam operationem intelligere se demonstrat. Et in scriptis ad sanctæ memoriæ Joannem papam, unam voluntatem, et unam operationem Dominum nostrum Jesum Christum habere confirmat. Et idem ipse in libello fidei, cum sanctorum Patrum testimoniis duas naturales voluntates habere comprobat Dominum Salvatorem. Itemque Paulus ejus successor, in epistola ad Theodorum apostolicæ memoriæ papam, unam voluntatem habere Christum pronuntiat. Et idem ipse in compositione typi, nec unam nec duas debere dici voluntates aut operationes statuit. Petrus quoque, et unam, et duas voluntates et operationes in dispensatione incarnationis Salvatoris nostri Jesu Christi sapere se protestatur : et unusquisque eorum aliter asserentes condemnat, excommunicatque, atque de numero Ecclesiæ projicit. Attendat igitur a Deo institutum vestræ clementiæ fastigium interno discretionis illius [suæ] oculo, quem ad dispensandum populos Christianos, divina gratia illustrante, percipere meruit, quemnam talium doctorum sequendum censeat populus Christianus, cujus horum doctrinam debeat amplecti, ut possit salvari, qui et omnes, et alterum unusquisque eorum condemnat, sicut variæ eorum et instabiles definitiones in scriptis asseverant, modo unam voluntatem et unam operationem, modo nec unam nec duas operationes, modo unam voluntatem et operationem, et rursum duas voluntates et duas operationes, itemque unam voluntatem et unam operationem, et denuo nec unam, nec duas, et alius unam et duas.

καὶ ἀλλήλους εἰς ἕκαστος αὐτῶν κατακρίνει, καθὼς οἱ βιβαιοῦνται, ποτὲ μὲν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ πάλιν δύο θελήματα, καὶ δύο ἐπειτα οὔτε μίαν, οὔτε δύο, καὶ ἄλλος μίαν καὶ δύο.

Quis exæstians, piissimi domini, tantæ cæcitatatis errores non abominetur et caveat, si utique salvati desiderat, et immaculatam suæ fidei relictitudinem venienti Domino cupit offerre? Eximenda proinde, ac summis conatibus cum Dei præsidio liberanda est sancta Dei Ecclesia Christianissimi vestri imperii mater de talium doctorum erroribus, et evangelicam atque apostolicam orthodoxæ fidei relictitudinem, quæ fundata est super firmam petram hujus beati Petri apostolorum principis Ecclesiæ, quæ ejus gratia atque præsidio ab omni errore illibata permanet, cuius præsulum numerus ac sacerdotum, cleri, ac populorum, unanimiter ad placeendum Deo, aniamam-

ῶν τούτους, οἱ τινες ἑαυτοὺς ἀπὸ ἄκρας εἰδήσεως κηρυκτικὸς ἐλογίζοντο, ταῖς παγίαις περιπετυωκέαι τῆς οἰρητικῆς πλάνης [καὶ τὰς παγίαις ἐκτίμειν τῆς αἰρητικῆς πλάνης], μῆτε ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ σταθεροῦς εἶναι, ἀλλ' ἀεὶ ἀστάτους; Ὅτε μὲν οὐ Σέργιος ἐν ἄλλοις καὶ ἐν ἄλλοις γράμμασιν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν προκηρῦττει· καὶ ἐν τῇ ἐκθίσει πάσαν θείαν, καὶ πάσαν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ εἶναι προαναγγέλλει. καὶ ἐπομένως ἐκ τοῦ ἐναντίου διαβεβαιούται, μίαν ἐνέργειαν ἀπὸ τινῶν Πατέρων εἰρηθῆσαι ἐπὶ Χριστοῦ, δύο δὲ, ἀπὸ οὐδενός, ἐνεργείας. Ὅμως οὔτε μίαν ἐνέργειαν, οὔτε δύο ὀρίζει. Ὁφείλειν λέγεσθαι ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. Ὡσαύτως Πέτρος ἐν τῇ βιβλαιώσει τοῦ τύπου, καὶ ἐν ἄλλοις ὑπὲρ κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπολογούμενος, ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν νοεῖν αὐτὸν ἀποδείκνυσι. καὶ ἐγγράφως πρὸς τὸν ἐν ἀγίοις Ἰωάννην τὸν πάπαν ἐν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν διαβεβαιούται. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως μετὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἁγίων Πατέρων δύο φυσικὰ θελήματα ἔχειν ἐπικρίνει τὸν Σωτῆρα κύριον. Ὡσαύτως Παῦλος ὁ τοῦτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Θεόδωρον τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπαν ἐν θέλημα ἔχειν τὸν κύριον μῆνυσι. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ συνθήσει τοῦ τύπου οὔτε ἐν, οὔτε δύο θελήματα ὀφείλειν λέγεσθαι, ἢ ἐνεργείας, ὥρισε. Πέτρος ὁμοίως καὶ ἐν καὶ δύο θελήματα, καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν προμαρτύρεται. καὶ εἰς ἕκαστος αὐτῶν τοὺς ἄλλως δικαιολογουμένους [ἄλλως δικαιολογούμενοι] κατακρίνει, ἀποκοινωνεῖ, καὶ ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς Ἐκκλησίας ἀποβάλλεται. Πρόσχη τοίνυν ἡ θεοσύστατος τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας κορυφὴ τῷ ἐνδοτάτῳ τοῦ διακριτικοῦ αὐτῆς ὀφθαλμῷ, ὃν πρὸς οἰκονομίαν τῶν Χριστιανικῶτων λαῶν τῆς θείας χάριτος ἐλλαμπούσης παραλαβῆναι ἤξιωθη, τίνι τῶν τοιούτων διδασκάλων κρινεῖ ἀκολουθεῖν ὁ Χριστιανῶν λαός, τίος τούτων τίνι διδασκαλίαν ὀφείλει περιπτύσσεισθαι, ἵνα δυναθῇ σωθῆναι. Οἵτινες καὶ πάντας, ποιμίλοι αὐτῶν καὶ ἄστατοι τῶν ἐγγράφων ὄροι διαβεβαιούται. Ὅμοιος ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, καὶ

Ποῖος παρὰ φρων, παρακαλῶ, εὐσεβέστατοι δεσπότες, τῆς τριαύτης τυφλότητος τὰς πλάνας μὴ βδελύξεσθαι, καὶ παραφυλάξεσθαι, ἵαν διπλαθῆ σωθῆναι ἐπιθυμῆ, καὶ ἄμωμον τῆς ἑαυτοῦ πίστεως τὴν ὀρθότητα ἐρχομένῳ τῷ κυρίῳ ἐπιποθῆ προσαγαγεῖν; Διόπερ λυτρωτέα ἐσσι [λυτρωθήσεσθαι], καὶ ἐξ ὄλης τῆς ἰσχύος μετὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐλευθερωτέα [ἐλευθερωθήσεσθαι] ἢ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἡ μήτηρ τοῦ Χριστιανικῶτος ἡμῶν κράτους, ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν τοιούτων διδασκάλων. ἵνα τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὀρθότητα, ἥτις τεθεμελιώται ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν ταύτης τῆς τοῦ μακαριωτάτου κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου Ἐκκλησίας, ἥτις

* Græce, βεβαιούται, confirmatione. ΠΛΗΡ.

τῆ αὐτοῦ χεῖρι καὶ βοήθειᾳ ἀπὸ πάσης πλάνης ἅ que salvandam, veritatis formulam apostolicæ traditionis nobiscum confiteatur, et prædicet. Hæc autem nostræ humillimæ suggestioni innoctere curavimus, afflicti atque incessabiliter ingementes de tantis Ecclesiæ sacerdotum erroribus, propria magis quærentium, quam veritatem fidei stauere et fraternæ admonitionis sinceritatem ad proprium contemptum pertinere consentium, non invido (sicut Deus testis est) animo, neque per elationem jactantiz, neque per contentionis adversitatem, neque inaniter eorum doctrinam cupientes reprehendere, neque quamlibet quis suspicetur humanæ delectationis arrogantiam, sed pro ipsius veritatis, in qua salvari nos confidimus, rectitudine, et pro ipsius puræ evangelicæ confessionis regula, pro salute videlicet animarum, ac reipublicæ Christianæ stabilitate, pro sospitate Romani imperii gubernacula dispensantium, meæ humilitatis apostolicos prædecessores commonuisse, rogasse, increpasse, obsecrasse, arguisse, et omnem modum exhortationis exercuisse, quatenus medellam possit recens vulnus accipere. Nec post inolitū erroris diuturnitatem a commonitione siluerunt, sed semper hortati sunt ac contestati, et hoc ex fraterna charitate, non per malitiam vel pertinaciam odiosam (absit, absit a corde Christiano, ut in alterius lapsum grassetur, cum Dominus omnium doceat: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat* (Ezech. xviij); qui gaudet super unum pœnitentem magis quam super nonaginta novem justos (Luc. xv): qui ad liberandum ovem perditam, suæ majestatis inclivans potentiam, de cœlis ad terras descendit), sed et expansis spiritalibus ulnis optantes atque exhortantes eos in orthodoxæ fidei unanimitate remeantes amplecti, eorumque conversionem ad integram orthodoxæ fidei rectitudinem præstolantes: quatenus de nostro consortio, imo beati Petri apostoli, cujus, licet indigni, ministerio fungimur, et traditionis formulam prædicamus, seipsos non facerent alienos, sed concorditer nobiscum immaculatam hostiam pro stabilitate fortissimi ac serenissimi imperii indesinenter Christum Dominum exorent. Credimus, piissime rerum domine, nullam ambiguitatis caliginem remansisse, quæ ad discernendum possit obistere iis qui secuti sunt novi dogmatis inventores. Nam et sanctitas spiritalis intelligentiæ, qua Patrum redolent dicta, coram oculis constituta: et hæreticorum abominabilis fetor, ab omnibus fidelibus aspernandus, innotuit. Et quia novi dogmatis inventores, hæreticorum sectatores ostensi sunt, et non sanctorum Patrum pedisequi, nec remansit incognitum: igitur quantumcunque suum colorare velit quisquam errorem, a luce veritatis arguitur, sicut et Apostolus gentium docet: *Omne quod revelatur lumen est* (Ephes. v): quia veritas constans semper et eadem permanet, semper autem falsitas variatur, et sibi ipsi, variando, approbatur ac redarguitur esse contraria. Ex hoc enim et sibi ipsis adversa docuisse novi dogmatis inventores ostensi sunt, quia evangelicæ atque aposto-

* In Græco, et evangelicæ. HARD.

hæc fidei sectatores esse noluerunt. Quapropter, quia et veritas claruit Deo inspirante vestrae pietatis obtutibus, et falsitas denotata, et qua digna est, abominationem consecuta, restat ut a Deo coronatæ vestrae clementiæ piis favoribus victoriæ coronam redimita veritas fulgeat, et novitatis error cum suis inventoribus, et iis qui eorum doctrinam secuti sunt, propriæ præsumptionis pœnam exsolvat, et de medio orthodoxorum antistitum pro suæ novitatis hæretica pravitate pellantur, quam intra unam sanctam catholicam atque apostolicam Christi Ecclesiam conati sunt introducere, et individuum atque illibatum corpus Ecclesiæ contagione pravitatis hæreticæ maculare. Nec enim æquum est ut nocentes innocentibus noceant, aut immunes aliorum delicta percillant: cum etsi in hoc sæculo condemnatis parcat, sicut ipsi quibus parcat, nullum in Dei iudicio sentiunt parcendo beneficium, ita parcentibus non minimum ingerunt [ingeritur] pro illicita compassione periculum. Hæc autem ideo Deum omnipotentem felicibus vestrae mansuetudinis ad emendandum credimus reservasse temporibus, ut locum et zelum ipsius Domini nostri Jesu Christi, qui vestrum imperium coronare dignatus est, facientes in terris, pro ejus evangelica atque apostolica veritate justum iudicium proferatis: quia dum humani generis redemptor atque salvator sit Injuriam passus, nunc usque sustinuit, vestraque fortitudinis aspiravit imperio, ut ejus fidei causam (sicut æquitas exigit, et sanctorum Patrum, sacramque generalium quinque synodorum decrevit instructio) exsequi dignemini, et redemptoris ac cognatoris injuriam de suæ fidei contemptoribus per ejus præsidium ulciscamini, propheticum illud vaticinium cum imperiali clementia magnanimiter adimplentes, quo rex et propheta David ad Deum loquitur: *Zelus domus tuæ, inquit, comedit me (Psal. LXXIII)*. Unde pro tali Deo placito zelo collaudatus, Illam beatam vocem audire a Creatore omnium inquit: *Inveni David virum secundum cor meum, qui faciat omnes voluntates meas (Act. XIII)*. Cui et in Psalmis pollicetur: *Inveni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum confortabit eum (Psal. LXXXVIII)*, ut ejus causam conflagranti studio elaborat Christianæ clementiæ vestrae piissimus principatus efficere remunerationis gratia, omnes actus fortissimi eorum imperii felices, et prosperos faciat, qui in suis sacris Evangeliiis repromittit inquit: *Quarite primum regnum Dei, et hæc omnia adjicientur vobis (Matth. VI)*. Omnes enim, ad quos sacrorum apicum pervenit notitia, et quia sic benigniter augustæ magnanimitatis vestrae mansuetudinis est demonstratus intentus, innumeras gratiarum actiones et incescibiles laudes, admirati de tanta clementiæ magnitudine, propagatori vestri fortissimi imperii persolverunt: quibus vere, ut piissimi et æquissimi principes, quæ Dei sunt, cum Dei timore dignati estis peragere,

* Lege ex primigenio fonte Latino, ἐντυχιστάτοις. HARD.

ἄτι ἀί τοῦ [ἐξουδενωθῆ καὶ ἐπειδὴ οἱ τοῦ] κανοῦ δόγμα-
 το; ἐφευρεταὶ τῶν αἰρετικῶν ἀκόλουθοι ἰδεῖχθησαν,
 καὶ οὐ τοῖς ἁγίοις Πατράσιν ἐπόμενοι, μήτε τοῦτο
 ἀπέμεινε [ἀπομείνη] ἄγνωστον τοιμαροῦν ὁσονδέποτε
 τις τὴν ἰδίαν πλάνην διήλθει χρωματίσαι, ἀπὸ τοῦ
 φωτὸς τῆς ἀληθείας ἐλέγχεται, καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος
 τῶν ἐθνῶν διδάσκει: « Πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς
 ἐστίν· » ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια ἀί σταθερὰ καὶ ἡ αὐτὴ
 διαμένει, τὸ δὲ ψεῦδος ἀί ποικίλλεται, καὶ ἐν τῇ
 ποικίλλεσθαι φανεροῦται, καὶ ἐξελέγχεται ἐαυτῷ τοῦτο
 ἐναντίον εἶναι. Ἐκ τούτου γὰρ καὶ ἐαυτοῦς τὰ ἠσα-
 ρικὰ διδάσκειν ἰδεῖχθησαν οἱ τοῦ κανοῦ δόγματος ἐφου-
 ρεταὶ, ὅτι τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως
 ἀκόλουθοι εἶναι οὐκ ἠθέλησαν. Διὸ ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀλή-
 θεια ἐφάνη τῇ ἐπιστάσει τῆς Θεοπνεύστου ἡμῶν εὐ-
 σεβείας, καὶ τὸ σκότος ἀπεσηματώθη, καὶ ἡς ἠξιώθη,
 ἀποβλήσεως ἐνυχεν, ὑπολείπεται, ἵνα ταῖς εὐμε-
 νείαις τῆς Θεοστέτου ἡμῶν φιλαθρωπίας τῆς νίκης
 τὸν στέφανον ἡ ἀλήθεια ἀναδησημένα ἐκλάβη, καὶ τῆς
 καινότητος ἡ πλάνη μετὰ τῶν αὐτῆς ἐφευρετῶν, καὶ
 τῶν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν ἀκολουθούντων τῆς οικείας
 τὸλμης τὴν ποιήν ἀποτίσῃ· καὶ ἐκ τοῦ μίσου τῶν
 ὀρθοδόξων προῖδρον ὑπὲρ τῆς καινότητος τῆς αὐτῶν
 αἰρετικῆς φαυλότατος ἐξωσθῶσιν· ἢ ἐν μίση τῆς
 ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-
 σίας ἐπεχείρησαν εἰσάγαγεῖν, καὶ τὸ ἀδιαίρετον καὶ
 ἄχραντον σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τῷ
 μολυσμῷ τῆς αἰρετικῆς φαυλότητος σπιλώσασθαι. Οὐδὲ
 γὰρ εὐλογόν ἐστιν, ἵνα οἱ ὑπεύθυνοι τοὺς ἀνευθύνοιο
 βλάψωσιν, ἢ τοὺς ἀνακτίους τῶν ἄλλων τὰ πλημμε-
 λήματα καταλύσωσιν· ὁπόταν γὰρ εἰ ἐν τούτῳ
 τῷ κόσμῳ τοῖς κατακεκριμένοις συγχωρηθῆ, καθὼς αὐ-
 τοὶ οἱ συγχωρούμενοι οὐδεμιᾶς ἐνεργείας ἀισθάνονται
 [αἰσθάνοντας] ἐν τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ, οὕτω τοῖς φει-
 δομένοις οὐκ ἐλάχιστος ὑπὲρ τῆς ἀναρμοδίου συμπα-
 θείας ὁ κίνδυνος ἐπισφωρεύεται. Ταῦτα διὰ τοῦτον τὸν
 παντοδύναμον Θεὸν τοῖς ἐσχάτοις ἡ χρόνοις τῆς ἡμῶν
 ἡμερότητας εἰς τὸ διορθώσασθαι πιστεύομεν φυλάξαι,
 ἵνα καὶ τὸν τόπον, καὶ τὸν ἕλλον αὐτοῦ τοῦ Κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ τοῦ ἡμῶν κράτος καταξιώ-
 σαντος στέψαι, ποιούσης ἐπὶ γῆς ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ εὐαγ-
 γελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἀληθείας δικαίαν κρίσιν προα-
 γάγητε· ὅστις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους λυτρωτὴς καὶ σω-
 τὴρ ὑπάρχων, μέχρι τῆς σήμερον ὑδριζόμενος ἐνίσχε-
 το, καὶ τῷ κράτει τῆς ἡμετέρας ἀνδριεύτητος ἐνέπνευ-
 σεν, ἵνα τῆς αὐτοῦ πίστεως τὸ πρᾶγμα, καθὼς τὸ δι-
 καιον ἀπαιτεῖ, καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν ἱερῶν
 οἰκουμηνικῶν πέντε συνόδων ἐψηφίσαστο ἡ διδασκαλία
 καταξιώσασθαι ἐπεξελθεῖν [ἐξακολουθῆσαι], καὶ τοῦ λυτρω-
 τοῦ καὶ συμβασιλέως τὴν περὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ ὕδριν,
 διὰ τῆς αὐτοῦ προστασίας ἀπὸ τῶν καταφρονήσαντων
 ἐκδικήσασθαι, τὸ προφητικὸν ἐκείνο λόγιον μετὰ βασιλε-
 κῆς φιλαθρωπίας μεγαλοψυχῶς ἀναπληροῦντες, ὅθεν
 [Ἰσ., ὅπερ] ὁ βασιλεὺς καὶ προφήτης Δαβὶδ πρὸς τὸν
 Θεὸν φθέγγεται. « Ὁ ἕλλος τοῦ οἴκου σου, φάσκων, κα-
 τέφαγέ με. » Ὅθεν ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου θιαρείστου ἕλλου
 ἐπαινεθὴς ἐκείνων τὴν μακαρίαν φωνὴν ἀκούσαι ἀπὸ τοῦ
 Δημιουργοῦ τῶν ὄλων ἠξιώθη· ἐκ ἡνῶν Δαβὶδ ἄνθρωκ καὶ ὁ

τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιεῖς πάντα τὰ θελήματά μου.» **A** omnem immunitatem a nostra parvitate dirigendis personis polliciti. Et confidimus quia quæ promissis vestra pia clementia, potens est et efficere, quatenus quod Deo a vestræ Christianitatis imperio religiose humanitate devotum est et promissum, nihilominus ejus auxiliante omnipotentia impleatur. Unde et laus ab omnibus nationibus Christianis, et perennis memoria, et frequens oratio pro sospitate, et triumphalibus, ac perfectis victoriis concedendis, ante Christum Dominum, cujus causa est, effundatur, quatenus supernæ majestatis terrore percussæ gentium nationes, sub scriptis vestri robustissimi principatus humiliter colla prosternant, ut piissimi vestri regni continuetur potentia, dum temporali imperio æterni regni succedit perennis felicitas. **B** Nec enim poterit aliud simillimum inveniri, quod vestræ invictissimæ fortitudinis divinæ majestati commendet clementiam, quam ut repulsis a regula veritatis errantibus, evangelicæ atque apostolicæ nostræ fidei ubique illustretur et prædicetur integritas. Propterea, piissimi et a Deo instructi domini filii, si hanc sacrarum Scripturarum venerabilium synodorum spiritualium Patrum irreprehensibilem apostolici dogmatis regulam, juxta evangelicam eorum [earum] intelligentiam, per quam veritatis nobis formula, spiriui reserant, monstrata est, Constantinopolitane præsul Ecclesie tenere nobiscum ac prædicare delegerit, pax multa erit diligentibus nomen Dei (Psal. cxviii) et ullum non remanebit dissensionis scandalum, et fiet quod in Actibus apostolorum, dum per gratiam sancti Spiritus populus ad cognitionem Christianitatis accesserit, omnibus nobis cor unum et anima una (Act. iv). Sin autem (quod porro longe sit) novitatem nuper ab aliis introductam amplecti maluerit, et alienis a regula veritatis orthodoxæ atque apostolicæ nostræ fidei sese irretire doctrinis, quam, ut pote animabus noxiam, declinare, indesinenter ab apostolicis meæ humilitatis prædecessoribus exhortati atque communiti, usque hactenus distulerunt, ipse noverit, quid de tali contemptu in divino Christi examine satisfaciat apud judicem omnium qui in cælis est, cui et nos ipsi pro suscepto veræ prædicationis ministerio, vel presumptione Christianæ religioni contraria, dum ad **D** judicandum advenerit, redditori sumus rationem : nobisque (quod suppliciter exoro) liceat apostolicam atque evangelicam rectæ fidei regulam, ut ab exordio percepimus, inconfuse et libere cum simplici puritate integram atque illibatam servare. Proinde vestræ augustissimæ serenitati pro affectu ac reverentia catholicæ atque apostolicæ rectæ fidei, ab ipso coreguntore Christiani imperii Domino Jesu Christo, cujus veram confessionem intemeratam cupitis conservare, perfecta priorum laborum reputabitur merces, quia nihil in aliquo neglectum est vel omissum a vestra a Deo coronata clementia, quod non possit salva integritate veræ fidei ad Ecclesiarum concordiam pertinere : quia judex omnium Deus propositum mentis exquirat, et studium pietatis

tis acceptat, qui causarum exitus, sicut expedire A
judicat et dispensat. Obsecro itaque, piissime atque
clementissime Auguste, atque una cum mea exigui-
tate omnis anima Christiana flexo genu suppliciter
deprecatur, ut omnibus Deo placitis bonis atque ad-
mirandis imperialibus beneficiis quæ per eorum Deo
acceptabile studium superna dignatio humano generi
concedere dignata est, etiam hoc ad reintegrationem
perfectæ pietatis coregnatori Christo Domino ho-
stiam acceptabilem offerre jubeatis verbum impuni-
tatis concedentes, et liberam loquendi facultatem
unicuique loqui volenti, et verbum impendere pro
fide, quam credit et tenet, quatenus ab omnibus ma-
nifestissimo cognoscatur quod nullo terrore, nulla
potestate, nulla comminatione vel aversione quisquam
pro veritate catholicæ atque apostolicæ fidei loqui vo-
lens, prohibitus aut repulsus est, quatenus omnes
unanimiter pro tanto et tam inestimabili bono per-
cunctum suæ vitæ spatium divinam majestatem glori-
ficent, et pro incolumitate atque exaltatione fortissimi
vestri imperii unanimiter incessabiles Christo Domino
preces effundant. Subscriptio. Piissimorum domino-
rum imperium gratia superna custodiat, eique om-
nium gentium colla substernat.

καὶ τὴν σπουδὴν τῆς εὐσεβείας προσδέχεται· ὅς τῆς ἐπιβίσεως τῶν πραγμάτων, καθὼς συμφέρειν κρίνει καὶ
δυνατὶ. Παρακαλῶ τοίνυν, εὐσεβίστατοι καὶ φιλοφρονεῖσθε βασιλείων, καὶ Ἀγνοῦσαι, καὶ ἅμα σὺν τῇ ἐμῇ
ἐλαχίστια πάσα ψυχὴ Χριστιανῶν γυνυπετούσα δέεται, ἵνα πᾶσι τοῖς θεαρίστοις ἀγαθῶν, καὶ ταῖς θυμασταῖς
καὶ βασιλικαῖς εὐαγγελίαις, ἄσθενες διὰ τῆς ὑμῶν Θεαρίστου σπουδῆς ἢ ὑψίστου ῥοπῆ τῶ ἀνδριωπίνω γίνῃ χαρί-
σασθαι κατηξίωσθε, καὶ τοῦτο εἰς ὀλίγηρον ἀποκατάστασιν τῆς τελείας εὐσεβείας τῶ συμβασιλεύοντι Δεσπότη
Χριστῷ ἐπιπροσδεκτον θυσίαν προσοργαζέιν κελύσατε, τὸν λόγον τῆς ἀτιμωρησίας χάρισάμενοι, καὶ ἑλευθέρων τοῦ
λαλεῖν ἄδειαν ἐνὶ ἑκάστῳ τῶ λαλεῖν ἐθέλοντι, καὶ λόγον ὑπὲρ τῆς πίστεως ἧς πιστεύει καὶ κρατεῖ, ἀποδοῦναι, ἵνα
ἀπὸ πάντων φανερώσῃ ἐπερωτηθῆ, ὅτι οὐδενὶ φόβω, οὐδεμιᾷ δυναστείᾳ, οὐδεμιᾷ ἀπειλῇ, ἢ ἀποστρεφῆ, τίς ποτε ὑπὲρ
τῆς ἀληθείας τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως λαλεῖν θέλων ἐκωλύθη, ἢ ἀπεβλήθη, ὅπως πάντες ἑοθυμαδῶν
ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καὶ οὕτως ἀνεκίστου ἀγαθοῦ εἰς πάντα τὸν χρόνον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς τὴν θεῖαν μεγαλοσύνην
δοξάζωσι, καὶ ὑπὲρ ῥώσεως καὶ ὑψώσεως τοῦ ἀνδριωπίνου ὑμῶν κράτους ἀκαταπαύστους ἑοθυμαδῶν τῶ Δεσπότη
Χριστῷ δέσεις ἐκχρίσιν. Ἡ ὑπόγραφῆ. Τὸ εὐσεβίστατον τῶν Δεσποτῶν κράτος ἢ ὑψίστος χάρις διαφυλάξῃ, καὶ
παντῶ πάντων τῶν ἐθνῶν τοῖς αὐχένας ὑποτάξῃ.

EPISTOLA II.

*Decretalis epistola Agathonis papæ regi Merciorum
Æthelredo, Theodoro archiepiscopo Cant., Saxulfo
Merciorum episcopo, etc., directa, in qua abbatem
Medam tedæ legatum Romanum constituit super
omnem Angliam, ejusdemque monasterium (instar
liminum apostolorum) fore pro absolvendis votis quæ
de peregrinando Romam concepta fuerint. Est autem
Medhamsted, id quod postea de Burgo nuncupatur,
novissime Petriburgum, vulgo Peterburgh, forte
quod liminis sancti Petri vicem exhibet. (Ex Chron.
Saxon. in ann. 675.)*

4. Illo ipso anno (675) Wulfherus Penda filius et
Aescwinus Cenfuvi filius pugnabant in Bedanheafde;
et illo ipso anno Wulfherus obiit ac Aethelredus in-
cœpit regnare. Suo tempore misit Romam Wilfridum
episcopum ad papam ibi degentem, qui Agatho ap-
pellabatur, et nuntiavit ei litteris et verbis, quod
fratres ejus Peda et Wulfherus atque abbas Saxul-
fus extruxerint monasterium Medeshamstede di-
ctum, et illud immune reddiderint cum rege et cum
episcopo a servitiis omnibus. Eumque rogavit, ut ipse

ψυχῆς καταδικῶν [βλαβερόν] ἐκκλῖναι ἀδιαιρέτως
ἀπὸ τῶν προηγησαμένων τὴν ἡμετέραν μετρίτητα προ-
τραπίντες, καὶ ὑπομνησθέντες μέχρι τούτου ὑπερίθευτο,
αὐτὸς γινώσκται, τί περὶ τῆς τοιαύτης καταφρονήσεως
ἐν τῷ θεῷ τοῦ Χριστοῦ κριτηρίω ἀπολογήσεται παρὰ τῶ
δικαστῆ πάντων τῶ ἐν οὐρανοῖς ἄντι· ὅτι καὶ ἡμεῖς
καὶ αὐτὸς [καὶ ἡμεῖς αὐτὰ] ὑπὲρ τῆς προσληφθείσης δια-
κονίας τοῦ ἀΐθου κηρύγματος, ἢ τῆς ἐναντίας προλή-
ψεως τῆς Χριστιανικωτάτης πίστεως, ὅταν πρὸς τὸ κρί-
νειν παραγίναται, λόγον ἀποδώσομεν· καὶ ἡμῖν μὲν
[ἡμῖν δὲ], ὅπερ διόμενος παρακαλῶ, ἐγγίηται τὸν ἀπο-
στολικόν, καὶ εὐαγγελικόν τῆς ὁρθῆς πίστεως κανόνα,
ὡς ἀπ' ἀρχῆς παρελάβομεν, ἀδιασίτωσ καὶ ἑλευθε-
ρίως μετὰ ἀπλῆς καθαρότητος ἀκέραιον καὶ ἄερωτον φυ-
λάξαι. Διόπερ τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ γαληνότητι ὑπὲρ
τῆς στοργῆς καὶ τιμῆς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς
ὁρθῆς πίστεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ συμβασιλέως τοῦ Χριστιαν-
ικωτάτου ὑμῶν κράτους τοῦ Δεσποτοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, οὗτινος τὴν ἀληθῆ πίστιν ἄχραντον ἐπιθυ-
μεῖτε φυλάττειν, τελείως μισθὸς καταλογισθήσεται τοῖς
εὐσεβέσι καμάτοις, ὅτι ἐν τῶν οὐδὲν ἡμελίθη, ἢ παρε-
ωράθη ἀπὸ τῆς ὑμῶν Θεοσετεροῦς εὐμενείας, ὅπερ ἀνή-
κειν δυνήσεται τῇ ὑμῶν ἀκεραιότητι τῆς ἀληθοῦς πί-
στεως; πρὸς τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν, ἐπειδὴ ὁ κριτῆς
τῶν πάντων Θεὸς τὴν πρόθεσιν ἐκζητεῖ τῆς δικαιοσύνης,

C scripto suo ac benedictione sua illud confirmaret.
Papa igitur mittebat has suas litteras in Angliam ita
inquiens:

2. Ego Agatho papa Romanus bene saluto honora-
bilem Aethelredum Merciorum regem, et Theodorum
archiepiscopum Cantuarie, et Merciorum episcopum
Saxulfum, qui nuper abbas erat, et omnes abbates
qui sunt in Anglia, Dei salutatione et mea bene-
dictione. Audivi regis Aethelredi desiderium, et ar-
chiepiscopi Theodori, et episcopi Saxulphi, et ab-
batis Cuthbaldi; et volo ut omnino fiat ita ut vos
locuti estis; ac jubeo ex parte Dei, et sancti Petri, et
omnium sanctorum, et omnium sacris initiatorum
capitum ut nec rex, nec episcopus, nec comes, nec
ullus homo habeat ullam indictionem, aut tributum, aut
pecuniam, aut exercitium, aut ullum aliquod servitium
exigat aliquis ab illa abbacia de Medeshamstede.

3. Præcipio etiam ut diocesanus episcopus non
audeat ordinare vel consecrare vel facere in hac ab-
batia, nisi id abbas ab ipso petierit, vel vultam

episcopalem vel synodalem, vel ullam alicujus generis A
indictionem exigit.

4. Volo etiam ut ille abbas habeatur Romanæ sedis
legatus per totam Angliam, et ut quicumque abbas ibi
electus fuerit a monachis, consecratur ab archiepi-
scopo Cantuariensi.

5. Volo et confirmo, ut quicumque venerit Romam
peregrinari, et ille hoc præstare non possit, vel
propter ægritudinem, vel propter servitium Domini,
aut inopiæ causa, aut alius necessitatis cujuscunque
illuc abire non possit, sive sit Anglus, sive ex aliqua
alia insula; adeat monasterium de Medeshamstede,
et eandem habeat remissionem a Christo, et
sancto Petro, et ab abbate illo, et a monachis
illis, quam habuisset si Romam profectus fuisset.

6. Propterea te rogo, frater Theodore, ut jubere B
facias per totam Angliam synodum congregari, et hoc
breve perlegatur, et observetur. Ita etiam tibi præ-
fleio, Saxulphie episcopo, sicut rogasti ut monasterium
hoc sit liberum: ita tibi interdico, et omnibus epi-
scopis successoribus tuis, per Christum et per
omnes ejus sanctos, ut nullam indictionem ha-
beatis ex monasterio illo, nisi quantum abbas ille
voluerit.

7. Nunc verbo declarare volo, ut quicumque breve
hoc et præceptum ejus servaverit, habiturus sit
semper cum Deo omnipotente in regno cælorum; et
quicumque illud violaverit excommunicatus sit, et
detrudatur cum Juda, et cum omnibus diabolis in in-
fernum, nisi resipuerit. Amen.

8. Hoc breve miserunt Agatho papa, et cxxv C
episcopi per Wilfridum archiepiscopum Eboracensem
in Angliam. Hoc factum erat post Incarnationem
Domini nostri 630, regis Æthelredi anno 6.

9. Tunc mandabat rex archiepiscopo Theodoro,
ut indiceret omnium sapientum concilium in illo
loco, qui vocatur Heatfelde. Illis ibi congregatis,
jussit perlegi scriptum hoc quod papa illuc miserat,
et omnes illud ratum habuerunt, et plenarie confir-
maverunt.

EPISTOLA III.

*Epistola Agathonis et Romanæ synodi centum viginti quinque episcoporum, quæ fuit velut instructio legatorum,
qui missi sunt ad synodum sextam celebrandam.*

Ἐπιγραφή τῆς συνοδικῆς ἀναφορᾶς.

Τοῖς εὐσεβεστάτοις δεσπόταις καὶ γαληνοτάτοις νικη-
ταῖς καὶ τροπαιούχοις, ποθητοῖς τέκνοις τοῦ Θεοῦ καὶ Δε-
σπότην Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Κωνσταντίνῳ με-
γάλῳ βασιλεῖ, Ἡρακλείῳ καὶ Τιβερίῳ Ἀγούστοις, Ἀγά-
θων ἐπίσκοπος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ σὺν πάσαις
ταῖς συνόδοις ταῖς ἀνηκούσαις τῇ συνόδῳ τοῦ ἀποστο-
λικοῦ ὄρφνου. Πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐλπίς ὑπάρχων γνω-
ρίζεται, ἥτις ἡ βασιλικὴ κορυφὴ τὸν στέφανον αὐτῶν,
καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐγκαταστήσαντα πρὸς σωτηρίῳδῃ κυ-
βέρνησιν, ἐπεγνώσκουσα τὴν περὶ αὐτοῦ ἀληθῆ ὁμολογίαν,
ἤτις μόνῃ ὑπὲρ πάντα τὰ δῶρα ἐπιτίθεται, πιστῶς
ἐπιζητεῖ, καὶ ἀναξυπυροῦντι λογισμῷ περιπτύσσεισθαι

^a Hanc epistolam dedit Labbeus ex versione Spel-
manni. Ego, ea subducta, substituendam censui no-
vum ex Saxonico versionem Wilckinsii qualem ille
repræsentat cum accessionibus ex Saxonico Chronico

10. Tunc dicebat rex: omnia quæ frater meus
Peada, et frater meus Wulferus, et soror Kineburh,
et Kynesvith dederunt, et confirmaverunt sancto
Petro et abbati, rata esse volo, et in diebus mei-
illud implere volo pro eorum anima et pro anima
mea.

11. Nunc do hodie sancti Petri ecclesiæ Medesham-
sted terræ has et omnes adjacentes ei, hoc est: Bre-
dune, Ilrepingas, Cedenac, Swineshaefed, Hean-
byrig, Lodeshac, Suffanhalch, Castesford, Stretfor,
Waetellburne, Lufgeard, Aethelbuniglond, Bar-
thanig.

12. Has terras dono sancto Petro, adeo omnino
libere, ut eas ipsemet possidebam, et ita ut nullus
successorum meorum aliquodcunque inde subtrahat;
si quis hoc fecerit papæ Romani maledictum et om-
nium episcoporum maledictum habeat. Et omnium
illorum qui hic sunt testes.

Et hoc confirmo signo crucis Christi.

Ego Theodorus archiepiscopus Cantuariensis sum
testis scripti hujus de Medeshamstede, et ego con-
firmo scripto meo; et ego excommunico omnes qui
aliquam ejus partem violaverint, et benedico om-
nibus qui illud observaverint.

Ego Wilfridus archiepiscopus Eboracensis sum
testis scripti hujus, et confirmo idem illud male-
dictum.

Ego Saxulphus qui primum abbas eram, et nunc
sum episcopus, maledictum meum et omnium suc-
cessorum meorum denuntio in eum qui illud viola-
verit.

Ego Ostride Aethelredi regina hoc testor.

Ego Adrianus legatus hoc confirmo.

Ego Putta episcopus Rossensis hoc scribo.

Ego Waldherus episcopus Londineusis hoc con-
firmo.

Ego Cuthbaldus abbas hoc confirmo, ita ut qui-
cumque violaverit illud, omnium episcoporum ma-
ledicta, et omnis Christiani populi habeat. Amen ^a,

Subscriptio synodice suggestionis.

^b Piissimis dominis, et serenissimis victoribus ac
triumphatoribus, dilectis filiis Dei et Domini nostri
Jesu Christi, Constantino magno imperatori, Hera-
clio et Tiberio Augustis, Agatho episcopo servus
servorum Dei, cum universis synodis subjacentibus
concilio apostolicæ sedis. Omnium bonorum spes
inesse prænoscutur, dum imperiale fastigium ejus, a
quo se coronatum et hominibus præstitutum ad sa-
lubriter gubernandum cognoscit, veram confessio-
nem, qua sola præ omnibus muneribus delectatur,
inquiri fideliter, et vivaciter amplecti desiderat. Et
hoc Dei præstantissimum munus est, a quo procedit
ibidem ab eo datis. MANSI.

^b Vetus interpretatio ex Græco, cui similem aliam
asservat collegium Parisiense soc. Jesu. HARR.

omno quod bonum est : ad quem redigitur, quod de
ejus majestate perceptum est : cujus spiritu præ-
struente in mentis arcanis, et convalescente spiritali
sægratia, piæ intentionis radii circumquaque perlu-
strant, et suavitatis odor de sacrificio cordis ascen-
dit ad Dominum, qui tali munere complacatur, unde
et in terrestribus felicitatem donet et gentes subjuget
universas, quas ad veræ de se cognitionis confessio-
nem asciscat, quas subjectas Christiano Imperio de
potestate liberet tenebrarum, ut felices faciat lumi-
liatos, quos infeliciter exaltari ad eorum dejectionem
permiserat. Quia vero, piissimi atque fortissimi prin-
cipum Augusti, vestræ pietatis cum laude admira-
mur Deo dignum propositum, quod circa apostoli-
cam nostram fidem habere dignamini, Deo secretius
satisfaciante, non verbis fluentibus, nec loquacitate
fallaci, sed divina sua gratia commonente, omnique
ambiguitate sublata, desideratis cognoscere, quæ veri-
tas orthodoxæ et apostolicæ fidei contineat, omnes
nos exigui Ecclesiarum præsules, vestri Christiani
imperii famuli, in septentrionalibus vel occiduis
partibus constituti, licet parvi et simplices scientia,
fide tamen per Dei gratiam stabiles, pro iis quæ per
divalem sacram præcepta cognovimus, coregnanti
ac dispensanti vobiscum conditori et dispensatori
omnium Deo exultarati, pro hujusmodi pio pro-
posito cum intimis cordis fluitibus gratias reddere
cœpimus, quod tam laudabile, tam mirificum, tam
saluberrimum, tam singulariter Deo præ omnibus
terrenis sacrificiis acceptabile tranquillitas vestra
opæ creditur concupisse, quod a multis quidem
pietate et justitia præditis regibus desideratum,
paucissimis tamen raroque ad effectum Deo placitum,
cum sinceritate apostolicæ fidei perducere possi-
bile demonstratum est. Crediuntur autem, quia quod
paucis raroque concessum est, a Deo coronato ve-
stro imperio divinitus concedetur, ut per ipsum catho-
licæ atque apostolicæ veræ nostræ fidei splendi-
dissimum in omnium mentibus emicet lumen : quod
ex veri luminis fonte tanquam de radio vivitelli ful-
goris ; per ministros beatos Petrum et Paulum apo-
stolorum principes, eorumque discipulos et aposto-
licos successores, gradatim usque ad nostram parvita-
tatem, Dei opitulatione servatum est, nulla hæretici
erroris tetra caligine tenebratum, nec falsitatis ne-
bulis eoncedatum, nec intermistis hæreticis pravi-
tatibus velut caliginosis nebulis perumbratum, im-
mune atque sincerum, et suis radiis perlustratum,
piissimis conatibus conservare cupit vestrum a Deo
coronatum fastigium. In hoc enim tam apostolicæ
sedis, quamque nostri exigui famulatus prædecessores
usque adhuc non sine periculis desudarunt,
nunc decretali commonitione cum apostolicis ponti-
ficibus consulentes, nunc synodali definitione, quæ
veritatis regulas continebat, omnibus innotescentes:
et terminos [sempternos term.] quos transgredi nefas
est, usque ad animæ ipsius exitum constanter de-
fendentes, non seducti blanditiis [adulationibus],

* Piissimis... fastigium desunt in Græco. Edit.

ἐπιθυμῶσι. Καὶ τοῦτο Θεοῦ ἴσταν ἕξωχώτατον δῶρον, ἐξ οὗ
πᾶσα δόσις ἀγαθὴ προέρχεται· πρὸς ὃν ἐπαναγίρεται,
ὅπερ προσελήφθη ἀπὸ τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος· οὗτινος
τῷ πνεύματι ἐν τοῖς τῆς διανοίας ἀποκρύφοις οἰκοδο-
μοῦντος, καὶ ἀναβρίωννύντος τῇ πνευματικῇ βράσει τῆς
ἀκτίνας τοῦ εὐσεβοῦς σκοποῦ κύκλω πάντα διακαθαίρου-
ται [L., εὐσεβοῦς σκοποῦ ἀκτίνες κύκλω διάττουσιν], καὶ
τῆς εὐωδίας ἡ ὁσμὴ ἀπὸ τῆς θυσίας τῆς καρδίας ἀνέρ-
χεται πρὸς τὸν Κύριον, ὅστις τῷ τοιοῦτῳ δῶρῳ εὐχαρι-
στεῖται· ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἐπιλείοις εὐτυχίαν δωρήσεται,
καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη ὑποτάξει, ἅπερ προσκαλῆται πρὸς
τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀληθείας αὐτοῦ ἑπερωσσεως, τὰ ὑποτε-
ταγμένα τῇ Χριστιανικῷτῳ κράτει [ἄτινα ὑπ. τ. χ. κ.
τῆς τοῦ σκότους ἔξουσίας ἐλευθέρωσι, L.], ἵνα εὐτυχίῃς
ποιήσῃ τεταπεινωμένους, οὓς ταλαιπώρως ὑψοῦσθαι
πρὸς κατέβλησιν ἑαυτῶν παρείκων. Ἐπεὶ δὲ, εὐσεβί-
στατοι καὶ ἀνδρείωτατοι βασιλεῖων, τῆς σεβασμίας ὑμῶν
εὐσεβείας σὺν ἐπαίνῳ θαυμάζομεν τὴν Θεάριστον πρό-
θεσιν, ἥπερ πρὸς τὴν ἀποστολικὴν ἡμῶν πίστιν ἔχειν
κατοξιώσατε, τοῦ Θεοῦ μυστικῶς πληροφοροῦντος, οὐ
ἐξήμασι βυστοῖς, οὔτε λαλεῖ ἀπάτης, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ
θείᾳ χάριτι ὑπομιμήσκοντος, καὶ πάσης ἀμφιβολίας
περιαυρεθείσης ἐπιθυμεῖτε ἐπιγνώσαι, ἅπερ ἡ ἀλήθεια
τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς περιέχει πίστει· ἡμεῖς
πάντες οἱ ἐλάχιστοι τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόσ-
δροι, οἱ δούλοι τοῦ Χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους, ἐν
τε τοῖς δυτικοῖς καὶ ἀρκείοις μέρει τυχάνοντες, εἰ καὶ
ὀλίγοι καὶ ἀπλούστεροι τῇ γνώσει, τῆς πίστεως [τῇ πί-
σται, ex L.] ὅμως διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος σταθεροί,
ἐνεκεν τῶν προσταχθέντων διὰ τῆς θειῶδους σάκρας,
ἐγνωκότες τὸν συμβασιλεύοντα καὶ διοικούντα σὺν ὑμῖν,
τὴν κτίστην καὶ πρύτανην τῶν πάντων Θεὸν, λαρεῦό-
μενοι περὶ τῆς τοιαύτης εὐσεβοῦς προθέσεως μετὰ τῶν
ἐκ βάθους τῆς καρδίας ἰδυρμῶν εὐχαριστεῖν ἀπερξά-
μεθα, ὅτι τὸ οὕτως ἀξιεπαίνετον, τὸ οὕτω θαυμαστὸν
καὶ σωτηριώδες, οὕτω μονογενῶς τῷ Θεῷ ὑπὲρ πάτας
τὰς γῆνας θυσίας εὐπρόσδεκτον ἔργον ἡ ὑμετέρα φι-
λανθρωπία καταπιστεύεται ἐπιθυμῆσαι, ὅπερ πολλοῖς μὲν
εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ προὔχουσι βασιλεῖσιν ἐπειθυ-
μεῖτο, ὅμως ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς πρὸς Θεῆριστον ἀπο-
τέλεσμα μετὰ ἀκραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως δια-
σωθῆναι δυνατόν ἀπεδείχθη. Πιστεύομεν δὲ, ὅτι ὅπερ
ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς συνεφανήθη [συνεχωρήθη, L.], τῷ
Θεοστέπτῳ ὑμῶν κράτει θεῶθεν δωρηθήσεται, ἵνα δι' αὐτοῦ
τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὸ τηαν-
γίστατον λάμψῃ φῶς [ἐκλάμψῃ] ἐν ταῖς πάντων καρδίαις·
ὅπερ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ἀληθινοῦ φωτός, ὡς δι' ἀκτίνων
τῆς ζωοποιῶν λαμπηδόνας τοῖς μακαρίοις λειτουργοῖς Πί-
τρω καὶ Παύλῳ τοῖς τῶν ἀποστόλων κορυφαίοις, καὶ τοῖς
τούτων μαθηταῖς καὶ διαδόχοις τοῖς ἀποστολικοῖς κατὰ
βαθμὸν μέχρι τῆς ἡμετέρας οὐδενότατος τῇ τοῦ Θεοῦ βοη-
θείᾳ ἐφυλάχθη, μηδεμιᾶ τῆς αἰρετικῆς πλάνης δυσωδε-
στάτου σκότους ἀχλύϊ, μήτε περιελαῖς ψεύδους. ἡ νερεσι
ἀπάτας μολυνθῆν, μήτε παραμυγμῆναις αἰρετικῶν φαν-
λότῃσι, καθάπερ ἄμαυροῖς νέφεσι κατασκιασθῆν, ἀβαρεῖ
καὶ ἀέραιον καὶ ταῖς ἰδίαις ἀκτίσι διαλάμψαν. Ἐν τού-
τῳ γὰρ ὁ τε ἀποστολικὸς θρόνος, οἱ τε προηγησάμενοι
τὴν ἡμετέραν μετρούτητα μέχρι τούτου [τούτων, L..

οὐ χωρὶς κινδύνων ἀπέκαμον, νῦν δογματικῶς μετὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερίων βουλευσάμενοι, νῦν συν-
 οδικῶ ὄρω τῆς ἀληθείας περιεχομένους κανόνας πᾶσι
 γνωρίσαντες· καὶ τὰ αἰώνια ὄρα, ἅτινα παραβῆναι
 οὐ θέμις ἐστὶ, μέχρι τῆς ἐξόδου αὐτῆς τῆς ψυχῆς
 συστατικῶς διεκδικούντες, μὴ ἀπατηθέντες καλακίαις,
 μήτε κινδύνους ὑφορώμενοι, ὅπως ἐκείνο τὸ ἐν Εὐαγ-
 γελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν θίσπισμα ἔργου ἀποδιέωσιν,
 ὅπερ ἀποφαντικῶς διδάσκων παραγγίλλει· «Ὅστις μὲ
 ὁμολογήσει ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, καγὼ ὁμολογήσω
 αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς,» καὶ
 τῇ ἐπακολουθήσει τιμωρία ἐκφοβῆι, ἥτις ἀσθηρῶς
 ἀπειλεῖ· «Καὶ ὅστις μὲ ἀρνήσεται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
 πων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καγὼ ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς μου
 τοῦ ἐν οὐρανοῖς.» Ἀποτρέπεται γὰρ πρὸς τὰς διαφορὰς
 τῶν καιρῶν ἢ ἀληθῆς ὁμολογίας τῆς εὐσεβείας ποικι-
 λισθαι, καθὼς οὐδὲ αὐτὸς τὴν ποικίλιν προσεδίεξοτο,
 περὶ οὗ ἐστὶν αὐτὰ ἡ ἀληθῆς ὁμολογία, ὅς λέγει· «Ἐγὼ
 εἰμι, καὶ οὐκ ἠλλοίωμι.» Τοῖνον ἐπειδὴ τῆς γαληναίας
 ὑμῶν ἀνδρείας ἢ εὐμείας πρόσωπα ἀπὸ τοῦ τῶν
 ἐπισκόπων ἀριθμοῦ σταλῆναι ἐκίλευτε, βίω τε καὶ
 εἰδήσει πάντων [πασῶν, l.] Γραφῶν προύχοντα, περὶ
 μὲν τῆς καθαρότητος τοῦ βίου, εἰ καὶ τὰ μάλιστα τις
 καθαρῶς βιώσει, ὅμως θαρρῆεν οὐ τολμᾶ· ἡ δὲ τελεία
 εἰδῆσις ἐὰν πρὸς εἰδῆσιν ἀληθοῦς εὐσεβείας ἐπανα-
 δράμῃ, μόνη ἐστὶν ἀληθείας ἐπίγνωσις· ἐὰν δὲ πρὸς
 ἐνγλωττίαν βιωτικὴν, οὐχ ὑπολαμβάνομεν τινα ἐν τοῖς
 ἡμετέροις χρόνοις δύνασθαι εὐρεθῆναι τὸν περὶ ἄκρας
 εἰδήσεως καυχώμενον· ὅποτε ἐν τοῖς ἡμετέροις κλί-
 μασι τῶν διαφόρων ἰθῶν ἢ μακρία βράζει, ποτὲ μὲν
 καὶ καταπονούντες, ποτὲ δὲ κατατρέχοντες καὶ ἀρ-
 πάζοντες. Ὅθιν ὁλος ὁ βίος ἡμῶν μεριμνῶν ἐστὶ πε-
 πληρωμένος, εὐστίνες περιουκλοῖ ἡ τῶν ἰθῶν χεῖρ,
 καὶ ἐκ τοῦ σωματικοῦ καμάτου ἡ τροφὴ ἐστὶ, καθὼς
 ἡ παλαιὰ διακράτης τῶν Ἐκκλησιῶν κατ' ὀλίγον ταῖς
 διαφοραῖς συμφοραῖς ἐκλείψασα ὑπέπεσι. Καὶ μόνη
 ἐστὶν ἡμετέρα ὑπόστασις ἢ πίστις ἡμῶν, μετ' ἧς
 τὸ ζῆν ἄκρα ἐστὶ δόξα, δι' ἣν τὸ ἀποθανεῖν κέρδος
 αἰώνιον ἐστὶν. Αὕτη ἐστὶν ἡ τελεία ἡμῶν εἰδῆσις, ἵνα
 τοὺς ὄρους τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως,
 οὓς μέχρι τούτου ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ἅμα ἡμῖν καὶ
 ἐράτησε καὶ παραδίδωσιν, ὅλη τῇ τῆς διανοίας πα-
 ραφυλακῆ φυλάξωμεν· Πιστεύοντες εἰς ἕνα Θεὸν Πα-
 τέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν
 τε πάντων καὶ ἀοράτων· καὶ εἰς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν
 μονογενῆ, τὸν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐξ αὐτοῦ γεν-
 νηθέντα, ἀληθινὸν Θεὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, φῶς ἐκ φωτός,
 γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ
 τὰ πάντα ἐγένετο, τὰ τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ
 γῇ· καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, καὶ ζωο-
 ποιῶν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, σὺν Πατρὶ
 καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον, καὶ συνδοξαζόμενον·
 Τριάδα ἐν μονάδι, καὶ μονάδα ἐν Τριάδι, ἐνότητά μὲν
 φύσει, Τριάδα δὲ προσώπων, ἔχουν ὑποστάσεων,
 Θεὸν τὸν Πατέρα ὁμολογούντες, Θεὸν τὸν Υἱόν, Θεὸν
 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· οὐ τρεῖς Θεοὺς, ἀλλ' ἕνα Θεόν,
 Πατέρα, Υἱόν, καὶ Πνεῦμα ἅγιον· οὐ τριῶν ὀνομάτων
 ὑπόστασιν, ἀλλὰ τριῶν ὑποστάσεων μίαν οὐσίαν· ὧν

^a Id est, ... substantiæ desunt in Græco. Edit.

A non periculis territi, ut illam in Evangelis Dominus
 nostri sententiam operibus demonstrarent; qua sen-
 tentialiter præcipit, dicens: *Qui me confessus fuerit
 coram hominibus, et ego confitebor illum coram Pa-
 tre meo qui in cælis est (Marc. viii; Luc. xii); et sub-
 sequenti pœna deterret, qua severiter comminatur:*
*Qui me negaverit coram hominibus, negabo et ego eum
 coram Patre meo qui in cælis est (Matth. x).* Exce-
 cratur [Aversatur] enim veri confessio pietatis iuxta
 diversitates temporum variari, sicut nec ipse vario-
 tatem admittit, de quo est ipsa vera confessio, qui
 dicit: *Ego sum, et non mutatus (Matth. iii).* Iglier
 quia tranquillissimæ fortitudinis vestræ clementia
 personas de episcopali numero dirigi jussit, via
 atque scientia omnium Scripturarum præditas, de
 vitæ quidem puritate, quamvis quisquam munditer
 [pure] vixerit, confidere tamen non præsumit: per-
 fecta vero scientia, si ad veræ pietatis scientiam
 redigatur, sola est veritatis cognitio: si ad ele-
 gentiam sæcularem, non æstimamus quemquam
 temporibus nostris reperiri posse, qui de summâ
 scientiæ gloriatur, quandoquidem in nostris regio-
 nibus diversarum gentium quotidie æstuat furor,
 nunc confligendo, nunc discurrendo ac rapiendo.
 Unde tota vita nostra sollicitudinibus plena est,
 quos gentium manus circumdat, et de labore corpo-
 ris victus est, eo quod pristina Ecclesiarum susten-
 tatio paulatim per diversas calamitates deficiendo
 succubuit. Et sola est nostra substantia fides nostra:
 cum qua nobis vivere summa est gloria: pro qua
 mori, lucrum æternum est. Hæc est perfecta nostra
 scientia, ut terminos catholicæ atque apostolicæ
 fidei, quos usque adhuc apostolica sedes nobiscum
 et tenet et tradit, tota mentis custodia conserve-
 mus. Credentes in Deum Patrem omnipotentem,
 factorem cœli et terræ, visibilium omnium et invi-
 sibilium: et in Filium ejus unigenitum, qui ante
 omnia sæcula ex eo natus est; verum Deum de
 Deo vero, lumen de lumine, natum, non factum,
 consubstantiali Patri (^a id est,) ejusdem cum Patre
 substantiæ, per quem omnia facta sunt, quæ in
 cœlo et quæ in terra: et in Spiritum sanctum, do-
 minum et vivificantem, ex Patre procedentem, cum
 Patre et Filio coadorandum et conglorificandum:
 Trinitatem in unitate, et unitatem in Trinitate:
 unitatem quidem essentiæ, Trinitatem vero perso-
 narum sive subsistentiarum, Deum, Patrem consub-
 stantialem, Deum Filium, Deum Spiritum sanctum;
 non tres Deos, sed unum Deum. Patrem et Filium
 et Spiritum sanctum (Joan. v): non trium nominum
 subsistentiam, sed trium subsistentiarum unam sub-
 stantiam; quorum una essentia sive substantia vel
 natura, id est, una deitas, una æternitas, una pœ-
 testas, unum imperium, una gloria, una adoratio,
 una essentialis ejusdem sanctæ et inseparabilis Trin-
 nitatis voluntas et operatio, quæ omnia condidit,
 dispensat et continet. Confitemur autem unam ejus-
 dem sanctæ coessentialis Trinitatis Deum Verbum,

qui ante sæcula de Patre natus est, in ultimis sæ- A
culorum temporibus pro nobis nostraque salute de-
scendisse de cœlis, et incarnatum de Spiritu sancto
et sancta, immaculata, semperque virgine gloriosa
Maria domina nostra, vere et proprie Dei genitrice:
secundum carnem scilicet ex ea natum, et vere homi-
nem factum, eundem Deum verum, eundemque
hominem verum. Deum quidem ex Deo Patre, homi-
nem autem ex virgine matre incarnatum ex ea
carne animam habente rationalem et intellectualem:
consubstantialiom eundem Deo Patri secundum dei-
tatem, consubstantialiēque nobis eundem ipsam
secundum humanitatem, et per omnia similem nobis
absque solo peccato: crucifixum pro nobis sub
Pontio Pilato, passum, sepultumque et resurgentem,
ascendentem in cœlos, sedentem ad dexteram Patris,
iterumque venturum judicare vivos et mortuos, cu-
jus regni non erit finis. Unum qui;pe eundemque
Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei uni-
genitum, ex duabusei in duabus substantiis inconfuse,
incommutabiliter, indivise, inseparabiliter subsis-
tere cognoscimus, nusquam enblata differentia natu-
rarum propter unionem, sed potius salva proprie-
tate utriusque naturæ et in unam personam, unam-
que subsistentiam concurrente, non in dualitatem
personarum dispartitum vel diversum, neque in
unam compositam naturam confusum: sed unum
eundemque Filium unigenitum, Deum Verbum Domi-
num nostrum Jesum Christum: neque alium in
alio, neque alium et alium, sed eundem ipsum in
duabus naturis, id est, in deitate et humanitate,
et post subsistentialem adunationem cognoscimus:
quia neque verbum in carnis naturam conversum
est, neque caro in verbi naturam transformata est:
permansit enim utrumque, quod naturaliter erat:
differentiam quippe adunatarum [unitarum] in eo
naturarum sola contemplatione discernimus, ex
quibus inconfuse, inseparabiliter et incommutabi-
liter est compositus: unus enim ex utrisque, et per
unum utraque: quia simul sunt et altitudo [magni-
tudo] deitatis, et humilitas carnis, servante utraque
natura etiam post adunationem sine defectu pro-
prietatem suam, et operante utraque forma cum
alterius communiōne quod proprium habet: Verbo
operante quod Verbi est, et carne exsequente quod
carnis est: quorum unum corruscet miraculis, aliud
succumbit injuriis (*Leo papa, epist. 10*). Unde conse-
quenter, sicut duas naturas sive substantias, id est,
deitatem et humanitatem, inconfuse, indivise, in-
commutabiliter, eum habere veraciter constitemur:
ita quoque et duas naturales voluntates et duas natu-
rales operationes habere, ut pote perfectum Deum
et perfectum hominem unum eundemque ipsum Domi-
num Jesum Christum pietatis nos regula instruit:
quia hoc nos apostolica atque evangelica traditio,
sanctorumque Patrum magisterium, quos sancta
apostolica atque catholica Ecclesia, et venerabiles
synodi suscipiunt, instituisse monstratur. Ex quorum
doctrinis hæc recolligentes in brevitate perstrinxi-

Α μια οὐσία, ἦτοι φύσις, τουτέστι μία θεότης, μία αἰ-
διότης, μία δυναστεία, ἐν κράτος, μία δόξα, μία πρὸς-
κίνησις, ἐν οὐσιώδεις τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου
Τριάδος θλίμμα καὶ ἐνέργεια, ἦτις πάντα ἔκτισε,
δοικαί καὶ διακρατεῖ. Ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς
αὐτῆς ἁγίας ὁμοουσίου Τριάδος τὸν Θεὸν Λόγον, τὸν
πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα, ἐκ ἰσχύτων
τῶν αἰώνων δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύ-
ματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας, ἀχράντου, καὶ ἀειπαρ-
θίνου, ἐνδόξου Μαρίας τῆς δεσποίνης ἡμῶν, τῆς ἀληθῶς
καὶ κυρίας Θεοτόκου, κατὰ σάρκα δηλονότι ἐκ αὐτῆς
τεχθέντα, καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον γενόμενον, τὸν αὐτὸν
Θεὸν ἀληθινόν, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινόν· Θεὸν
μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, ἄνθρωπον δὲ ἐκ τῆς παρθένου
B μητρὸς, σαρκωθέντα ἐκ αὐτῆς σαρκὶ ψυχὴν ἔχοντα
[ἐχούσης] λογικὴν καὶ νοεράν ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν
τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον
ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα
ὁμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν
ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, παθόντα, καὶ ταπείντα, καὶ ἀνα-
στάνα· ἀναελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καθιζόμενον ἐν
δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζώοντας
καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. Ἐνα
δηλαθῆ καὶ τὸν αὐτὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο
οὐσίαις ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαίρετως, ἀχωρίστως
ὑποστῆναι γνωσκόμεν, οὐδαμῶς τῆς διαφερέας τῶν
φύσεων ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, ἀλλὰ μάλλον σω-
C ζομένης τῆς ιδιότητος ἐκατέρως φύσεως, καὶ εἰς ἐν
πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης· οὐκ ἐν
δυσάδει προσώπων μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, οὔτε εἰς
μίαν σύνθετον φύσιν συγχέομενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν
αὐτὸν Υἱὸν μονογενῆ Θεὸν Λόγον τὸν Κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν Χριστὸν, οὔτε ἄλλον ἐν ἄλλῳ, οὔτε ἄλλον καὶ
ἄλλον, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἐν δύο φύσεσι, τουτέστι
θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι μετὰ τὴν ὑποστατικὴν ἔνωσιν
ἐπιγνωσκόμεν· ἐπειδὴ οὔτε ὁ Λόγος εἰς τὴν φύσιν
τῆς σαρκὸς ἐτέραπη, οὔτε ἡ σὰρξ εἰς τὴν τοῦ Λόγου
φύσιν μετεμάρρωθη· δεῖμαίμεν γὰρ ἐνέτερον ὅπερ φυ-
σικῶς ἦν τὴν θεωρητὰ δηλονότι τῶν ἐνωθεισῶν ἐν αὐτῷ
φύσεων μόνῃ θεωρίᾳ διακρίνομεν, ἐξ ὧν ὄχωρίστως,
ἀσυγχύτως, καὶ ἀτρέπτως συνετίθη· εἰς γὰρ ἕξ ἐκα-
D τέρων, καὶ δι' ἐνός τὰ ἐκότερα· ἐπειδὴ ἅμα εἰσὶ καὶ
τὸ μέγεθος τῆς θεότητος, καὶ τὸ ταπεινόν τῆς
σαρκός· ἐκατέρως φύσεως φυλαττούσης καὶ μετὰ τὴν
ἔνωσιν ἀνελλειπῶς τὴν ἑαυτῆς ιδιότητα, καὶ ἐνεργούσης
ἐκατέρας μορφῆς μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, ὅπερ
ἴδιον ἔσχηκε· τοῦ μὲν Λόγου κατεργαζομένου τοῦθ'
ὅπερ εἰσὶ τοῦ Λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος
ὅπερ εἰσὶ τοῦ σώματος· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλύμα-
πει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεισι ὑποπέπτοικεν.
Ὁθεν ἀκλόουθως καθὼς δύο φύσεις ἦτοι οὐσίας, τουτέστι
θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα ἀσυγχύτως, ἀδιαίρετως,
ἀτρέπτως αὐτὸν ἔχειν ἀληθῶς ὁμολογοῦμεν, οὕτως
ὁμοίως καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς
ἐνεργείας ἔχειν, ὅτε δὴ τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον
ἄνθρωπον, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον τὸν Κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁ τῆς εὐσεβείας καταρτίζει κανὼν;

ἐπειδὴ τοῦτο ἡμᾶς [ἡμῖν] ἡ ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις, καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡ διδασκαλία, οὐστυνας ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, καὶ αἱ σεβάσμιαι σύνοδοι δέχονται, ὁρίσαι δείκνυνται. Ἐξ ὧν διδασκαλιῶν ταῦτα ἀναλαμβάνομεν διὰ βραχίων συνηγόμεν. Τοῦτο γὰρ πιστεύομεν, ὅπερ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν παρελάβομεν, ἥστινος τῆ αὐθεντικῆ ἐν πᾶσιν ἐπόμεθα· τὸ αὐτὸ γὰρ γινώσκομεν καὶ τοὺς παρ' αὐτῆς καταστάνας τοὺς προηγουμένους [καὶ διδασκόντας παρ' αὐτῆς τοὺς προη., I.] τὴν ἡμετέραν μετριότητα, ἣν καὶ μέχρι τέλους παραφυλαχθῆναι ἡμῖν εἶτε ἐν ζωῇ, εἶτε ἐν θανάτῳ εὐχόμεθα. Τοῦτον τοιγαροῦν τῆς καθαρᾶς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας τὸν κανόνα καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, ἥτις ἐν ταύτῃ τῇ δουλικῇ τοῦ ἡμετέρου Χριστιανικωτάτου κράτους τῶν Ῥωμαίων πόλει ἐπὶ τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Μαρτίνου τοῦ πάπα συνήλθε, συνοδικῶς κηρύξαι, καὶ συστατικῶς διεδικῆσαι, πάντες ἡμεῖς, ὅστις δὴποτε ὀπουδῆποτε ἦσαν, οἱ ἐλάχιστοι τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόεδροι ἐπέγνωσαν· ἐν ἧ καὶ οἱ προηγουμένοι τὴν ἡμετέραν ἐλεγύτητα συνελθόντες τὴν ἀποστολικὴν ὁμολογίαν, ἣν ἔξ ἀρχῆς παρελάβον, καὶ συνοδικῶς κηρύγματι ἐκήρυξαν, καὶ χωρὶς οἰασθῆποτε κακωτομίας πλάνης ἀναμφιβόλως ὤρισαν. Τοῖνον τῆς εὐσεβείας τῷ ζῆλῳ, καὶ τῷ πόθῳ τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας ἡ εὐμείνεια τῆς ἡμετέρας γαληνότητος κινήσεισα ἐπὶ πλείον λαμπρῆναι ταύτην, ἵνα τῇ βασιλικῇ θάλψει πολὺ μᾶλλον ἐξαστρέψαι, ἀποκαμῆν φρονίσῃ· ἥς ἡ εὐχὴ, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀποτελεσθεῖν· ἵνα καὶ ἡ ἀλήθεια ἥτις ἀκμῆν τοῖς ἐν διαταγῶν [τοῖς ἀκμῆν ἐν διαστ.] τυγχάνουσι φανῇ, καὶ τοῖς ταύτην εἰλικρινῶς περιπτυσσομένοις ἀνδρῶσι προστιθῇ, καὶ τῶν ζιζανίων τὰ σπέρματα τῆ πνευματικῆ δριπάνῃ, ὡς προσκόμματος καὶ ὑπάτης ἀφορμῆ ἐκ τοῦ μέσου τῶν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν ἔκκοπῇ. Ὡντινων αὐθένται ὑπάχουσι Θεόδωρος ὁ Φαρανίτης, Κῦρος Ἀλεξανδρείας, Σέργιος, Πύρρος, Παῦλος καὶ Πέτρος οἱ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ τοῦτων ὁμόφρονες μέχρι τέλους ἀποδεχθέντες, οἵτινες τῆς καινῆς πλάνης αὐθύνται, καὶ τῆς τελείας οἰκονομίας, ἐν ἧ πάντες ἐσώθημεν, ἐχθροὶ οὐ μόνον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐναντίοι, ἀλλ' αἶτε θῆ πλανώμενοι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας τὰ ἐναντία εἰδίδαξαν, ἄλλως καὶ ἄλλως δικαιολογούμενοι, καὶ ἀλλήλων τὰ δόγματα καταλύοντες. Τὸ γὰρ μηδεμιᾶ ἀληθείᾳ θεμελιωθῆν, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τῆς πλάνης τῷ ἀυσυτάτῳ ποικιλλῆται [ὅποτε γὰρ μηδεμιᾶ ἀληθείᾳ θεμελιωθῆ, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τῆς πλάνης τὸ ἀνακόλουθον ποικιλλῆται]. Ἡ γὰρ ἀληθινὴ πίστις ἐνολλαγῆναι οὐ δύναται· ἡ ποτὲ μὲν ἄλλως, ποτὲ δὲ ἄλλως μετὰ ταῦτα κηρυχθῆναι. Ἐπειδὴ « ἔσται ἡμῶν, » ὡς ὁ Ἀπόστολος διδάσκει, « τὸ ναὶ καὶ, καὶ τὸ οὐ οὐ· τὸ γὰρ πλείον ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. » Πρὸς τοῦτοις ἀπολογητέον ἐστίν ἡμῖν τοῖς ἐλαχίστοις οἰκίταις πρὸς τὴν εὐμείνεια τῶν γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν χάριν τῆς βραδύτητος τῶν σταλέντων ἐκ τῆς ἡμετέρας συνόδου προσώπων, οὓς σταλῆναι διὰ τῆς σεβασμίας αὐτῆς σάκρας ἡ ἡμετέρα κορυφῆ παρεκτελέσαστο. Πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν ἡμετέρων μέχρι τῶν

mus. Hoc enim credimus quod per traditionem apostolicam accepimus, cujus auctoritatem in omnibus sequimur: a qua et institutos hoc ipsum nostrae humilitatis praedecessores cognovimus, quare et usque ad finem servari nobis sive per vitam, sive per mortem optamus. Hanc igitur mensae catholicae atque apostolicae confessionis regulam, et sanctum concilium, quod in hanc Romanam urbem servilem vestri Christianissimi imperii sub apostolicae memoriae Martino papa convenit, praedicasse synodice, ac constanter defendisse, omnes nos, quisquis ubique est, humillimi Ecclesiarum Christi antistites, cognoscimus: in qua et nostrae parvitatibus praedecessores convenientes, apostolicam confessionem, quam a principio perceperunt, etiam synodali praeconio praedicarunt, et absque cujuscumque novitatis errore citra ambiguitatem determinarunt. Pietatis itaque zelo atque amore verae apostolicae confessionis, vestrae serenitatis benignitatis mota, amplius declarare eam, ut regali fomite multo magis flegat, elaborare procurat: cujus votum, quia ex Deo est, a Deo perficitur: ut et veritas adhuc in ancipiti positae clareat, et eam sinceriter amplectentibus robur accrescat, et zizaniorum genimina spirituali falce, ut offensionis ac deceptionis occasio de medio Christi Ecclesiarum tollatur, abscindantur. Quorum auctores extiterunt Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus et Petrus Constantinopolitani, vel quivis eis consentanei usque in finem demonstrati sunt, qui novi erroris auctores, perfectaeque dispensationi, qua salvati sumus, infesti, non solum verae confessionis adversarii, sed, utpote a via veritatis aberrantes, sibi ipsi contraria docuerunt, aliter et aliter asserentes, et alterutrum dogmata destruentes. Quod enim nulla veritate fundatum est, necesse est ut erroris inconstantia varietur. Nam vera fides immutari non poterit, nec aliter nunc, aliter postmodum praedicari. Quia sicut sermo vester, ut Apostolus docet, Est, est, non, non: quod plus est, a malo est (II Cor. 1; Matth. v; Jacob. v). Praeterea satisfaciendum est nostro exiguo famulatu apud serenissimorum dominorum nostrorum clementiam, pro tarditate missarum ex concilio nostro personarum, quas dirigi per suam angustissimam sacram, vestrum piissimum fastigium jussit. Primum quidem, quod numerosa multitudo nostrorum usque ad oceanum regiones extenditur, cujus itineris longinquitas in multi temporis cursum protelatur. Sperabamus deinde de Britannia Theodorum confamilium atque coepiscopum nostrum, magnae insulae Britanniae archiepiscopum et philosophum, cum aliis qui ibidem usque hactenus demorantur, exinde ad nostram humilitatem conjungere, atque diversos hujus concilii episcopos in diversis regionibus constitutos, ut a generalitate totius concilii servilis nostra suggestio fieret, ne si tantum pars, quod agebatur, cognosceret, partem lateret: et maxime, quia in medio gentium, tam Longobardorum, quamque Sclavorum, nec non Francorum, Gallorum, et Gothorum, atque

Britannorum, plurimi confamulorum nostrorum esse noscuntur, qui et de hoc curiose satagere non dolent, ut cognoscant quid in causa apostolica fidei peragatur : qui quantum prodesse possunt, dum in consonantia fidei nobiscum tenentur, nobisque concorditer sentiunt, tantum, quod absit, si quid scandalum in fidei capitulo patiantur, inveniuntur infesti atque contrarii. Nos autem, licet humillimi, summis viribus enititur, ut Christiani vestri imperii reipublica, in qua beati Petri apostolorum principis sedes fundata est, cujus auctoritate omnes Christianæ nobiscum nationes venerantur et colunt, per ipsius beati Petri apostoli reverentiam, omnium gentium sublimior esse monstretur. Personas autem de nostræ humilitatis ordine prævividimus dirigere ad vestras a Deo protegendæ fortitudinis vestigia, quæ omnium nostrum, id est, universorum per septentrionales vel occidentales regiones episcoporum suggestionem, in qua et apostolicæ nostræ fidei confessionem prælibavimus, offerre debeant, non tamen tanquam de incertis contendere, sed ut certa, atque immutabilia compendiosa definitione proferre : suppliciter obsecrantes, ut a Deo coronato vestro imperio favente, hæc eadem omnibus prædicari, atque apud omnes vim obtinere jubentis, ut Deus, qui veritatem et justitiam diligit, omnia prospera vestræ serenissimæ benignitatis temporibus donet, in quibus apostolicæ prædicationis et pietatis veritas fulgeat, meliori, ac prospero successu eorum fortissimæ tranquillitatis imperium lætari de hostium subiectione concedens. Suscipere itaque dignamini, piissimi principum, a nostra humilitate directos episcopos cum reliquis ecclesiastici ordinis viris atque religiosi servis Dei, cum solitæ tranquillitatis clementia, quatenus ex ipsorum testimonio cum gratiarum actione in propria remeantium, apud omnes nationes laus clementiæ vestræ crebrescat : sicut magni illius Constantini, cujus post obitum laudabilis fama nihilo minus viget, cuius insigne non tantum potestatis est, sed et pietatis : cum quo illud sacratissimum concilium trecentorum decem et octo antistitem in Nicæna civitate, in defensionem consubstantialis Trinitatis convenit. Et sicut Theodosii magni, cujus inter alias ejus virtutes singularis pietas prædicatur : quo amittente, per sancti Spiritus gratiam centum quinquaginta Patrum sententia, qui [quam, G.] eis inspirabat, Spiritus sanctus consubstantialis Patri et Filio prædicatus est. Et sicut egrigii veritatis amatoris Marciani principis, qui et primum concilium Ephesium, ut pote catholicam et apostolicam fidem prædicans, sancta Chalcedonensi synodo suscipi fecit, et errores [G., terrores], qui accreverant, de Dei Ecclesia repulit, sacrum illum tomum aniplexus apostolici viri papæ Leonis, quem beatus Petrus apostolus verbis ejus ediderat. Et sicut extremi quidem, præstantissimi tamen omnium, magni illius Justiniani, cujus ut virtus, ita et pietas omnia in meliorem ordinem restauravit : cujus instar fortissimæ vestræ clementiæ principatus, virtutis quidem constantibus reipublici-

PATROL. LXXXVII.

κλιμάτων τοῦ ὡκεανοῦ ἐπεκτείνεται· ἥστινος συνοῦο [Ἰδοῦ, L.] τὸ μῆκος ἐν πολλῇ καιροῦ παραδρομῇ διαταῖται. Εἶτα ἠλπίζομεν ἀπὸ Βρεττανίας Θεοδοῦρον τὸν σύνδουλον ἡμῶν καὶ συνεπίσκοπον, τῆς μεγάλης νήσου Βρεττανίας ἀρχιεπίσκοπον καὶ φιλόσοπον, μετὰ ἄλλων ἐκείσιν κατὰ τὸν τόπον διαγόντων, ἐκείθεν τῇ ἡμετέρῃ ἐνωθῆναι μετριότητι, καὶ διαφόρους ταύτης τῆς συνόδου ἐπισκόπους ἐν διαφόροις κλίμασι τυγχάνοντας, ἵνα ἐξ ὧν τῆς κοινότητος τῆς δουλικῆς ἡμῶν συνόδου ἡ ἡμετέρα ἀναγορὰ γενήσεται, μήπως ἐὰν μονομερῶς τὸ πραττόμενον γνωσθήσεται, τὸ μέρος λάτῃ· καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τῶν τε Λαγγοβάρδων, καὶ Σαλάρων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Φράγκων, Γότθων, καὶ Βρεττανῶν πλείστῳ ἐκ τῶν συνδούλων ἡμῶν εἶναι γνωρίζονται, οἷτινες καὶ περὶ τούτου περιμετρήσασθαι οὐκ ἀρίσταται, ἵνα γνώσωνται, τί εἰς τὸ πρᾶγμα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως πράττεται· οἷτινες ὅπου οὐκ ἀφελῆσαι δύναται, ἐκὰν ἐν τῇ συμφωνίᾳ τῆς πίστεως μεθ' ἡμῶν κρατῶνται, καὶ ἡμεῖν ὑποφρονῶσι, τοσούτου, ὅπερ ἀπίστω, ἐὰν σκάνδαλον τί ποτε ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς πίστεως ὑπομείνωσιν, εὐρίσκονται ἔχθροὶ καὶ ἐκωνταί. Ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ ἐλάχιστοι, ἀλλ' ὁμως ἀπὸ ὀνῆς ἰσχύος θερμούμεν [L., κερῶμεθα], ἵνα τοῦ Χριστιανικωτάτου ἡμῶν κράτους ἡ πολιτεία, ἐν ἧ τοῦ μακαρίου Πατρὸς τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ θρόνος τεθιμολογῆται, οὕτινος τὴν ἀδεντικὴν τῇ ἀληθείᾳ πάντα τῶν Χριστιανῶν τὰ ὄνθη ἅμα ἡμεῖν προσκυνοῦσι καὶ εἰθεύσι, κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πατρὸς τοῦ ἀποστόλου τιμὴν πάντων τῶν ἐθνῶν ἀποδειχθῆ ὑψηλοτέρα. Τὰ δὲ πρόσωπα, ἃ παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος κατὰ τάξιν ἐπιλέξασθαι [L. πρόσωπα δὲ ἐκ τῆς τάξεως τῆς ἡμετέρας μετριότητος ἐπ.] συνειδομεν πρὸς τὰ ἔχνη τῆς ἡμετέρας Θεοσεκπάστου ἀνδρείας, ὀφίλοντα προταγαγεῖν τὴν ἀναγορὰν πάντων ἡμῶν, τοσούτου ἀπάντων τῶν κατὰ τὰ ἀρκύρια καὶ θυτικὰ κλίματα ἐπισκόπων, ἐν ἧ καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὴν ὁμολογίαν προαπερξάμεθα· ὁμως οὐκ ὡς περὶ ἀδελῶν φιλονεικεῖν, ἀλλ' ὡς βίβια καὶ ἀτρωτικὰ συνλόγῃ ὄρα προσφέρειν ἐκτεντικῶς παρακαλοῦντες, ἵνα τοῦ ὑμειτέρου Θεοσέπτου κράτους ἐκινεῦοντος, ταῦτα αὐτὰ πᾶσι κηρυχθῶσι, καὶ πρὸς πάντας ἐπικρατεῖν κελύσῃσι· ἵνα ὁ Θεὸς ὁ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀγαπῶν, πάντα αἰσία χορηγῆται τοῖς χρόνοις τῆς ἡμετέρας γαληνότητος· εὐμνείας, ἐν οἷς τοῦ ἀποστολικῶ κηρύγματος· καὶ τῆς εὐσεβείας ἡ ἀληθείᾳ ἐκλαμπῆ, κρείττον καὶ αἰσία ἐκβάσει τῆς ἡμῶν ἀνδρειότητος γαληνότητος τὸ κράτος εὐφρανθῆναι περὶ τῆς τῶν πολεμίων ὑποταγῆς χαριζόμενος. Διέξασθαι τοῖνον κατεξώσασθε εὐσεβέστατοι βασιλείων τοὺς σταλέντας παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος ἐπισκόπους μετὰ τῶν ὑπολοίπων τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἀνδρῶν, καὶ τῶν εὐλαβεστάτων δούλων τοῦ Θεοῦ μετ' εὐμνείας τῆς εὐσεβείας γαληνότητος. ὅπως καὶ τῇ ἐξ αὐτῶν μαρτυρίᾳ μετ' εὐχαριστίας εἰς τὰ οἰκεῖα αὐτῶν ἐπαναστρέφοντες [ἐπαναστρέφόντων] παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι συγχάσῃ ὁ ἔπαινος τῆς ἡμετέρας φιλανθρωπίας, ὡς εἰκόνου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, οὕτινος μετὰ τὴν τελευταίαν ἀξίειαν [ἀξίειαν] οὐδὲν ἔττον φήμη ἀκμάζει· οὕτινος οὐ μόνον τὸ ἐπίσημον τῆς ἐξουσίας

ἴσται, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐσεβείας, μὴ οὐ ἐκείνη ἡ ἱερωτάτη A
 σύνοδος τῶν τριακοσίων ἑκατὶ καὶ ὀκτὼ πρεσβυτέρων ἐν τῇ
 Νικαίᾳ πάλαι ἐπὶ διεκδικήσει τῆς ὁμοουσίου Τριάδος
 συνῆλθε. καὶ καθὼς Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, οὕτως ἐν
 ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἀρεταῖς ἡ μοναχικὴ εὐσεβία κηρύτ-
 κεται· οὕτως ἐπενεύσαντος [συναντιλαμβανομένου], διὰ
 τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῶν ἑκατῶν πεντάκοντα
 Πατέρων τῇ γνώμῃ, ἣν αὐτὰς ἐπέκρινε, τὸ Πνεῦμα τὸ
 ἅγιον ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἐκπύχθη. καὶ
 καθὼς [ἡ γνώμη ἐκπύχθη ἣν αὐτὸν ἐπέκρινε τὸ Π. σῶμα
 τὸ ἅγιον, τὸ ὁ. τ. Π. κ. τ. Γ. ὁ καὶ καθὼς] τοῦ ἐξόχου
 τῆς ἀληθείας ἱρῶτος Ναρκαίου τοῦ βασιλέως, τοῦ καὶ
 τῆν πρώτην ἐν Ερέσῳ σύνοδον, ἅτε δὴ καθολικὴν καὶ
 ἀποστολικὴν πίστιν κηρύττοντος [κηρύττουσαν], ὑπὸ τῆς
 ἁγίας ἐν Χαλκηδῶνι συνόδου δεχθῆναι ποιήσαντος, καὶ τοῦ
 αἰθέσαντος φοβερισμοῦ ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ [τῆς αἰξη-
 σίας κλίνας ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ] ἐπιπέσαντος Ἐκκλησίας,
 τὸν ἱερωτάτον ἐκείνον τόμον ἐκασπαράμενος [ἀσπασα-
 μένου] τοῦ ἀποστολικῷ ἀνδρὶ τῷ κάππῃ Λίοντος, ὃν
 ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος τοῖς ἐκείνου ἰδίοις ὑπη-
 γόρησεν βήμασι. καὶ καθὼς τοῦ τελευταίου μὲν, ὅμως
 δὲ πάντων ἰσοχωτέρου, τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ἰουστινιαν-
 οῦ, οὕτως ὡς ἡ ἀρετὴ, οὕτως καὶ ἡ εὐσεβία εἰς
 κρείττονα τάξιν ἀνεκίμειε τὰ πάντα· οὕτως καὶ
 ὁμοίωμα ἡ αὐτοκρατορία τῆς ἀνδρισταίας· ὑμῶν εὐσε-
 βείας ἀρεταῖς τε καὶ ἐγχειρήμασι τὴν πολιτείαν τῶν
 Χριστιανῶν κατασφαλίζεται, καὶ ἐπὶ τὸ κρείττον ἀνεκίμει-
 νίζει, τοῖς τε τῆς εὐσεβείας σπουδαίμασι τῇ καθολικῇ
 συντρέχει Ἐκκλησία, ἵνα ἐν τῇ ἐνώσει [ἐνώσει ἡ.] τῆς
 ἀληθοῦς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τελειώτερον συναρθῆ, ἣν
 μέχρι τοῦ παρόντος σὺν ἡμῶν ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων
 Ἐκκλησία φυλάττει, ὅπως τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τὸ
 μυστήριον λαμπρότερον σάλπιγγος εἰς ὅλον τὸν κόσμον
 κηρυχθῆ καὶ ἐνθα ταύτης τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τὸ
 ἀκέραιον ταῖς εὐσεβείαι σπουδαῖς τῆς ὑμετέρας βασι-
 λείας ἐπικρατεῖ, ἔπαινος ἅμα καὶ εὐεργεσία τοῦ γαλι-
 κείου ὑμῶν κράτους κηρυχθῆ, ἵνα μετὰ τῶν τῆς εὐσε-
 βείας ἐκείνων καὶ τῆς βασιλείας ὑμῶν πλατυνώσῃ Θεοῦ
 ἐπενεύσαντος τὰ ἐξαιρέτα [ἐπίσημα]· καὶ οὐς ἡ τῆς
 ἀληθοῦς εὐσεβείας ὁμολογία προτρέπεται, ἡ βασιλικὴ
 ἀνδρεία κτίσσεται. καὶ ἡμῖς γὰρ εἰ καὶ ἀνόμιοι τὴν
 τοῦ Θεοῦ φιλοκαθρωτικὴν ἐκτελούμεν, ἵνα χωρὶς ἄλλοθου
 τινὸς μέχρι αὐτοῦ τοῦ τῆς ζωῆς ὅρου ἄσπιλον ἡμᾶς
 φυλάξῃ, καὶ καρύξῃ συγχωρήσῃ, καὶ δι' αὐτῆς ἐνώ-
 πιον αὐτοῦ καυχῆσασθαι [δοξασθῆναι]. Ἐπειδὴ εἰ καὶ
 σοφίαν κρημικὴν, καὶ ματαιὰν ἀπάτην, ὡς φασὶν ὁ μα-
 κάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος, παντελῶς ἀγνοοῦμεν, ὅμως
 τὸν κανόνα τοῦ ἀληθοῦς κηρύγματος τῇ ἀκλωστότερῃ
 ἀληθείᾳ διδάσκουμεν, καὶ ἐκδοκοῦμεν [διεκδικοῦμεν]· ἐπει-
 δὴ οὐχὶ παμπὰς βήματων ἔχειν ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα ταῖς
 φιλοικιαῖς προκαταληθῶμεν, οὕτε γὰρ ἐνδέχεται [ἐμ-
 βόινει] ἐν στενοχωριαῖς διαγόντων ἡμῶν, ἀλλὰ τοὺς
 ὕλωντας [τοῖς θέλουσιν] ἐπιστρέψῃμεν πρὸς τὴν ἀλήθειαν
 τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως τὴν τάξιν μετὰ ἀπλῆς καρδίας,
 καὶ βημάτων κρημνότητος προσφέραμεν. Ἰῶσσα γὰρ διὰ
 τῆς ἀληθείας τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τοῖς ἐκ τῆς
 θείας βοῆς ἐμπιστευθείσας ἡμῖν ψυχὰς ἐπιθυμοῦμεν,
 ἢ διὰ φιλαρίας τοὺς ἀκούοντας εἰς πλάνην ἐμβάλλειν.
 Διὸ τῆς ἁγίας πίστεως τῶν ἱερῶν ταῦτα τὰ ἐν τῇ ὁμο-

cam Christianam tuetur, et restaurat in melius, pie-
 tatisque studiis catholicæ succurrit Ecclesiæ, ut in
 unitate veræ ac apostolicæ confessionis perfectius
 copuletur, quam nunc usque nobiscum sancta Ro-
 mana servat Ecclesia, quatenus sinceræ pietatis ar-
 canum, tuba clarius per totum orbem prædicetur :
 et ubi hujus veræ confessionis sinceritas pii vestri
 Imperii favoribus vim obtinet, laus simul ac meritum
 serenissimi vestri Imperii prædicetur, ut cum pie-
 tatis laudibus, etiam regni eorum, Deo annuente,
 dilatentur insignia, quosque veræ pietatis invitat con-
 fessio, imperialis fortitudo possideat. Nam et nos, licet
 indigni, Dei elementiam deprecamur, ut sine aliquo
 lapsu usque ad ipsius vitæ terminum, immaculatam
 nos servare ac prædicare concedat, et per eam in
 suo conspectu gloriari. Quia etsi sæcni sapientiam
 et inanem fallaciam (*Coloss. III*), quemadmodum bea-
 tus Paulus apostolus dicit, penitus ignoramus, veræ
 tamen præfectionis normam simplici veritate doce-
 mus atque defendimus, quia non verborum pompas
 habere cupimus ut contentionibus occupemur : nec
 enim licet in angustiis nobis degentibus, sed qui
 converi ad veritatem voluerint, rectæ nostræ fidei
 ordinem cum simplicitate cordis, verborumque leal-
 tate proferimus. Salvare enim per apostolicæ con-
 fessionis veritatem commissas nobis divinæ dignatione
 animas magis cupimus, quam per verbosam loquaci-
 tatem in errorem audientes immittere. Quicumque
 proinde sacerdotum hæc, quæ in hac nostræ humil-
 itatis confessione continentur, nobiscum sinceriter
 prædicare desiderat, ut nostræ apostolicæ fidei con-
 cordes, ut consacerdotes, ut comministros ejusdem
 fidei, et (ut simpliciter dicamus) ut spirituales fratres
 et coepiscopos nostros suscipimus. Qui vero hæc
 confiteri noluerint, ut infestos catholicæ atque apo-
 stolicæ confessioni, perpetuæ condemnationis reos
 esse censemus : nec aliquando tales in nostræ humil-
 itatis collegio, nisi correctos suscipere patimur. Nec
 transgredi nos quisquam eorum arbitretur, quod a præ-
 decessoribus nostris percipimus. Præterea [*Propterea*]
 gaudium magnam erit in cælo et in terra, si vestra
 benignissima pietate mediante, hæc conregnator vester
 omnipotens Deus ad effectum perduxerit, ut cælum
 jueundetur, exultet et terra, dum pax multa sit dili-
 gentibus veritatem, et non est eis scandalum, et au-
 feratur de dono Dei abominatio scandalii, quæ erat
 ad ruinam multorum inconstantium, vel simplicium,
 ut sit una fides, unum os et labium, una apud om-
 nes apostolicæ prædicationis confessio, dum omnes
 unanimis loquentur magnalia Dei : quam vestræ
 serenissimæ felicitatis temporibus misericors Deus
 concedere dignabitur, dum dissipata in ædificatio-
 nem Ecclesiæ Dei construuntur, segregata in com-
 pagine veritatis conveniunt, dissociata in charitatem
 apostolicæ fidei copulantur, dispersa in unitatem
 obtinente apostolica veritate concurrunt, ut concor-
 diter nobiscum omnes hoc bonum operantes, Dei
 munus atem valeant fideliter olsecrare pro longevi-
 tate atque perfecta prosperitate vestræ fortitudinis

Imperio divinitus concedenda ut eorum invictissimæ mansuetudinibus congregentur ex gentibus, ut constiendum nomini sancto ejus, et glorificandum in laude veræ ejus confessionis, qui facit mirabilia magna solus, qui facit prodigia super terram, auferens bella usque ad fines terræ, qui dispersa congregat, et congregata conservat, qui tam piissimos principes super populum suum regnare præcipit, quem pervigili pietate et invictis laboribus, Deo cooperante, custodimus.

Ἐπερ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο χαρὰ μεγάλη ἔσται ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἵαν τῆς ὑμετέρας εὐμενῶς βασιλείας μισειτουσίας ὁ συμβασιλεύς ἡμῶν καὶ παντοκράτωρ Θεὸς ταῦτα πρὸς πέρας ἀγάγῃ, ἵνα ὁ οὐρανὸς ἐνφρανθῇ, καὶ ἀγαλλιῶσται ἢ γῆ γυνομένης εἰρήνης πολλῆς τοῖς τῶν ἀλλόθιων ἀγαπῶσι, καὶ οὐδ' ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον· καὶ ἀραιρεθῆ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ βδελύγμα σκανδάλου, τὸ ὄν εἰς πτώσει πολλῶν ἀσυστάτων καὶ ἀπλουστέρων· καὶ γίνηται μία πίστις, ἐν στόμα, καὶ χεῖλος ἐν, καὶ μία πρὸς πάντα [παρὰ πάντι] τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ὁμολογία, ἐν ὅσῳ πάντες ὁμοθυμαδὸν λαλοῦσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ· ἵνα ἐν ταῖς χρόνις τῆς ὑμετέρας γαληναίας εὐδαιμονίας ὁ πολυεὺς Θεὸς χάρισθαι καταξιώσῃ, ἐν ᾧ [i. e.] τὰ δυσκωμῆα πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ κατασκευάζονται, τὰ διακωμωρημένα εἰς ἀρμονίαν ἀληθείας συνέρχονται, τὰ διζευγμένα εἰς ἀγάπην ἀποστολικῆς πίστεως [ἀληθείας] συνάπτονται, τὰ διασπαρμένα εἰς ἑνωσιν ἐπικρατούσης τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας συνέρχονται, ἵνα ὁμογῶνως ἅρα ἡμῖν πάντες τὴν μεγαλειότητα τοῦ ἐπηγάσαντος τὸ ἀγαθὸν τοῦτο Θεοῦ πιστῶς ἰσχύνοσιν παρακαλεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ μικροχρόνου καὶ τελείως εὐδαιμονικῶν θεῶν χάρισθῆναι τῷ κράτει τῆς ὑμῶν ἀνδρείας, ἵνα τοῖς κωμῆα τῆς ὑμῶν ἀσπίτου ἡμιόρουτος συναχθῶσινται ἐκ τῶν ἰθῶν εἰς τὸ πιστεῖν [L. ἐομολογήσασθαι] τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, καὶ δοξάζειν ἐν ὑμῖν τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ὁμολογίαν, τοῦ ποιήσαντος θαυμάσια μεγάλα μῆνου, τοῦ ποιήσαντος τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς· ἀντακαρῶντος πολέμους μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς· ὅς τὰ διασπαρμένα συνήγαγε, καὶ τὰ συναχθέντα φυλάττει· ἐς τοὺς εἰσεπιεῖ βασιλεῖς ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ βασιλεύειν προστάττει, ὅτινα διὰ τῆς ἀγρύπνου εὐσεβείας, καὶ τῶν ἀσπίτων καρέων συναγρούτος Θεοῦ φυλάττουσιν.

SUBSCRIPTIONES *.

Agatho episcopus sanctæ Dei catholicæ atque apostolicæ Ecclesiæ urbis Romæ, huic suggestioni cum generalitate totius apostolicæ sedis concilii, pro reuerentiâ apostolicæ confessionis factæ, sicut superius constituetur, cons. et subscr.

Andreas gratia Dei episcopus sanctæ Ostiensis ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter contruximus, simil. subscr.

Agnellus gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tarracinenensis provincie Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscr.

Agnellos gratia Dei episcopus sanctæ Fundanæ ecclesiæ provincie Campaniæ, in hanc suggestionem, etc., similiter subscripsi.

Adeodatus gratia Dei episcopus sanctæ Formianæ ecclesiæ provincie Campaniæ, in hanc suggestionem, etc., similiter subscripsi.

Petrus gratia Dei episcopus sanctæ Cumanæ ecclesiæ provincie Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscr.

Agnellus gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Misenum provincie Campaniæ, in suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* In sequentibus subscriptionum formulis Græcum iter et Latinum sermonem, aliquot, nec graviotis

λογίᾳ τῆς ὑμετέρας μετριότητος περιεχόμενα ἅμα ἡμῖν εὐκρινῶς κηρύττειν ἐπιθυμῶσι, ὡς τῇ ὑμετέρα ἀποστολικῇ πίστει ὁμόφρονος, ὡς συνειροῖς, ὡς συλλειτουργοῦς, ὡς τῆς αὐτῆς πίστεως, καὶ ἵνα ἀπλῶς εἴπωμεν, ὡς πνευματικὸς ἀδελφοῦς, καὶ συνεπισκόπους ἡμῶν δεχόμεθα. Τοὺς δὲ ταῦτα σὺν ἡμῖν ὁμολογεῖν μὴ θέλοντας, ὡς ἐχθροῦς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας, ἐνόχους· εἶναι κρίνομεν τῆς αἰωνίου κατακρίσεως, οὔτι δὲ ποτε τοὺς τοιαύτους ἐν τῷ συλλόγῳ τῆς ὑμετέρας μετριότητος, εἰμὰ διορθωθέντας, ἀνεχόμεθα δεῖξασθαι. Μὴτὲ παραβῆναι ἡμᾶς τις ἐξ αὐτῶν ὑπολάβοι,

Ἐπερ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο χαρὰ μεγάλη ἔσται ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἵαν τῆς ὑμετέρας εὐμενῶς βασιλείας μισειτουσίας ὁ συμβασιλεύς ἡμῶν καὶ παντοκράτωρ Θεὸς ταῦτα πρὸς πέρας ἀγάγῃ, ἵνα ὁ οὐρανὸς ἐνφρανθῇ, καὶ ἀγαλλιῶσται ἢ γῆ γυνομένης εἰρήνης πολλῆς τοῖς τῶν ἀλλόθιων ἀγαπῶσι, καὶ οὐδ' ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον· καὶ ἀραιρεθῆ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ βδελύγμα σκανδάλου, τὸ ὄν εἰς πτώσει πολλῶν ἀσυστάτων καὶ ἀπλουστέρων· καὶ γίνηται μία πίστις, ἐν στόμα, καὶ χεῖλος ἐν, καὶ μία πρὸς πάντα [παρὰ πάντι] τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ὁμολογία, ἐν ὅσῳ πάντες ὁμοθυμαδὸν λαλοῦσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ· ἵνα ἐν ταῖς χρόνις τῆς ὑμετέρας γαληναίας εὐδαιμονίας ὁ πολυεὺς Θεὸς χάρισθαι καταξιώσῃ, ἐν ᾧ [i. e.] τὰ δυσκωμῆα πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ κατασκευάζονται, τὰ διακωμωρημένα εἰς ἀρμονίαν ἀληθείας συνέρχονται, τὰ διζευγμένα εἰς ἀγάπην ἀποστολικῆς πίστεως [ἀληθείας] συνάπτονται, τὰ διασπαρμένα εἰς ἑνωσιν ἐπικρατούσης τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας συνέρχονται, ἵνα ὁμογῶνως ἅρα ἡμῖν πάντες τὴν μεγαλειότητα τοῦ ἐπηγάσαντος τὸ ἀγαθὸν τοῦτο Θεοῦ πιστῶς ἰσχύνοσιν παρακαλεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ μικροχρόνου καὶ τελείως εὐδαιμονικῶν θεῶν χάρισθῆναι τῷ κράτει τῆς ὑμῶν ἀνδρείας, ἵνα τοῖς κωμῆα τῆς ὑμῶν ἀσπίτου ἡμιόρουτος συναχθῶσινται ἐκ τῶν ἰθῶν εἰς τὸ πιστεῖν [L. ἐομολογήσασθαι] τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, καὶ δοξάζειν ἐν ὑμῖν τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ὁμολογίαν, τοῦ ποιήσαντος θαυμάσια μεγάλα μῆνου, τοῦ ποιήσαντος τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς· ἀντακαρῶντος πολέμους μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς· ὅς τὰ διασπαρμένα συνήγαγε, καὶ τὰ συναχθέντα φυλάττει· ἐς τοὺς εἰσεπιεῖ βασιλεῖς ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ βασιλεύειν προστάττει, ὅτινα διὰ τῆς ἀγρύπνου εὐσεβείας, καὶ τῶν ἀσπίτων καρέων συναγρούτος Θεοῦ φυλάττουσιν.

B

AI ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ἀγάθων ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας πόλεως Ῥώμης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἅμα τῷ κοινῷ ἔθλις τῆς συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, τῇ γυνομένη χάριτι τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας, ὡς ἀνωτέρω περιείχεται, φρονῶν ὑπέγραψα.

Ἀνδρίας χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἐν τῇ Ὄσῃ ἐκκλησίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμεῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἀγνίλλος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Ταδ-ρακίῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπατανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

C

Ἀδεοδάτος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Σέρμη ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Καμπατανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Πέτρος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Κοῦμῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπατανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἀγνίλλος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Μισαίνῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπατανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

tamen momenti discrepantias animadvertere est. Qua de re lectores tantummodo monere so'ficiat. Est.

Γαυδιώζος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Πο-
τιολῶν ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λουκρητίας ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἀγγελίος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Νεαπόλει ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Λύρηλιανὸς ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νολῶν ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Βαρβάτος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βενιθέτου ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Δεκώστος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καπούνης ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἰουλιανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κονστίντου, [omissum est ἐπαρχίας Βρυτιῶν] ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἰδραύντου ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Γερμανὸς ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τάραντος [Ταρέντου] ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Θεοφάνης ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Θούρης [L. Θουρίνης] ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Βρότωνι ἐκκλησίας ἐπαρχίας Βρυτιῶν [ἄλλως, Βρεττιῶν], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σκυλλαιῆς ἐπαρχίας Βρυτιῶν, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυρικῆς ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τροπέας ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἀβουδάντιος ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλη-

· ^a Gaudiosus gratia Dei episcopus sanctæ Puteolanae ecclesiae provinciae Campaniae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscr.

Stephanus gratia Dei episcopus sanctæ Locroensis ecclesiae [Provinciae Calabriae], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subs.

Agnellus humilis episcopus sanctæ Neapolitanæ ecclesiae provinciae Campaniae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subs.

Aurelius [Aurelianus] ^b humilis episcopus sanctæ Nolanæ ecclesiae provinciae Campaniae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Barbatus gratia Dei episcopus sanctæ Beneventanæ ecclesiae provinciae Campaniae, hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscr.

Decorusus gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiae Capuanæ provinciae Campaniae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscr.

Julianus indignus episcopus sanctæ Consentinae ecclesiae provinciae Brutiorum [Calabriae], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes gratia Dei episcopus sanctæ Hydruntinae ecclesiae provinciae Brutiorum, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscripsi.

Germanus humilis episcopus sanctæ Tarentinae ecclesiae provinciae Calabriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theophanes humilis episcopus sanctæ Thurinae ecclesiae provinciae Calabriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Petrus humilis episcopus sanctæ Crotonensis ecclesiae provinciae Brutiorum, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscripsi.

Paulus humilis episcopus sanctæ Scylliæ ecclesiae provinciae Brutiorum, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscripsi.

Georgius humilis episcopus sanctæ Taurianæ ecclesiae provinciae Calabriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscr.

Theodorus humilis episcopus sanctæ Tropejanæ ecclesiae provinciae Calabriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Abundantius humilis episcopus Tempsanæ eccle-

^a Ms. Paris., *Tausius*. HARD.

^b Paris., *minimus episcopus* et sic in seqq. Is.

sizæ provinciæ Brutiorum, in hanc suggestionem, **A** quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Hycinthus humilis episcopus sanctæ Surrentinæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscripsi.

Placencius humilis episcopus sanctæ Veliternensis ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subs.

Juvenalis humilis episcopus sanctæ Albanensis ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Vitus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Silvæ candidæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Paulus humilis episcopus sanctæ Nomentanæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Portuensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Stephanus humilis episcopus sanctæ Prænestinæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Felix exiguus episcopus sanctæ Spoleitanæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Monestus exiguus episcopus sanctæ Esinatis ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Felix exiguus episcopus sanctæ Camerinæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Florus exiguus episcopus sanctæ Fulginatis ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Decentius exiguus episcopus sanctæ Foroflaminienensis ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes exiguus episcopus sanctæ Nursinæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Felix exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Asculanensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica

σίς Τεμφάνης ἐπαρχίας Βρυτιῶν, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἰακίνθος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σῦρτης [Σουρρέντου] ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Πλακέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βιλλετέρνης [add. ἐπαρχίας Καμπανίας], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰουθενάλιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλβάνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

B Βίτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λυλικῆς Σίλβας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νεμάντου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Πόρτου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πραϊνεστίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

C Φίλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σπολητίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνετάξαμεν, συνήνεσα ὁμοθυμαδὸν, καὶ ὑπέγ.

Ὀνωράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας... [F. Ἀσιαινός] ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἐνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Φίλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καμερινῆς, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἐνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Φλόρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φουλγίνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἐνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Δεσιάντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φοροφλαμινίου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νούρσας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἐνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Φίλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀσκούλων, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων

^a Paris., Honoratus. HARD.

^b Paris., Decentinus. IV.

racearum insula Britannia, legatus venerabilis synodi per Britanniam constitutus, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mauricius humilis episcopus sanctæ Tiburtinæ ecclesie [Provinciæ Piconæ], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Felix humilis episcopus sanctæ Arelatensis ecclesie, legatus venerabilis synodi per Galliarum provincias constitutus, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Taurinus indignus diaconus sanctæ ecclesie Tolonensis, legatus venerabilis synodi per Galliarum provincias constitutus, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mansuetus Dei gratia episcopus sanctæ Mediolanensis ecclesie, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes indignus episcopus sanctæ ecclesie Bergomatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Donatus episcopus sanctæ ecclesie Laudovis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Anastasius episcopus sanctæ ecclesie Ticianensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Valentius episcopus sanctæ ecclesie Aquensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Desiderius humilis episcopus sanctæ ecclesie Cremonensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gratianus episcopus sanctæ ecclesie Novariensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Desiderius episcopus sanctæ ecclesie Eporidionis [G., Hipporicæ in Calabria], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes clementia Dei episcopus sanctæ ecclesie Genensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, fideliter subscripsi.

Deusdedit episcopus sanctæ ecclesie Brixianensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, fideliter subscripsi.

• Paris., Charinus. Harb.

Εὐνοσεπὶς [L. Ἐφορακῆ:] ἡγεστὸς τῆς Βρετανίας, λεγόμενος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Βρετανίᾳ καθιεστώσης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνδικῶς παρ' ἡμῶν γενομένῃ συναίνων ὑπέγραψα.

Μαυρικίος ἄξιος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τιβούρτου ἐπαρχίας Πικονίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἡλῆξ ἐλάχιτος [L. ἐπίσκοπος] πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀρελάτου [L. Ἀρελάτου], λεγόμενος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρῃ τῶν Γάλλων καθιεστώσης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνδικῶς γενομένῃ παρ' ἡμῶν, συναίνων ὑπέγ.

Ταυρίνος ἀνάξιος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀδελόντου [L. Τηλώνου], λεγόμενος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρῃ τῶν Γάλλων καθιεστώσης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνδικῶς γενομένῃ παρ' ἡμῶν συναίνων ὑπέγ.

Μανσουέτος κατὰ θεοῦ χάριος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεδιολάνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς γενομένῃ παρὰ πάντων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐκκλησίας Βεργομάτης [L. Βεργορέου] ἀνάξιος ἐπίσκοπος, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Δονάτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λαυδύου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τικίνου [L. Τικίνου], ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βαλεντίος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκουίνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Δεσιδέριος ἐλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κρεμόνου [L. Κρεμόνης], ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Γρατιανὸς ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νοβάρου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Δεσιδέριος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἰππορίτης [L. Ἐποριδίας], ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ἰωάννης εὐσεβεία [ἐπιθεωρητῆ] θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας Γενεύας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Δεουσδέδωτ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βριξίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ἀδάκτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Δέρτωνος, Ἀ ταύτη τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Βενενάτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀστίνου, ταύτη τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βενέδικτος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βαλδίνου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βάνος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλ-
Συγαίνου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Θεόδωρος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βερκίλλου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ρουάτιος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυρινάτων, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ιωάννης ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βιντιμίου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Σεβῆρος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Δούνας, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ἐλευθέριος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λουκίνου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Μαυριανὸς ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πισῶν, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Σερῆνος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πο-
πουλωνίου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ῥεκαμάτος ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φλωρεντίας, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βαϊριανὸς ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ρουφελίνου [Ρουτελίνου; ul., Ρουσελλίνης L.], ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως γενομένῃ συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Κυπριανὸς ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀρτίνου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βιταλιανὸς ἁλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας

^a Audacis episcopus sanctæ ecclesiæ Dertonensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benenatus episcopus sanctæ ecclesiæ Astensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benedictus, humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Valvensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Bonus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Albiganensis [Corr. ut in Græco Albiganensis, vel Albiganensis], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theodorus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Vercellensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Rusticus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Taurinatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Vindemiensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Severus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Lunensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Eleutherius humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Lucensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

^d Maurianus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Pisane, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Serenus episcopus humilis sanctæ ecclesiæ Populoniensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Reparatus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Florentinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Valerianus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Ruscellensis [Rusellinus], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Cyprianus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Arentinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Vitalianus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Se-

^a Paris., Audax. HARD.

^b Ms. Paris., Albiganensis. Id.

^c Holstenius legit Albensis. Id.

^d Paris., Maurianus. Id.

mensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica A
nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Marcianus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Volterranæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mauricius exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Suanensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Agnellus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Volsiniensis [Volsiniensis], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theodorus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Clusianæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Castoditus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Vitalianus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Tuscanensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mauritius humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Anagninæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Saturninus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Alatriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Valerianus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Rosanensis [Rosanensis] ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gaudiosus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Signinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Agatho humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Aquilelensis provincie Istrice, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Cyriacus peccator et indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Polensis provincie Istrice, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Aurelianus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Parentinæ provincie Istrice, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Ursinus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Genetensis provincie Istrice, in hanc suggestionem, quam

Σενέσου, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεμα, καὶ ὑπέγραψα.

Μαρκιανὸς ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Βολιτερράνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεμα, καὶ ὑπέγ.

Μαυριῖος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Σουανένσου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεμα, καὶ ὑπέγ.

Ἄγνιλλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Βουλσινιένσου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Κλουστίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Καυστόδιτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. τοῦ Βαλντινοκάστρου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Βιταλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Τούσκης [Τουσκοῦλου], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Μαυρικίως ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ἀναγνίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεμα, καὶ ὑπέγ.

Σατουρνίνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ἄλστρινης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. εἰς τὰ Ῥωσάνα, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Γαυζίσκος [L. Γαυδιώσος] ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Σενγίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Ἀγάθων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ἀκυλαϊκῆς ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Κυριακὸς ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Πολέσσου [Πόλης] ἐπαρχ. Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Ἀυρηλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Παρέντου ἐπαρχ. Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνιτάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Οὐρσίνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Κίνσου [Κενίτου L.] ἐπαρχ. Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀνα-

^a Paris., ut in Græco, Gauziscus.

φορᾶ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραφα.

Ἀνδρέας ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Κελαϊάνης [Οὐκεαντιανῆς L.] ἐπαρχ. Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Γαυδέντιος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Τηργιωνῆς [Τηργεσιανῆς L.] ἐπαρχ. Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς κατὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συμφώνησι, καὶ ὑπέγ.

Βενετῆος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ὀπιτεργίης [Ὀπιτεργίου L.], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Οὐρσίνος [Ὀρσινειανὸς L.] ἡλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Παταθίης [Πουλίης L.] ἐπαρχ. Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Παῦλος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ἀλτινέσου, ἐπαρχ. Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ἰμ ὑπέγ.

Παῦλος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ἀρμιῖνου ἐπαρχ. Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Βεῆτος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Πισαύρου ἐπαρχ. Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Δομῖκος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. ... [Φάνου L.] ἐπαρχ. Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Ἀδριανὸς ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Νουμαντίας ἐπαρχ. Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Ἰωάννης ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ἀνσιμαρῆς [Ἀξέμιου] ἐπαρχ. Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Ἰωάννης ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Ἀγαθῆς ἐπαρχίας Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Βενετῆος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Περουσίης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βονιφάτιος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ. εἰς Τουθέρτιης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συντάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραφα.

Ἐξιλάρτος ἡλάχιτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησ.

° Paris., Ursinus . . . Patavina. HARD.

° Paris., Benenatus. Id.

A pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Andreas humilis episcopus sanctae ecclesiae Veleutianae provinciae Istriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gaudentius humilis episcopus sanctae ecclesiae Tergesianae provinciae Istriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

B Venenatus humilis episcopus sanctae ecclesiae Opiturgianae provinciae Istriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

B Ursinius humilis episcopus sanctae ecclesiae Paduanae [Pucinae] provinciae Istriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Paulus humilis episcopus sanctae ecclesiae Patavinae [Altinensis] provinciae Istriae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Paulus humilis episcopus sanctae ecclesiae Altinensis [Alsion., Altien., G., Arminianis] provinciae Pentapetiae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

B Beatus humilis episcopus sanctae ecclesiae Pisanensis provinciae Pentapetiae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Dominicus humilis episcopus sanctae ecclesiae Fanensis provinciae Pentapetiae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Hadrianus humilis episcopus sanctae ecclesiae Numanensis provinciae Pentapetiae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctae ecclesiae Ansimatis provinciae Pentapetiae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctae ecclesiae Agathanae provinciae Pentapetiae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benenatus humilis episcopus sanctae ecclesiae Perusinae provinciae Tusciae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

° Bonifacius humilis episcopus sanctae ecclesiae Thurduntinae provinciae Tusciae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Exilartus humilis episcopus sanctae ecclesiae Me-

° Paris., Nomenatus. Id.

arensis provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Amator humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Bleronæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gratiosus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Sutrinæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theodorus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Ne-pesinæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctæ ecclesiæ * Salernitanæ [Sarnensis, sed a Græca corrupto videtur legendum Sarsinatis in Umbria] provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theodorus indignus et humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Amerinæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Herbatius humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Polymartiensis provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Deusdedit humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Narniensis provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theodorus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Ruvennatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Stephanus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ * Saranatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Borbatus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Corneliensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Victor episcopus sanctæ ecclesiæ Bononiensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Florens episcopus sanctæ ecclesiæ * Cæsenatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Vitalis episcopus sanctæ ecclesiæ Faventinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Justinus episcopus sanctæ ecclesiæ Fidentinensis

* Lege *Falaritana*. Vide conc. rom. anni 675. In Ms. Paris., *Phalcritano*. HARD.

Α Μαντουρίας [Μεταύρου L.] ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἀμάτωρ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βλερόνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Γρατζιώσος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σουτρίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Διοδάτος [Θεόδωρος] ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νεπισίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαλίρειως [Φαλίρρου L.] ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Θεόδωρος ἀνάξιος καὶ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς πόλεως Ἀμερινῆς ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βαρβατιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πολυμαρτίας ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Δεουσδέδιδετ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ναρνίας ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ραβίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σαρνατίτης [Ἰσως, Σαρνάτης], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βορβάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κορνελίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βικτωρ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βονωνίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Φλώρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κεσιτίνης [Κασίνης], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βιταλιανὸς ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαβεντίτης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰουστίνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φικαθεν-

h Ms. Paris., *Cæsenatis*. lv.

i Ms. Paris., *Celitanæ*. lv.

τῖνας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Βασίλειος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λιβίνου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Πλακέντιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πλακεντίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Μαυρίκιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Παρίου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μοντίσου [Μοντίνης L.], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Γρατζιῶσιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρμίνου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Μάγνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ποπιδου [Πουπιδαν L.], ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβίστατος βασιλεὺς ἔπειν Ἰακωνῶς ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν ἀναγνωσθέντα. Μακάριος δὲ ὁ δούνατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καθ' ἑτέραν τὰς ἡθῶν ὑποσχθείσας παρ' αὐτῶν ἁγίων Πατέρων χρήσεις προκομιζέτωσαν.

EPISTOLA IV.

PATRES SYNODI SECTÆ AD AGATHONEM PAPAM.

ΙΣΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΣΤΑΛΛΑΕΝΤΩΝ γραμμάτων παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἐκτῆς συνόδου πρὸς Ἀγάθωνα τὸν ἁγιώτατον καὶ μακ. βιώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτείας Ῥώμης.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ Θεοῦ χάριν καὶ πανευσεβῆς θέσπισμα τοῦ εὐσεβίστατου καὶ πιστοτάτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου συναχθεῖσα ἐν ταύτῃ τῇ Θεοφυλάκτῃ καὶ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει νῆα Ῥώμῃ ἐν τῷ σικρίτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγμένῳ Τρούλλῳ, τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπῃ τῆς πρεσβυτείας Ῥώμης Ἀγάθῳ ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Τὰ μέγιστα τῶν νοσημάτων μεζόνων δεῖται βοηθημάτων, ὡς ἴσθι μακαριώτατοι· διὰ τοιούτου Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ἡ ὄντως τῶν ὄντων δημιουργὸς καὶ προνοητικὴ δύναμις σοφὸν ἀνδείξεν ἱατρὸν τὴν ὑμετέραν Θεοτίμητον ἀγιότητα, τὸ τε νοσῶδες τῆς αἰρετικῆς λύμης ὀρθοδοξίας φαρμάκιος ἱερωτικῶς ἀπελάυνουσαν, καὶ πανθενῆ τῶν ὑγιᾶν τῆς Ἐκκλησίας χαριζομένην τοῖς μέλεσιν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς, ὡς πρωτοθρόνῳ σοι τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, τὸ πρακτικὸν ταρκεθίμεθα, ἐπὶ τὴν στερειὰν πέτραν ἐστῶτι τῆς πίστεως, τοῖς παρὰ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος πρὸς τὸν εὐσεβίστατον βασιλέα τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐμπελοχωρήσαντες γράμμασιν ὑπὲρ καὶ ὡς ἀπὸ τῆς κορυφαίας τῶν ἀποστόλων ἀκρότατος θεολογηθῆντα γνώσκομεν, δι' ὧν καὶ τὴν τῆς ἐναγχῆς ἀνα-

A [Vicoaventinnensis], in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Vincentius episcopus sanctæ ecclesiæ Livienensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Placencius episcopus sanctæ ecclesiæ Placentinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mauritius episcopus sanctæ ecclesiæ Regienensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Petrus episcopus sanctæ ecclesiæ Mutinensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

B

Gratiosus episcopus sanctæ ecclesiæ Parmensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Magnus episcopus sanctæ ecclesiæ Papiensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Constantinus piissimus imperator dixit: Sufficiant quæ hodierna die relecta sunt; Macarius vero venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, et qui cum eo sunt, in altero secretario testimonia Patrum quæ jam polliciti sunt, proferant.

C EXEMPLUM LITTERARUM missarum a sancto et univ-
ersali sexto concilio ad Agathonem sanctissimum et
beatissimum papam senioris Romæ.

Sanctum et universale concilium, quod per Dei gratiam et piam sanctionem piissimi ac fidelissimi magni imperatoris Constantini congregatum est in hac a Deo conservanda et regia Constantinopoli nova Roma in secreto sacri palatii dicto Trullo, sanctissimo ac beatissimo papæ senioris Romæ Agathoni in Domino salutem.

Maximi morbi majoribus indigent auxiliis, ut scitis, beatissimi: atque idcirco Christus verus Deus noster, virtus vere rerum omnium conditrix et gubernatrix, sapientem dedit medicum, vestram a Deo honoratam sanctitatem, contagia hæreticæ luis fortiter propulsantem remediis orthodoxiæ, ac valetudinis robur membris Ecclesiæ largientem. Itaque tibi, ut primæ sedis antistiti universalis ecclesiæ, quid agendum sit relinquimus, stanti super firmam fidei petram libenter, perlectis veræ confessionis litteris a vestra paterna beatitudine ad piissimum imperatorem missis: quas ut a summo apostolorum vertice divine perscriptas agnoscimus, per quas exortam nuper multiplicis erroris hæreticam sectam depulimus, Constantino nobis ad decernendum hortatore, qui di-

* Velus interpretatio.

vine imperat, sceptraque clementissime regit, quo adjutore, impietatis errorem everimus, hæreticorum nefariam doctrinam quasi obsidione adorti. Inde fundamenta execrandæ eorum hæreseos prorsus convellent, eosque armis spiritualibus paternisque aggredientes, et linguas eorum, ne inter se accommodate loquerentur, confundentes, exstructam ab his impiissimæ hæresis turrim subruimus: ac ipsos, ut lapsos circa fidem ac peccatores, in matutinis extra castra atriorum Dei, ut Davidice loquamur (*Psal. c, 8*), anathematibus interfecimus, ex sententia per sacras vestras litteras de iis prius lata, videlicet Theodorum episcopum Pharan, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum et Petrum. Ad hoc autem et post eos anathematibus hæreticorum juste subjecimus et eos, qui vivunt suscepta illorum impietate, vel, ut apertius dicatur, Apollinarii, et Severi, et Themistii exosorum Deo, Macarium qui fuit Antiochensium magnæ urbis episcopus, quem et pastorii pelle merito ipsius deudavimus, propter impœnitentiam ejus circa orthodoxam fidem et obstinatam perveraciam; et Stephanum ejus ad amentiam discipulum, ad impietatem doctorem: item Polychronium, qui in dogmatibus hæreticis nomini suo respondens, invenit: eos demum, qui similia, atque hi, impœnitenter docuerunt, aut docent, aut sentiunt, aut senserunt.

καὶς δόγμασι Πολυχρόνιον, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτοις ἢ φρονήσαντας δόγματα.

Hactenus igitur mœror nobis et tristitia, et multæ lacrymæ fuere. Non enim risimus proximorum ruinas, nec eorum effrenato furore læti exsultavimus, nec idcirco sumus elati, ut eam ob rem gravius eaderemus: non sic in his, o venerabile et æcerum caput, edocti sumus, qui universitatis dominum Christum humanum ac summe bonum et benignum habeamus: qui et hortatur nos, ut, sicut bonus decet, sacerdotalium ipsius legum, in quantum fieri possit, simus imitatores, formamque obtinemus pastoralis ejus et conciliatricis gubernationis. Sed et ad pœnitentiæ conversionem tum serenissimus imperator, tum nos, eos varie hortati sumus, omniaque gemimus religione et diligentia singulari: non commoti gratia, non odio, quemalmodum ex iis cognoscere potestas, quæ in unoquoque negotio sunt pertractata, et relata in commentarios, et in præsentia ad vestram beatitudinem mittuntur: ac intelligetis a vicariis sanctitatis vestræ, Theodoro ac Georgio dilectis Deo presbyteris, et Joanne religiosissimo diacono, et Constantino venerabili hypodisco, vestris spiritualibus illis, nostrisque dilectis fratribus: tum ab his qui a sancta vestra synodo missi sunt, sanctis episcopis qui recte ac probe ex vestra disciplina in primo fidei capitulo una nobiscum decertarunt. Sic nos sancto Spiritu illustrati, vestraq; instituti doctrina, infesta dogmata impietatis depulimus, rectissimam orthodoxæ semitam complanantes, piissimum ac serenissimo nostro imperatore Constantino

Α φανίσας αἰρέσεως πολυπλανῆ δοξαν ἐξειδιώξαμεν, ἐξάρχοντος ἡμῶν ἐν τοῖς δόγμασι Κωνσταντίνου τοῦ θειωδῶς βασιλεύοντος, καὶ τὰ σκῆπτρα ἡμερωτάτης θύνης· τοσ, μεθ' οὗ τὴν τῆς ἀσεβείας πλάνην κατεστρεψάμεθα, τὰ τῶν αἰρετικῶν δυσσεβῆ πολιορκήσαντες δόγματα. Κάντιθεν ἐκ βάρων αὐτῶν ἀνασπασάντες τοὺς θεμιλοῦς τῆς βδελυρωτάτης αἰρέσεως, καὶ καταβάντες πρὸς αὐτοὺς μεθ' ὀπλῶν πνευματικῶν τε καὶ πατρικῶν, καὶ τὰς γλώσσας αὐτῶν προσφόρος λέγειν συγχέοντες, τὸν ὑπ' αὐτῶν κτισθέντα τῆς ἀσεβείας αἰρέσει· πύργου ἐξεμοχλεύσαμεν· αὐτῶς δὲ ὡς περὶ τὴν πίστιν ἡμαρτανότας εἰς τὰς πρώτας ἔξω τῆς παρεμβολῆς τῶν αὐλῶν τοῦ Θεοῦ, Δαδικτικῶς [Δαντικῶς] εἰπεῖν, τοῖς ἀναθίμασιν ἀπεκτείνωμεν, κατὰ τὴν τοῖς ἱεροῖς ὑμῶν γράμμασιν ἐπ' αὐτοῖς προφηρησιθίσαν ἀπόφασιν· φαμέν δὲ Θεοδωρον τὸν τῆς Φαράν, Σέργιον, Ὀνώριον, Κύρον, Παῦλον, Πύρρον καὶ Πέτρον. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ μετὰ τούτους τοῖς ἀναθίμασι τῶν αἰρετικῶν ἐνδικῶς καθυπεβόλομεν, καὶ τοὺς ἐν ζῶσιν ἀναθεδεδεμένους τὴν τούτων ἀσέβειαν, εἰπεῖν δὲ μᾶλλον σφαιότερον, τὸν Ἀπολλινάριον, Σεβέρου τε, καὶ Θεμιστίου τῶν Θεοστογῶν, Μακάριον τὸν γενόμενον τῆς Ἀντιοχείων μεγαλοπόλεως ἐπίσκοπον· ὃν καὶ τῆς πειμαντικῆς δορᾶς κατ' ἀξίαν ἀπεγυμνώσαμεν διὰ τὸ ἀμετανόητον τούτου πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἀνιπίστροφον· Στέφανον τὸν τούτου πρὸς ἄνοιαν μαθητὴν καὶ διδάσκαλον πρὸς ἀσέβειαν, καὶ τὸν ἐν τοῖς αἰρετικῶς μετανοήτως διδάξαντας ἢ διδάσκοντας, ἢ φρονούντας,

C Μίχρι τούτων τοῖνον ἡμῖν τὸ κατηρῆς καὶ στογῶν καὶ πολυδάκρυ. Οὐ γὰρ ἐγλάσαμεν τῶν πέναις τὰ πτώματα, οὐδὲ τῆς ἐνείων ἐξοστρήσεως ἐπιχαρήντες· κατεσκιρτήσαμεν, οὐδὲ μέγα διὰ τοῦτο ἐπήρησαν, ἵνα καὶ μεζον ἐπὶ τούτω κατεμχθείμεν· ὡχ οὕτως ἡμῖς περὶ τούτων, ὡ σεθεσμια καὶ ἱερά κεφαλή, ἐπαιδεύθημεν, τὸν τῶν ὄλων δεσπότην Χριστὸν κεκτημένοι φιλόκροπον τε καὶ ὑπεράγαθον· ὃς καὶ μεματὰς ἡμᾶς, ὡς ἐρατὸν, τῆς ἱεραρχικῆς αὐτοῦ νομοθεσίας ἀγαθοπρεπῶς γενέσθαι παρακαλεῖται, καὶ τύπον ἐπίχοντας τῆς αὐτοῦ ποιμαντικῆς τε καὶ συστατικῆς κυβερνήσεως. Ἄλλα καὶ πρὸς ἐπίστροφὴν μετανοίας ὃ τε γαληνῶτατος βασιλεὺς καὶ ἡμῖς διαφόρος τούτους προεστρεψάμεθα· καὶ μεθ' ὅλης τῆς εὐσεβείας τὰ πάντα πεπράχαμεν, οὐδὲν πρὸς χάριν ἢ ἀπίχθειαν διαγιγόμενοι [ἴσ., διεγυρόμενοι] καθὼς ὑμᾶς ἐνεσεν ἐκ τῶν ἤδη κεκνημένων ἐφ' ἐκάστῳ τῶν παρεκλουθιπῶτων καὶ ἐγγράφως ὑπομνηματισθέντων, τῶν καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τῆ ὑμῶν ἰσταλμένων μακαριότητι, γνῶναι τὴν δύναμιν· εἴτα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀκαπληρωσάντων τὸ πρόσωπον τῆς ὑμετέρας ἀγιώτατος Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν Θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβιστάτου διακόνου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ εὐλαβεστάτου ὑποδιακόνου τῶν ὑμετέρων πνευματικῶν τέκνων, καὶ ἀγαπημένων ἡμῖν ἀδελφῶν· καὶ τῶν ἐκ τῆς καθ' ὑμᾶς ἀγιᾶς συνόδου σταλίντων ὀσιωτάτων ἐπισκόπων, ὀρθῶς καὶ χριστῶς κατὰ τὴν ὑμῶν παιδευσιν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς πίστεως σὺν ἡμῖν ἀγωνισαμένων κεφαλαίῳ. Οὕτως ἡμῖς τῷ

ἀγίῳ Πνεύματι λαμπρυνόμενοι, καὶ ταῖς ὑμετέραις διδασκαλίαις δδηγούμενοι τὰ θυγατρῆ τῆς δυσσεθείας ἀπεικρουτάμεθα δόγματα, τὴν εὐθυστάτην τῆς ὀρθοδοξίας τρίθρον ἐξομαλίσαντες, ἐν ὅλοις τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου θεοσέβως ἡμεῖς περιθάψαντός τε καὶ κυβερνήσαντός· εἰτά τε καὶ τοῦ ἐνὸς ἡμῶν τῆς βασιλευούσης ταύτης Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτου προέδρου συνθεμένου πρώτου τοῦ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλία παρ' ἡμῶν τῆς ὀρθοδοξίας σταλέντι συντάγματι, ὅτι κατὰ πάντα τοῖς ἐκρίτοις καὶ θεοφόροις Πατέραςι, καὶ ταῖς καὶ δὴ πάντας ἡμᾶς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ περιέχοντος τὸ ἐνεργῶν καὶ στεφανῶν τὸ συνίδριον.

Ἐντεῦθεν τοιγαροῦν ἐγ' ἡμᾶς ἢ τοῦ παναγίου Πνεύματος χάρις ἐπέλαμψε, τὴν ἐξουσίαν διὰ τῆς ἡμῶν ἐκτενιστάτης εὐχῆς χαρισσαμένη τοῦ πᾶν ζῆλον καὶ εὐλον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκῶσαι, καὶ πῦρ καταναλῶσαι κελύσασα. Καὶ καρδίᾳ, γλώσσῃ τε καὶ χειρὶ συμφωνήσαντες ἀπλανέστατον τε καὶ ἀσφαλιστάτον τῇ συνεργίᾳ τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος ὅρον ἐξεφωνήσαμεν, οὐ μετάραντες κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, ὅρια αἰώνια, μὴ γίνετο· ἀλλὰ ταῖς τῶν ἁγίων καὶ ἐκρίτων Πατέρων ἐμμέναντες χρήσεις, ὄρσαντες, ἵνα καθέπερ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσει θεότηδῃ· τε καὶ ἀνθρωπότητος, ἐξ ὧν συντεθεῖς, καὶ ἐν αἷς ὑπάρχων Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν κερύττειται παρ' ἡμῶν, καὶ δοξάζεται ἀχωρίστως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, οὕτω καὶ δύο φυσικᾶς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, ἀμερίστως προσθεύωμεν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς παρ' ἡμῶν ὀρθοθεῖσι συνοδικῶς διεδόλωται· εἰς καὶ τὸ τοῦ θεομιμήτου ἡμῶν βασιλείως κράτος· συναίνεσαν ἰδιοχειρῶς καθυπεκοσμήσαντο· ἀπέδεικτομεν, ὡς προέδικται, τὴν ἀσεβοῦσάντων καὶ φασματώδη πρὸς ἐνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐπὶ τῇ· ἐνσάρκῳ οὐκονομίᾳ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ κατακρίναντες αἴρεσιν· ἔθεν τε τῶν συγγιόντων καὶ διακρούοντων τὸν τάραχον καταπέσκαμεν, καὶ τὴν κυριλέρον ζῆλον τῶν λοιπῶν αἰρέσεων καταθεύσαμεν, τὴν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φωταυγίαν τολανγῶς σὺν ἡμῶν ἐκάρυξάμεν ἢ καὶ αὐθὺς διὰ τῆς μίαν ἡμῶν ἀνεγρόφῳν ἐπισφραγίσαι τὴν ἡμῶν ἐκτεκαρούμεν πατρικῆς ἁγιότητα· δι' ἧς εὐελπίδεις εἰς Χριστὸν ὄντες θαρξέομεν, τὴν αὐτοῦ πολυδιδον ἀγαθότητα τὴν εὐστασι τῇ ἐκ Θεοῦ δωροθείῃ τῇ πραοτάτῃ ἡμῶν βασιλεῖ Ἰουμαῖπῃ πολιτεία χαρίζεσθαι, νίκαις τε πολυχρονίαις τὴν αὐτοῦ κατακοσμεῖν παγγάλῃον ἡμερότητα· τὴν δὲ ὑμετέραν θεοτιμητον ἁγιότητα παρεστῶσαν πρὸς τοῖς ἔθεν καὶ τῷ φοβερῷ αὐτοῦ ἐκείνου βήματι εὐλαμπῶς· τε καὶ ἀλαδῶς ὁμολογήσασαν τὰ τῆς πίστεως, ἐν ῥώσῃ φυλαττομένην, καὶ διασώζουσαν τὰ ἐκ Θεοῦ ἐμπιστευθῆσα αὐτῇ ὀρθόδοξα ποίμνικα.

Πᾶσαν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα ἡμεῖς τε, καὶ οἱ σὺν ἡμῶν πλείεστα προσεγορευόμεν.

Γεώργιος ἰλιῶ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νίας Ῥώμης ὑπεσημνήσαμεν.

Πέτρος ἰλιῶ Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητής

sapienter et divinitus confovente nos in omnibus ac tuente: deinde uno ex nobis, regnantis hujus Constantinopoleos sanctissimo præsule assentientem in primis misso a vobis ad piissimum imperatorem orthodoxiæ scripto, ut in omnibus convenienti prohibilibus et a Deo instinctis Patribus ac sanctis et universalibus quinque conciliis, et quidem nos omnes Christo Deo continente, quod studebamus, facile confecimus. Deus enim movebat, Deus coronabat confessum.

ἀγίαις πάντε οἰκουμηνικαῖς συνόδοις ὁμοφωνήσαντι, σπουδαζόμενον ἑμμερῶς διπνύσαμεν. Θεὸς γὰρ ἔν ὁ

Istinc igitur in nos sancti Spiritus gratia illuxit, potestatem largiens, per assiduas vestras preces, cuncta zizania et omnem arborem non facientem fructum bonum excidendi, et jubens ut igne consumantur. Et corde nos, et lingua, et manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici Spiritus ope, edidimus, non transferentes, sicut scriptum est, terminos antiquos (Prov. xxi, 28); absit: sed in sanctorum et probabilium Patrum testimoniis et auctoritatibus permanentes, ac definites, ut, sicuti ex duabus et in duabus naturis, divinitate atque humanitate, ex quibus compositus est, et in quibus existit, Christus verus Deus noster prædicatur a nobis, et glorificatur inseparabiliter, et inconvertibiliter, inconfuse, et indivise: ita et duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse, impartibiliter prædicamus, quemadmodum in iis quæ a nobis synodaliter definita sunt, declaratum est; quibus et Deum imitantis imperatoris nostri potestas annuens, propria manu subsignavit: abjicientesque, ut prædictum est, impiissimam et imagiariam de una voluntate usque operatione in dispensatione incarnationis Christi veri Dei nostri, et condemnantes hæresin, ex eoque confundentiam ac dividendam turbas compressimus, inflammatamque procellam cæterarum hæreseon extinximus, orthodoxæ autem fidei splendidam lucem vobiscum elare prædicavimus: quam ut iterum per honorabilia vestra rescripta confirmetis, vestram oramus paternam sanctitatem: per quam bona spe in Christum freti confidimus, misericordem ejus benignitatem largituram Romanæ reipublicæ, clementissimæ imperatori nostro commissæ, stabilitatem: exornaturamque diuurnis jugibusque victoriis sermone ejus mansuetudinem: foreque ut, præter bona quæ hic elargita est, sistat vestram Deo honorabilem sanctitatem tremendo ejus illi tribunali, quæ sincere ac vere fidem confessa est, custodiendam incolumem, et conservantem creditos ipsi a Deo orthodoxos greges.

Univeram, quæ cum vestra est beatitudo, in Christo fraternitatem nos, et qui nobiscum sunt, plurimum salutantes.

Georgius misericordia Dei episc. Constantinopolitanus nias: Romæ subsignavi.

Petrus misericordia Dei episc. [presbyteri] et vicarius

sedis Alexandrinæ magnæ urbis subsignavi.

Theophanes misericordia Dei episc. Theopoleos sive Antiochiæ subsignavi.

Georgius humilis presbyter sanctæ Christi Dei nostri Anastaseos exhibens locum Theodori sanctissimi presbyteri, et vicarii apostolicæ sedis Hierosolymorum, similiter subsignavi.

Joannes misericordia Dei episc. Thessalonicensis civitatis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Philathes indignus episc. Cæsareæ metropoles, et primas Ponticæ diocesis, pro me similiter subsignavi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Trimithuntorum Cypri insulæ, et locum tenens Epiphanii sanctissimi mei archiepiscopi, subsignavi.

Citomas indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Carthagine insulæ Sardinie pro me et synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Theodorus presbyter sanctæ ecclesiæ Ravennatis, et locum exhibens Theodori reverendissimi mei archiepiscopi, similiter subsignavi.

Joannes indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Tortuensis, legatus totius concilii sanctæ et apostolicæ ecclesiæ apostolicæ sedis urbis Romæ, pro me similiter subsignavi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Corinthiorum metropoles Græcorum provincie pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Basilis misericordia Dei episcopus Gortynaensis metropoles Crete insulæ pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Abundantius misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tempsanæ, et legatus totius concilii sanctæ et apostolicæ Ecclesiæ apostolicæ sedis urbis Romæ, pro me similiter subsignavi.

Joannes indignus [peccator] episcopus urbis Rhegii, et legatus totius concilii sanctæ et apostolicæ sedis urbis Romæ, similiter subsignavi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Ephesiorum metropoles, et primas Asianorum diocesis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Heracleæ metropoles Europæorum provincie, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Plato misericordia Dei episcopus Ancyræ metropoles primæ Galatiæ regionis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Georgius misericordia Dei episcopus Cyzici metropoles primæ Hellespontine regionis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Marinus misericordia Dei episcopus Sardensis metropoles Lydiæ regionis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Α τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρίαν μεγαλοπόλεως ὑπεσημα-
νάμην.

Θεοφάνης ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ἔπει Ἀν-
τοχειαίας ὁμοίως ὑπεσημ.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας Χριστοῦ
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἐπέχων τὸν τόπον Θεο-
δώρου τοῦ ὁσιωτάτου πρεσβυτ. καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ
ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, ὁμοίως ὑπεσημα-
μην.

Ἰωάννης ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεσσαλονικίαν πόλεως,
ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημα-
μην.

Φιλάθης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Καισαρείων μετα-
πόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ποντικῆς διοικήσεως, ὑπὲρ
ἑμαυτοῦ ὁμ. ὑπεσημ.

Θεόδωρος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Τριμιθύντων τῆς
Κυπρίων νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ
ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκ. τῆς αὐτῆς Κυπρίων νήσου,
ὁμ. ὑπεσημ.

Κιτονάτος ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καλα-
ρίας νήσου Σαρδηνίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ
συνόδου ὁμ. ὑπεσημην.

Θεόδωρος πρεσβύτερος, τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας
Ραβίνης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ ἁγιω-
τάτου μου ἀρχιεπισκ., ὁμ. ὑπεσημην.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου,
καὶ λαγάτος τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ
ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ ὁμ.
ὑπεσημ.

Στέφανος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κορινθίων μεταροπόλεως
τῆς Ἑλλήνων χώρας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ
συνόδου, ὁμ. ὑπεσημ.

Βασίλειος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Γορτυνίων μετα-
πόλεως τῆς Κρητῶν νήσου, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ
συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Ἀδουνδάντιος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας
Τιμψάνης, καὶ λαγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας
καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου
πόλεως Ῥώμης, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ ὁμ. ὑπεσημ.

Ἰωάννης ἀμαρτωλὸς ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Ῥαγίου, καὶ
λαγάτος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ
θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὁμ. ὑπεσημ.

Θεόδωρος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἐρσιῶν μεταροπο-
πόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ἀσιακῶν διοικήσεως, ὑπὲρ
ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημα-
μην.

Σισίνιος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Πρακλειοτῶν μεταροπό-
λεως τῆς Εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς
ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Πλάτων ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυρανῶν με-
τροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ
ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημα-
νάμην.

Γεώργιος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυζικηνῶν με-
τροπόλεως τῆς Ἑλλησποντικῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ
καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Μαρίνος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σάρδεων με-
τροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ
τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδείων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημνήμαην.

Φώτιος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικαίων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Ἰωάννης ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδονίων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὁμ. ὑπεσημνήμαην.

Ἰωάννης ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σιδιτῶν μητροπόλεως τῆς Πικρῶν ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Θεόδωρος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστινῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημνήμαην.

Ἰωάννης ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασίων μητροπόλεως τῆς Ἐλενοποντιῶν ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Θεόδωρος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μελιτενῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημνήμαην.

Ἰουστίνος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τυανίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημνήμαην.

Ἀλύπιος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Γαγγηρῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγονίων ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Κυπριανός ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κλαυδιουπολεῖδος μητροπόλεως τῆς Ὀνωριῶν ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Ἰωάννης ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πιστουνητίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημνήμαην.

Πολύευκτος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μυρῶν μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Θεόδωρος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σταυρουπολεῖδος μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Τιβέριος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λαοδικίων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας Πακτατιανῶν, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημνήμαην.

Κοσμάς ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς συνναδίων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημνήμαην.

Κωνσταντίνος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βαράτιων πόλεως, καὶ τὸν τόπον ἀνακληρῶν Παύλου τοῦ ἀγιωτάτου μου μητροπολίτου τῆς Ἰκονίων μητροπόλεως τῆς Λυκαίων ἐπαρχ., ὁμ. ὑπεσημν.

Στέφανος ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ., ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημν.

Ἰωάννης ἑλίω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Περγίων μητροπόλεως

Petrus indignus episcopus Nicomediae metropoleos Bithyniorum regionis, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Photius misericordia Dei episcopus Nicææ metropoleos Bithyniorum provinciae, pro me et synodo quae sub me est simil. subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Chalcedonensis metropoleos Bithyniorum provinciae, simil. subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Sidorum metropoleos Pamphyliæ regionis, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Theodosius misericordia Dei episcopus Sebastensis metropoleos secundæ Armeniorum provinciae, pro me et synodo quae sub me est simil. subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Amaseorum metropoleos Helenoponti provinciae, pro me et synodo quae sub me est simil. subsignavi.

Theoderus misericordia Dei episcopus Meliteneensis metropoleos primæ Armeniorum provinciae, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Justinus misericordia Dei episcopus Tyanensis metropoleos secundæ Cappadociae regionis, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Alypius misericordia Dei episcopus Gangrensiæ metropoleos Paphlagoniæ regionis, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Cyprianus misericordia Dei episcopus Claudopolitane metropoleos Honoriadis provinciae, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Pessinensis metropoleos secundæ Galatiæ regionis, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Polyeuctus misericordia Dei episcopus Myrænsium metropoleos Lyciæ regionis, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Theoderus misericordia Dei episcopus Stauroplitane metropoleos Cariae provinciae pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Tiberius misericordia Dei episcopus Laodiceæ metropoleos Phrygiæ regionis Pacatianorum, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Cosmas misericordia Dei episcopus Synnadorum metropoleos Phrygiæ Salutaris provinciae, pro me et synodo quae sub me est similiter subsignavi.

Constantinus misericordia Dei episcopus Barateorum civitatis, et locum exhibens Pauli sanctissimi metropolitæ Iconii metropoleos Lycaoniæ regionis, similiter subsignavi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Antiochene metropoleos regionis [Pisidarum], similiter subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Pergæ metro-

poleos Pamphyliæ regionis pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Theopemptus misericordia Dei episcopus Justinianopolitanorum, sive Mocissenorum, Christo amabilis metropoleos secundæ Cappadociæ regionis similiter subsignavi.

Isidorus misericordia Dei episcopus Rhodi metropoleos Cycladum insularum, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Hierapolitanorum metropoleos Phrygiæ Pacatianæ regionis, pro me et synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Tarsensium metropoleos primæ Ciliciæ regionis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Anazarbeorum civitatis secundæ Ciliciæ regionis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Macrobius misericordia Dei episcopus Seleuciæ metropoleos Isaurorum civitatis, pro me et synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Georgius misericordia Dei episcopus Bizyenorum civitatis Thraciæ regionis subsignavi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Pompeiopolitanorum civitatis Paphlagoniæ regionis similiter subsignavi.

Zacharias misericordia Dei episcopus Leontopolitanorum civitatis Isaurorum regionis subsignavi.

Gregorius misericordia Dei episcopus Mitylenensis urbis Lesbiorum insulæ subsignavi.

Georgius misericordia Dei episcopus Miletenæ civitatis Cariæ regionis subsignavi.

Sergius misericordia Dei episcopus Selybriorum civitatis Thraciæ provinciæ subsignavi.

Andreas misericordia Dei episcopus Methymnensis civitatis Lesbiorum insulæ subsignavi.

Alexander misericordia Dei episcopus Cotradorum civitatis Isaurorum provinciæ similiter subsignavi.

Epiphanius misericordia Dei episcopus Euchaitenorum Christi amabilis metropoleos Helenoponti regionis subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Carpathi insulæ similiter subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Heracleopolitanæ urbis secundæ Armeniorum regionis subsignavi.

Petrus misericordia Dei episcopus Mesembriæ civitatis Hæmimontii regionis subsignavi.

Petrus misericordia Dei episcopus Sozopontanæ civitatis Thraciæ provinciæ subsignavi.

τῆς Παμφύλου ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπέσημηκήμεν.

Θεόπειμτος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστιανουπολιτῶν ἤτοι Μωκισσηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέσημηκήμεν.

Ἰσίδωρος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπέσημηκήμεν.

Σισίνιος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπέσημ.

Θεόδωρος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσιῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλικίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπέσημ.

Στέφανος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαβίων πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλικίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπέσημ.

Μακρόβιος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκίων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπέσημηκήμεν.

Γεώργιος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θράκων χώρας ὑπέσημ.

Θεόδωρος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Πομπαιουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγονίων ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέσημ.

Ζαχαρίας ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λεοντοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπέσημ.

Γρηγόριος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Ἀσβίων νήσου ὑπέσημ.

Γεώργιος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μιλησιῶν πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχ. ὑπέσημ.

Σέργιος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σελυβριῶν πόλεως τῆς Θράκων χώρας ὑπέσημ.

Ἀνδρέας ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Ἀσβίων νήσου ὁμ. ὑπέσημ.

Ἀλέξανδρος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κοτραδιῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπέσημ.

Ἐπιφάνιος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαιτανῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς Ἐλενοποντιῶν ἐπαρχ. ὑπέσημ.

Ἰωάννης ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Καρπαθίων νήσου ὁμ. ὑπέσημ.

Ἰωάννης ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλειουπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὑπέσημ.

Πέτρος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μεσημβριῶν πόλεως τῆς Αἰμιμοντιῶν ἐπαρχ. ὑπέσημ.

Πέτρος ἑλέω Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Θράκων χώρας ὑπέσημ.